

Informationsbroschüre Brozura informacyjna

**Verwaltungsgliederung in Deutschland und Polen,
Struktur und Arbeit der Sicherheitsbehörden
in der Grenzregion**

**Podział administracyjny w Polsce i w Niemczech,
struktura i praca organów bezpieczeństwa
i porządku publicznego w regionie przygranicznym**

Förderung der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit aus Mitteln des Europäischen Fonds für Regionale Entwicklung (EFRE) im Rahmen des Kooperationsprogramms INTERREG V A Brandenburg–Polen 2014-2020

Dofinansowanie transgranicznej współpracy z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach Programu Współpracy INTERREG VA Brandenburgia – Polska 2014-2020

Unia Europejska
European Union
Europejska Unia
Europäische Union

BB-PL
INTERREG V A
2014-2020

Förderung der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit aus Mitteln des Europäischen Fonds für Regionale Entwicklung (EFRE) im Rahmen des Kooperationsprogramms INTERREG V A Brandenburg–Polen 2014-2020

Dofinansowanie transgranicznej współpracy z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach Programu Współpracy INTERREG V A Brandenburgia – Polska 2014-2020

Studienreise zum Deutschen Bundestag, Berlin/Wyjazd studyjny do niemieckiego Bundestagu, 08.03.2018, Berlin

Schulung zum Vergleich der administrativen Strukturen in Polen und Deutschland/Szkolenie dotyczące porównania struktur administracyjnych w Polsce i w Niemczech, 06.11.2019, Forst (Lausitz)/Bańś (Łużyca)

IMPRESSUM

Euroregion Spree-Neiße-Bober

Euroregion Spree-Neiße-Bober e.V.
Berliner Straße 7
03172 Guben
Tel.: +49 3561 3133
Fax: +49 3561 3171
info@euroregion-snb.de
www.euroregion-snb.de

Euroregion PRO EUROPA VIADRINA

Mittlere Oder e.V.
Holzmarkt 7
15230 Frankfurt (Oder)
Tel.: +49 335 66 594 0
Fax: +49 0335 66 594 20
info@euroregion-viadrina.eu
www.euroregion-viadrina.de

IMPRESSUM

Euroregion Sprewa-Nysa-Bóbr

Stowarzyszenie Gmin RP Euroregion
"Sprewa - Nysa - Bóbr"
ul. Piastowska 18
66-620 Gubin
Tel./Fax: +48 68 455 80 50
info@euroregion-snb.pl
www.euroregion-snb.pl

Euroregion PRO EUROPA VIADRINA

Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu
„Pro Europa Viadrina”
ul. Władysława Łokietka 22
66-400 Gorzów Wlkp.
Tel.: +48 95 735 84 47
Fax: +48 95 735 84 61
info@euroregion-viadrina.pl
www.euroregion-viadrina.pl

BB-PL
INTERREG V A
2014-2020

Redukować bariery – wspólnie wykorzystywać silne strony
Barrieren reduzieren – gemeinsame Stärken nutzen

Einleitung

Das Verwaltungsprojekt DIALOG

- Verwaltungsgliederung auf Bundes- bzw. Staatsebene in Deutschland und Polen
- Verwaltungsgliederung auf der Ebene der Regionen und Kommunen in Deutschland und Polen
- Gemeinsamkeiten der Selbstverwaltungssysteme auf Ebene der Regionen und Kommunen in Deutschland und Polen

WSTĘP

Projekt administracyjny DIALOG

- Struktury administracji rządowej wzgl. federalnej w RP i RFN 4
- Systemy administracji samorządowej i krajowej w Polsce i Niemczech 10
- Cechy wspólne systemów samorządowej i krajowej administracji RP i RFN 26

- Bundespolizei
- Grenzschutz der Republik Polen
- Polizei des Landes Brandenburg
- Polizei in Polen und in der Wojewodschaft Lubuskie
- Übersichtskarte
- Grenzüberschreitende polizeiliche Zusammenarbeit aus Sicht des Polizeipräsidiums
- Gemeinsames deutsch-polnisches Polizeiteam in Guben/Gubin (GPT)
- Die Zollverwaltung des Bundes
- Zoll- und Finanzverwaltung in Polen
- Gemeinsames Zentrum der deutsch-polnischen Polizei- und Zollzusammenarbeit in Świecko (GZ Świecko)

- Policja Federalna (Bundespolizei) 28
- Straż Graniczna 32
- Policja kraju związkowego Brandenburgia 34
- Policja w Polsce i w województwie lubuskim 38
- Mapa poglądowa 40
- Transgraniczna współpraca policyjna z punktu widzenia Prezydium Policji 42
- Wspólny polsko-niemiecki Zespół Policyjny w Gubinie/Guben (WZP) 46
- Federalna administracja celna 50
- Administracja celno-skarbowa w Polsce 54
- Polsko-Niemieckie Centrum Współpracy Służb Granicznych, Policyjnych i Celnych w Świecku (CW Świecko) 58

- Die Feuerwehr in Deutschland
- Die Feuerwehr in Polen
- Die Feuerwehr im Land Brandenburg
- Die Feuerwehr in der Wojewodschaft Lubuskie
- Zusammenarbeit der Feuerwehren im Grenzraum Brandenburg-Lubuskie

- Straż pożarna w Niemczech 60
- Straż pożarna w Polsce 62
- Straż pożarna w kraju związkowym Brandenburgia 66
- Straż pożarna w województwie lubuskim 70
- Współpraca straży pożarnych na pograniczu lubusko-brandenburskim 72

- Wichtige Adressen und Telefonnummern/ Quellverzeichnis/Abbildungsnachweis

- Ważne dane teleadresowe/Spis źródeł/ Wykaz źródeł ilustracji 76

Das Verwaltungsprojekt DIALOG

Seit über 20 Jahren engagieren sich die Euroregionen PRO EUROPA VIADRINA und Spree-Neiße-Bober aktiv für die Verbesserung der deutsch-polnischen Zusammenarbeit im Grenzgebiet Brandenburg-Lubuskie. Um den grenzübergreifenden Austausch zwischen Institutionen zu intensivieren und um Deutsche und Polen zu sensibilisieren sowie weiterzubilden, wurde 2016 das Projekt DIALOG initiiert und im Jahr 2017 mit der Durchführung begonnen.

Der DIALOG stützte sich auf drei Säulen:

1. „Kommunikation ohne Grenzen“

- beinhaltet u.a. Schulungs- und Fortbildungselemente wie Sprachkurse Polnisch, Deutsch und Englisch für Verwaltungsmitarbeiter, Workshops zu interkulturellen Trainings, Studienreisen sowie Kurse zu den Verwaltungsstrukturen;

2. „Öffentlichkeitsarbeit ohne Grenzen“

- beinhaltet u.a. eine Schultour, Infostände bei verschiedenen Veranstaltungen sowie die Erstellung von Werbeprodukten;

3. „Handeln ohne Grenzen“

- beinhaltet u.a. die Begleitung des Fachthemas Gesundheit durch die gleichnamige Arbeitsgruppe sowie die Erstellung der Zustandsbeschreibung „Potentiale und Hemmnisse für die grenzüberschreitende Zusammenarbeit im Gesundheitswesen am Beispiel der Euroregion Spree-Neiße-Bober“.

Die vorliegende Projektbroschüre enthält eine Zusammenfassung des vermittelten Wissens,

welches den deutschen und polnischen Teilnehmenden im Rahmen der vielfältigen Veranstaltungsformate dargelegt wurde. Insbesondere die nachstehenden Elemente bilden die Grundlagen dieses kleinen Kompendiums:

- Deutsch-Polnischer DIALOG zur Sicherheit in der Grenzregion – Polizei, Feuerwehr, Bundespolizei, polnischer Grenzschutz und Zoll im Austausch (Workshop der Sicherheitsbehörden am 27.11.2018 in Forst (Lausitz)/Barść (Łużyca),
- Studienreise zum Deutschen Bundestag in Berlin am 08.03.2018,
- Studienreise zum Brandenburger Landtag in Potsdam am 27.03.2019,
- Schulung zum Vergleich der administrativen Strukturen in Polen und Deutschland am 06.11.2019 in Forst (Lausitz)/Barść (Łużyca),
- Studienreise zum Marschallamt der Wojewodschaft Lubuskie sowie zur Stadtverwaltung Zielona Góra am 16.01.2020.

Es entstand eine praktische Handreichung für die tägliche, grenzüberschreitende Arbeit in der Verwaltung sowie im Ehrenamt. Im Fokus steht der Vergleich der Verwaltungsstrukturen in Deutschland und Polen sowie die Vorstellung der deutschen und polnischen Sicherheitsbehörden. Mit dem Folgeprojekt DIALOG 2.0 wird die Euroregion Spree-Neiße-Bober die umfangreichen Schulungselemente fortsetzen und vertiefen.

Bei Fragen stehen Ihnen die Mitarbeiter der Euroregionsgeschäftsstellen in Guben und Gubin jederzeit gern zur Verfügung.

LEADPARTNER/ANTRAGSTELLER

Mittlere Oder e.V. –
Euroregion PRO EUROPA VIADRINA

PROJEKTZEITRAUM

01.03.2017 - 31.07.2020

EFRE-MITTEL DES PROJEKTES

1.085.778,40 Euro

PROJEKTPARTNER

- Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu „Pro Europa Viadrina“
- Stowarzyszenie Gmin RP Euroregion „Sprewa-Nysa-Bóbr“
- Euroregion Spree-Neiße-Bober e.V.

Projekt administracyjny DIALOG

Euroregiony PRO EUROPA VIADRINA i Sprewa-Nysa-Bóbr od ponad 20 lat aktywnie uczestniczą w usprawnianiu współpracy polsko-niemieckiej na pograniczu lubusko-brandenburskim. W celu zintensyfikowania wymiany transgranicznej między instytucjami oraz uwrażliwienia i dalszej edukacji Polaków i Niemców w 2016 roku zainicjowany został projekt DIALOG, którego realizacja rozpoczęła się w 2017 roku.

DIALOG opierał się na trzech filarach:

1. „Komunikacja bez granic”

- obejmowała m.in. szkolenia i elementy kształcenia ustawicznego, takie jak kursy języka polskiego, niemieckiego i angielskiego, dla pracowników administracji publicznej warsztaty interkulturowe, wyjazdy studyjne i szkolenia z zakresu struktur administracyjnych;

2. „Promocja bez granic”

- obejmowała wyjazdy studyjne, stoiska informacyjne podczas różnych wydarzeń oraz tworzenie produktów reklamowych;

3. „Działanie bez granic”

- wsparcie prac w obszarze zdrowia prowadzonych przez grupę roboczą o tej samej nazwie, a także przygotowanie opisu statusu „Potencjały i bariery we współpracy transgranicznej w opiece zdrowotnej na przykładzie Euroregionu Sprewa-Nysa-Bóbr”.

Niniejsza broszura projektowa zawiera podsumowanie przekazanej wiedzy, która została zaprezentowana uczestnikom z Polski i Niemiec podczas różnych wydarzeń. Podstawą tego

małego kompendium są w szczególności następujące elementy:

- polsko-niemiecki DIALOG na temat bezpieczeństwa w regionie przygranicznym – współpraca policji, straży pożarnej, policji federalnej, polskiej straży granicznej i służby celnej (warsztaty organów bezpieczeństwa w dniu 27 listopada 2018r. w Forst (Lausitz)/Barść (Łużyca),
- wyjazd studyjny do Niemieckiego Bundestagu w Berlinie 8 marca 2018r.,
- wyjazd studyjny do parlamentu kraju związkowego Brandenburgia w Poczdamie w dniu 27 marca 2019r.,
- szkolenie w zakresie porównywania struktur administracyjnych w Polsce i Niemczech w dniu 6 listopada 2019r. w Forst (Lausitz)/Barść (Łużyca),
- wyjazd studyjny do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego i do Urzędu Miasta w Zielonej Górze w dniu 16 stycznia 2020r.

Stworzono praktyczny przewodnik dotyczący codziennej pracy transgranicznej w administracji i wolontariacie. Nacisk położony jest na porównanie struktur administracyjnych w Niemczech i Polsce, a także na prezentację polskich i niemieckich organów bezpieczeństwa i porządku publicznego. W ramach kolejnego projektu DIALOG 2.0 Euroregion Sprewa-Nysa-Bóbr będzie kontynuował i pogłębiał analizę wybranych zagadnień szkolenia.

Pracownicy biur euroregionalnych w Gubinie i Guben są do Państwa dyspozycji i chętnie odpowiedzą na wszelkie pytania.

PARTNER WIODĄCY / WNIOSKODAWCA

Mittlere Oder e.V. -
Euroregion PRO EUROPA VIADRINA

CZAS TRWANIA PROJEKTU

01.03.2017 - 31.07.2020

ŚRODKI EFRR PROJEKTU

1 085 778,40 euro

PARTNERZY PROJEKTU

- Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu „Pro Europa Viadrina”
- Stowarzyszenie Gmin RP Euroregion „Sprewa-Nysa-Bóbr”
- Euroregion Spree-Neiße-Bober e.V.

BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND

Die Organe der Bundesbehörden und ihre grundlegenden Kompetenzen sind im Grundgesetz vom 23. Mai 1949 festgelegt. Fundamentale Verfassungsgrundsätze sind die föderale Struktur des Staates sowie die Dreiteilung staatlicher Gewalt in Legislative, Exekutive und Judikative.

LEGISLATIVE (gesetzgebende Gewalt)

Die gesetzgebende Gewalt übt das Parlament aus, das sich aus zwei Kammern zusammensetzt: dem Bundestag und dem Bundesrat. Gemeinsam tagen beide Kammern im Rahmen der Bundesversammlung. Die Legislaturperiode des **Bundestages** beträgt vier Jahre. Die gesetzliche Mindestanzahl der Bundestagsabgeordneten ist im Bundeswahlgesetz festgelegt; seit 2002 beträgt sie 598. Die Abgeordneten des Deutschen Bundestages werden in allgemeiner, unmittelbarer, freier, gleicher und geheimer Wahl gewählt. Der **Bundesrat** ist das Vertretungsorgan der 16 Bundesländer, in dem diese am Gesetzgebungsprozess teilnehmen. Er hat 69 Mitglieder. Die **Bundesversammlung** tritt ausschließlich zur Wahl des Bundespräsidenten zusammen. Ihr gehören alle Bundestagsabgeordneten an und eine gleiche Zahl von Mitgliedern, die von den Volksvertretungen der Bundesländer gewählt werden.

EXEKUTIVE (vollziehende Gewalt)

Aufgaben der Exekutive obliegen dem Bundespräsidenten und der Bundesregierung, an deren Spitze der Bundeskanzler steht. Der **Bundespräsident** als Staatsoberhaupt repräsentiert den Staat nach außen und ist das Symbol der Staatsgewalt. Den Bundespräsidenten wählt die Bundesversammlung für eine Amtszeit von fünf Jahren. Eine Wiederwahl ist nur einmal möglich. Die **Bundesregierung** besteht aus dem **Bundeskanzler** und den **Bundesministern**. Der Bundeskanzler besitzt gegenüber den Ministern

Richtlinienkompetenz (sog. Kanzlerprinzip). Innerhalb dieser Richtlinien leiten die Bundesminister ihre Ressorts selbständig und auf eigene Verantwortung (sog. Ressortprinzip). **Bundesbeauftragte** und **Koordinatoren** werden von einem Bundesminister oder dem Bundeskanzler ernannt und unterstützen diese in unabhängiger und beratender Form. **Koordinator der Bundesregierung für die deutsch-polnische zwischen-gesellschaftliche und grenznahe Zusammenarbeit** ist derzeit der brandenburgische Ministerpräsident Dietmar Woidke.

JUDIKATIVE (rechtsprechende Gewalt)

Eine besondere Stellung in der Bundesjustiz nimmt das **Bundesverfassungsgericht** ein. Neben ihm gibt es fünf weitere oberste Gerichtsinstitutionen: den Bundesgerichtshof, das Bundesverwaltungsgericht, den Bundesfinanzhof, das Bundesarbeitsgericht und das Bundessozialgericht.

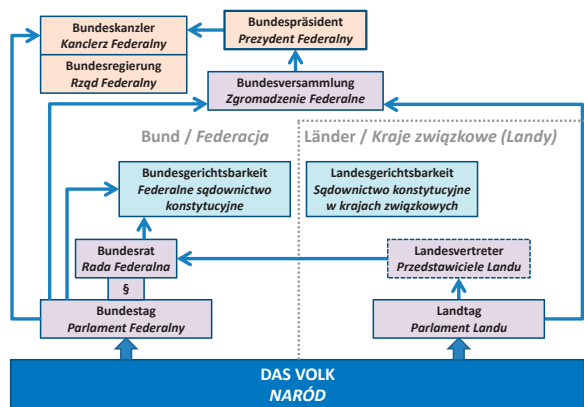

Abb./Rys. 1: Verfassungsstrukturen der Bundesrepublik Deutschland/ Federalne organy konstytucyjne Republiki Federalnej Niemiec

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC

Organy niemieckich władz federalnych i ich podstawowe kompetencje określone zostały mocą Ustawy Zasadniczej z 23 maja 1949 r. Naczelną i fundamentalną zasadą konstytucyjną jest federalna struktura państwa oraz trójpodział władzy na ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą.

WŁADZA USTAWODAWCZA

Kompetencje ustawodawcze należą do Parlamentu złożonego z dwóch izb: Parlamentu Federalnego (Bundestag) i Rady Federalnej (Bundesrat). Wspólne posiedzenie obu izb następuje na Zgromadzeniu Federalnym (Bundesversammlung). Kadencja **Parlamentu Federalnego** liczy 4 lata. Minimalną liczbę posłów określa ustawa wyborcza; od 2002 r. wynosi 598 osób. Skład Bundestagu jest ustalany na podstawie wyborów wolnych, powszechnych, równych, bezpośrednich i tajnych. **Rada Federalna** to organ przedstawicielski 16 krajów związkowych, partycypujących w procesie ustawodawczym. Ona liczy 69 członków. **Zgromadzenie Federalne** zbiera się wyłącznie w celu dokonania wyboru Prezydenta Federalnego. W jego skład wchodzi wszyscy posłowie do Parlamentu Federalnego (Bundestagu) oraz w takiej samej liczbie delegaci wybrani przez parlamenty (landtagi) poszczególnych krajów związkowych (landów).

WŁADZA WYKONAWCZA

Zadania wykonawcze należą do Prezydenta Federalnego (Bundespräsident) oraz do Rządu Federalnego (Bundesregierung), na czele którego stoi Kanclerz Federalny (Bundeskanzler). **Prezydent Federalny** jako głowa państwa reprezentuje państwo w stosunkach międzynarodowych oraz jest symbolem władzy państwowej. Prezydenta wybiera Zgromadzenie Federalne na 5-letnią kadencję. Reelekcja jest możliwa tylko raz. **Rząd Federalny** składa się z **Kanclerza Federalnego i ministrów federalnych**. Kanclerz Federalny dysponuje prawem do ustalania wytycznych swojej polityki rządowej (tzw. Kanclerprinzip). W ramach tych wytycznych ministrowie federalni kierują swoimi resortami

samodzielnie i na własną odpowiedzialność (tzw. Ressortprinzip). **Pełnomocnicy i koordynatorzy federalni** są mianowani przez ministra lub kanclerza federalnego i wspierają ich w sposób niezależny i doradczy. **Koordinatorem rządu federalnego ds. niemiecko-polskiej współpracy społecznej i przygranicznej** jest obecnie premier Brandenburgii - Dietmar Woidke.

WŁADZA SĄDOWNICZA

Szczególne stanowisko w sądownictwie federalnym zajmuje **Federalny Trybunał Konstytucyjny** (Bundesverfassungsgericht). Oprócz niego funkcjonuje również 5 innych najwyższych instytucji sądowych: Federalny Sąd Najwyższy (Bundesgerichtshof); Federalny Sąd Administracyjny (Bundesverwaltungsgericht); Federalny Trybunał Finansowy (Bundesfinanzhof); Federalny Sąd Pracy (Bundesarbeitsgericht) oraz Federalny Sąd ds. Socjalnych (Bundessozialgericht).

REPUBLIK POLEN

Die Regierungsverwaltung in Polen ist einheitlich und zentralisiert. Sie zeichnet sich durch die hierarchische Unterordnung von Organen der niedrigeren Ebene unter Organe der höheren Ebene aus. Es gibt zwei Ebenen der Regierungsverwaltung: die zentrale und lokale Ebene.

ZENTRALE EBENE

Die zentrale Ebene stellen die obersten und zentralen Organe der Regierungsverwaltung dar. Die **obersten Organe der Regierungsverwaltung** sind Teil des Ministerrates. Sie nehmen eine übergeordnete Position gegenüber anderen Organen ein und werden vom Sejm oder vom Präsidenten der Republik Polen ernannt. **Zentrale Organe der Regierungsverwaltung** sind nicht Teil des Ministerrates und ihre Ernennung erfordert nur die Entscheidung eines obersten Organs der Regierungsverwaltung.

LOKALE EBENE

Die lokale Ebene besteht aus **lokalen Organen der Regierungsverwaltung**, die dem Wojewoden unterstellt sind (**allgemeine Verwaltung**) sowie **Organen der Fachverwaltung**, die der direkten Autorität von Ministern oder Zentralorganen der Regierungsverwaltung unterliegen.

Das grundlegende Verfassungsprinzip ist die **Gewaltenteilung** in Legislative, Exekutive und Judikative.

LEGISLATIVE

Die Legislativbefugnisse gehören dem Parlament, das aus zwei Kammern besteht: dem Sejm und dem Senat. Eine gemeinsame Tagung beider Kammern erfolgt als Nationalversammlung.

Der **Sejm** ist das Unterhaus des Parlaments und besteht aus 460 Mitgliedern, die in allgemeiner, direkter und geheimer Wahl für eine Amtszeit von vier Jahren nach einem Verhältniswahlsystem gewählt werden.

Der **Senat** ist das Oberhaus des Parlaments und zählt 100 Senatoren, die in allgemeiner, direkter und geheimer Wahl nach der Mehrheitsregel

(relative Mehrheitswahl in Ein-Mandat-Wahlbezirken) für eine Amtszeit von 4 Jahren gewählt werden.

Die **Nationalversammlung** ist ein Verfassungsorgan, das sich aus den beiden gemeinsam tagenden Kammern des Parlaments zusammensetzt und streng definierte Zuständigkeiten in Bezug auf die Person des Präsidenten besitzt, d.h. die Entgegennahme des Eides des neu gewählten Präsidenten, die Bestätigung seiner dauerhaften Amtsunfähigkeit aufgrund seines Gesundheitszustands, die Erhebung der Anklage gegen den Präsidenten vor dem Staatsgerichtshof und die Anhörung der Ansprache des Präsidenten.

EXEKUTIVE

Die Aufgaben der Exekutive fallen in die Zuständigkeit des Präsidenten der Republik Polen und des Premierministers, der an der Spitze der Regierung steht.

Der **Präsident** ist das Staatsoberhaupt und wird in allgemeiner Wahl für eine Amtszeit von fünf Jahren gewählt, mit dem Recht auf eine Wiederwahl.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Administracja rządowa w Polsce posiada unitarny i scentralizowany charakter. Wyróżnia się hierarchicznym podporządkowaniem organów niższego stopnia organom wyższego stopnia. Istnieją dwa szczeble administracji rządowej: centralny oraz terenowy.

CENTRALNY SZCZEBEL

Centralny szczebel stanowią organy naczelne i centralne administracji rządowej. **Naczelne organy administracji rządowej** są to organy, które wchodziły w skład Rady Ministrów. One zajmują nadrzędną pozycję wśród innych i są powoływane przez Sejm lub przez Prezydenta RP. **Centralne organy administracji rządowej** nie wchodziły w skład Rady Ministrów a ich powołanie jedynie wymaga decyzji naczelnego organu administracji rządowej.

TERENOWY SZCZEBEL

Terenowy szczebel stanowią **terenowe organy administracji rządowej** podlegające wojewodzie (**administracja zespolona**) oraz **organy administracji niesespolonej** podlegającej bezpośrednio zwierzchnictwu ministrów lub centralnych organów administracji rządowej.

Fundamentalną zasadą konstytucyjną jest **trójpodział władzy** na: ustawodawczą, wykonawczą i sędziowską.

WŁADZA USTAWODAWCZA

Kompetencje ustawodawcze należą do Parlamentu złożonego z dwóch izb: Sejmu i Senatu. Wspólne posiedzenie obu izb następuje na Zgromadzeniu Narodowym.

Sejm jest izbą niższą parlamentu i liczy 460 posłów wybieranych w wyborach powszechnych, bezpośrednich, tajnych na 4-letnią kadencję wg systemu proporcjonalnego.

Senat jest izbą wyższą parlamentu i liczy 100 senatorów wybieranych w wyborach powszechnych, bezpośrednich, tajnych na 4-letnią kadencję według ordynacji większościowej (wybór większością względną w jednomandatowych okręgach).

Zgromadzenie Narodowe to organ konstytucyjny, złożony ze wspólnie obradujących obu izb parlamentu, posiadający ściśle określone kompetencje związane z osobą Prezydenta, tj.: przyjmowanie przysięgi od nowo wybranego Prezydenta, stwierdzenie jego stałej niezdolności do sprawowania urzędu ze względu na stan zdrowia, postawienie Prezydenta w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu, wysłuchanie orędzia Prezydenta.

postawienie Prezydenta w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu, wysłuchanie orędzia Prezydenta.

WŁADZA WYKONAWCZA

Zadania egzekutywy leżą w gestii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz Premiera stojącego na czele rządu.

Prezydent jest głową państwa. Wybierany jest w wyborach powszechnych na 5-letnią kadencję, z prawem do jednej reelekcji.

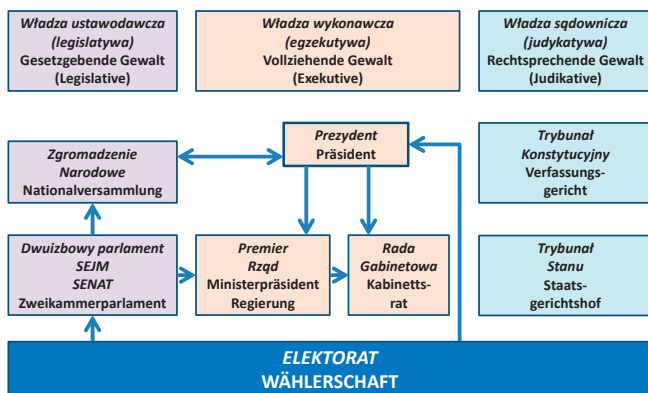

Abb./Rys. 2: Strukturen der Verfassungsorgane der Republik Polen/
Struktury organów konstytucyjnych Rzeczypospolitej Polskiej

VERWALTUNGSGLIEDERUNG AUF BUNDES- BZW. STAATSEBENE

Der **Premierminister** (Vorsitzende des Ministerrats) wird vom Präsidenten der Republik Polen ernannt, der auf seinen Antrag auch die Regierung (den Ministerrat) ernennt. Der Premierminister trägt zusammen mit dem Ministerrat die politische Verantwortung vor dem Sejm.

Der Umfang der verfassungsmäßigen Kompetenzen des Premierministers besteht u.a. in der Repräsentation des Ministerrats, der Lenkung seiner Arbeit, dem Erlassen von Vorschriften, der Aufsicht über die territoriale Selbstverwaltung und in der Ausübung der Dienstaufsicht über die Mitarbeiter der Regierungsverwaltung. Ein wichtiges Recht des Ministerpräsidenten besteht darin, die meisten Amtshandlungen des Präsidenten der Republik Polen gegenzuzeichnen.

Der **Ministerrat** als kollektives Gremium betreibt die Innen- und Außenpolitik. Der Zuständigkeitsbereich des Ministerrates umfasst alle Fragen der Staatspolitik, die nicht anderen staatlichen oder Selbstverwaltungs-Organen vorbehalten sind.

Der **Wojewode (poln. Wojewoda)** vertritt die polnische Zentralverwaltung in der Wojewodschaft. Er wird vom Premierminister ernannt und übt die Funktion des Aufsichtsorgans über die Einheiten der territorialen Selbstverwaltung in den einzelnen Wojewodschaften aus. Er ist außerdem z.B. für die Polizei, den Katastrophenschutz und die Rettungsdienste zuständig.

JUDIKATIVE

Die Kontrolle der Übereinstimmung der Tätigkeit anderer Staatsorgane mit dem Gesetz und der Verfassung wird von der **Verfassungsgerichtsbarkeit** ausgeübt. Zu den wichtigsten Organen in diesem Bereich gehören der **Verfassungsgerichtshof** und der **Staatsgerichtshof**.

Zusätzlich zu diesen Gerichtshöfen gibt es ein mehrstufiges Verwaltungs- und allgemeines Gerichtssystem sowie Militärgerichte.

Premier (Prezes Rady Ministrów) desygnowany jest przez Prezydenta RP, który na jego wniosek powołuje także rząd (Radę Ministrów). Premier wraz z Radą Ministrów ponosi odpowiedzialność polityczną przed Sejmem.

Zakres konstytucyjnych kompetencji Premiera polega m.in. na reprezentowaniu Rady Ministrów, kierowaniu jej pracami, wydawaniu rozporządzeń, sprawowaniu nadzoru nad samorządem terytorialnym oraz na służbowym zwierzchnictwie nad pracownikami administracji rządowej. Ważnym uprawnieniem Premiera jest prawo dokonywania kontrasygnaty większości aktów urzędowych Prezydenta RP.

Rada Ministrów jako organ kolegialny prowadzi politykę wewnętrzną i zagraniczną. Do zakresu kompetencji Rady Ministrów należą wszystkie sprawy polityki państwa nie zastrzeżone dla innych organów państwowych lub samorządowych.

Wojewoda reprezentuje centralną administrację rządową w województwie. Jest powoływany przez premiera i pełni funkcję organu nadzorczego nad jednostkami samorządu terytorialnego w poszczególnych województwach. Jest on również odpowiedzialny za m.in.: policję, ochronę ludności i służby ratownicze.

WŁADZA SĄDOWNICZA

Kontrola zgodności działań innych organów państwa z prawem i Konstytucją wykonywana jest przez **sądownictwo konstytucyjne**. Do kluczowych organów w tym zakresie zaliczane są **Trybunał Konstytucyjny** oraz **Trybunał Stanu**.

Obok tych trybunałów funkcjonuje także wieloszczeblowy system sądownictwa administracyjnego i powszechnego oraz sądy wojskowe.

BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND

Die Bundesrepublik Deutschland ist ein **föderaler Staat**. Der Bund und die 16 Bundesländer teilen sich die Gesetzgebungs- und Verwaltungszuständigkeit. Jedes Bundesland verfügt über eine eigene Verfassung und eigenständige Organe der Legislative, Exekutive und Judikative.

Grundsätzlich haben die **Länder** das Recht der Gesetzgebung, soweit das Grundgesetz nicht dem Bund die Gesetzgebungskompetenz zuweist. Gesetzgebungsorgane der Länder sind die Landtage.

Die Gesetzgebungsbefugnisse des **Bundes** ergeben sich aus der Notwendigkeit, für alle 16 Länder in bestimmten Bereichen einheitliche Regelungen zu schaffen, während den Bundesländern in allen anderen Bereichen ein unabhängiges Handeln ermöglicht wird.

Dieses Prinzip wird bei der Aufteilung der Kompetenzen des Bundes in **ausschließliche und konkurrierende Gesetzgebung** deutlich. Infolge dessen unterhält der Bund nur im diplo-

matischen Dienst, bei der Arbeitsvermittlung, beim Zoll, beim Grenzschutz und bei der Armee eine eigene, umfassende Verwaltung.

Den Ländern obliegt die Durchführung von Angelegenheiten der öffentlichen Verwaltung, die zu ihrem eigenen Aufgabenbereich gehören, und von Angelegenheiten der Bundesverwaltung, die im Auftrag des Bundes durchgeführt werden.

Jedes der Länder der Bundesrepublik Deutschland weist eine eigene **Verwaltungsgliederung** auf. Die Strukturen der verschiedenen Länder sind nur zum Teil vergleichbar. Nach der Gesetzgebung der Länder können sowohl **zwei Ebenen der Kommunalverwaltung**, d.h. Kreis und Gemeinde, als auch **drei Ebenen**, d.h. Regierungsbezirk, Kreis und Gemeinde (in Baden-Württemberg, Bayern, Hessen und Nordrhein-Westfalen; ehemals u.a. auch in Sachsen) auftreten.

Die **lokale Selbstverwaltung** der Gemeinden und Kreise in Deutschland hat das Recht, alle Angelegenheiten lokaler Gemeinschaften – im Rahmen der bestehenden Gesetze – in eigener Verantwortung zu regeln. Sie müssen jedoch demokratisch organisiert sein, den verfassungsrechtlichen Normen entsprechen und sich einer Aufsicht unterordnen.

Ebene Szczebel		Staatsgewalt Władza	Legislative (Gesetzgebung) Legislatywa (ustawodawstwo)	Exekutive (Regierung, Verwaltung) Egzekutywa (rząd, administracja)	Judikative (Rechtsprechung) Judykatywa (sądownictwo)
STAAT PAŃSTWO	Bund Federacja		Bundespräsident Prezydent Federalny	Bundesregierung Rząd Federalny Bundeskanzler Bundesminister Kanzlerz Federalny Minister Federalny Bundesverwaltung Administracja Federalna	Bundesgerichte Sądy Federalne * Bundesverfassungsgericht * Oberste Gerichtshöfe * Federalny Sąd Konstytucyjny * Najwyższe Federalne Sądy Odwoławcze
	Land Kraj związkowy		Bundesrat Rada Federalna	Landesregierung Rząd Landu Ministerpräsident, Minister Premier, Minister Landesverwaltung Administracja Landu	Landesgerichte Sądy Krajowe * Landesverfassungsgericht bzw. Staatsgerichtshof * diverse Landesgerichte, außer Oberste Gerichtshöfe * Krajowy Sąd Konstytucyjny * Różne sądy krajowe, za wyjątkiem Najwyższych Sądów Odwoławczych
	Regierungsbezirk Region (Okręg)			Regierungspräsident Prezydent Regionu (Okręgu)	
Selbstverwaltung Samorząd	Kreis Powiat		Kreistag Sejmik Powiatu	Kreisverwaltung Administracja Powiatu	
	Gemeinde Gmina		Gemeinde- bzw. Stadtrat Rada Gminy albo Miasta	Gemeinde-/Stadtverwaltung Urząd Gminy/Miasta	

Abb./Rys. 3: Staats- und Verwaltungsaufbau der Bundesrepublik Deutschland/
Ustrój administracyjny Republiki Federalnej Niemiec

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC

Republika Federalna Niemiec jest **państwem federacyjnym**. Kompetencje ustawodawcze i wykonawcze są podzielone między federacją i 16 krajami związkowymi. Każdy kraj związkowy ma swoją konstytucję oraz samodzielne organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sędowniczej.

Co do zasady **kraje** mają prawo ustawodawcze, o ile Ustawa Zasadnicza nie przyznaje kompetencji ustawodawczej federacji. Organem ustawodawczym w krajach związkowych są parlamenty krajowe.

Kompetencje ustawodawcze **federacji** wynikają z konieczności jednolitych regulacji dla wszystkich 16 krajów w pewnych dziedzinach, jednocześnie umożliwiając krajom związkowym niezależne działanie we wszystkich innych dziedzinach.

Zasada ta uwidacznia się wyraźnie przy podziale kompetencji federacji na **ustawodawstwo wyłączne i konkurencyjne**. W konsekwencji federacja utrzymuje pełną i rozbudowaną własną administrację tylko w służbie dyplomatycznej, w pośrednictwie pracy, służbie celnej, policji granicznej oraz w wojsku.

Kraje związkowe są zobowiązane do realizowania spraw administracji publicznej należących do ich własnego zakresu oraz spraw z zakresu administracji federalnej wykonywanej na zlecenie federacji.

Każdy z krajów związkowych Republiki Federalnej Niemiec ma swoją własną **strukturę administracyjną**. Struktury poszczególnych krajów związkowych są tylko częściowo porównywalne. W ramach prawodawstwa krajów istnieje możliwość występowania zarówno **dwóch szczebli samorządu**, tj. powiatu i gminy, jak i **trzech szczebli**, tj. regionu (okręgu), powiatu i gminy

Abb./Rys. 4: Die Bundesrepublik Deutschland mit der Gliederung nach Bundesländern, Regierungsbezirken und Landkreisen/Republika Federalna Niemiec z podziałem na kraje związkowe (landy), regiony (okręgi) i powiaty

(w Badenii-Wirtembergii, Bawarii, Hesji i Nadrenii Północnej-Westfalii; dawniej m.in. także w Saksonii).

Samorządy lokalne niemieckich gmin i powiatów posiadają prawo do regulowania wszystkich problemów wspólnot lokalnych – w ramach obowiązujących ustaw – na własną odpowiedzialność. Muszą być jednak zorganizowane w sposób demokratyczny, zgodny ze konstytucyjnymi standardami oraz muszą poddawać się nadzorowi.

REPUBLIK POLEN

Die rechtliche Grundlage für die Selbstverwaltung in Polen bilden die **Verfassung der Republik Polen** von 1997 und die einschlägigen Gesetze. Die **Struktur der lokalen Selbstverwaltung** basiert auf drei Ebenen: **Selbstverwaltungs-Wojewodschaft, Kreis und Gemeinde**.

Jedoch sind diese drei Strukturen hinsichtlich ihrer Kompetenzen einander nicht hierarchisch untergeordnet. Ihre Beziehungen sind räumlicher Natur und basieren auf dem **Subsidiaritätsprinzip**. Das Subsidiaritätsprinzip ist in der Präambel der Verfassung der Republik Polen enthalten und hat die Gesetzgebung zur Kommunalverwaltung auf allen Ebenen stark durchdrungen. Sie führt das Postulat ein, ein solches System zu schaffen, um die Rolle des Staates bei der Befriedigung individueller und gesellschaftlicher Bedürfnisse auf das notwendige Minimum zu reduzieren.

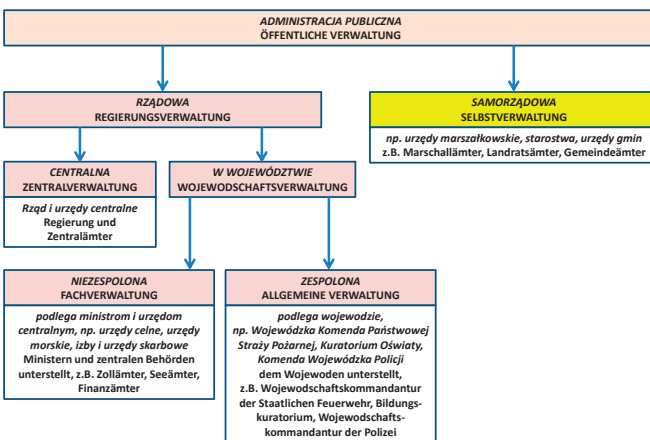
Das Prinzip der **Dezentralisierung der öffentlichen Amtsgewalt** wiederum erfordert die Delegation möglichst vieler öffentlicher Aufgaben an eigenverantwortlich handelnde Stellen, mit der gesetzlichen Garantie einer entsprechenden

Unabhängigkeit und der notwendigen Ressourcen. Sie wird weiter gestärkt durch das Prinzip der Delegation eines erheblichen Teils der öffentlichen Aufgaben an die Selbstverwaltung.

Die Hauptrichtlinie der administrativen Einteilung Polens stellt das **Prinzip der Einheit des gesamten Systems** dar, d.h. der Einheitlichkeit im Äußeren und Inneren. Alle Einheiten der grundlegenden territorialen Unterteilung müssen Einheiten der lokalen bzw. regionalen Selbstverwaltung sein.

Im System der polnischen Selbstverwaltung gibt es einen **Verwaltungs dualismus**, d.h. vor Ort nehmen zwei Arten von Verwaltungen ihre faktischen Aufgaben wahr: die **Regierungsverwaltung** und die **Selbstverwaltung**, die einander nicht untergeordnet sind.

In den **Wojewodschaften** wird die Staatsmacht von einem Wojewoden – als einem vom Ministerpräsidenten ernannten und diesem unterstellten Vertreter der Regierungsverwaltung – und vom **Wojewodschaftsparlament (Sejmik)** mit dem **Marschall** – als einer Selbstverwaltungsbehörde der Wojewodschaftsgemeinschaft ausgeübt.

Die Selbstverwaltungsorgane unterliegen nur der **Rechtsaufsicht durch die Regierungsverwaltung**. In der Regel führt diese Verwaltung auch **Aufgaben** aus, die ihr durch gesetzliche Beschlüsse und Aufgaben **übertragen** werden und die sie aufgrund von Vereinbarungen übernimmt. Dieser Dualismus tritt auf der Ebene der Wojewodschaft auf, während auf der Ebene der Gemeinde und des Kreises die Funktionen der Regierungsverwaltung von Exekutivorganen der lokalen Selbstverwaltung wahrgenommen werden.

Abb./Rys. 5: Aufbau der öffentlichen Verwaltung in Polen/Struktur administracji publicznej w Polsce

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Podstawę prawną istnienia polskiej administracji samorządowej stanowi **Konstytucja RP** z 1997 r. oraz właściwe ustawy. **Struktura samorządu terytorialnego** opiera się o trzy szczeble: **samorządowe województwo, powiat oraz gminę**.

Jednak wszystkie te trzy struktury nie są hierarchicznie podporządkowane wobec siebie w kategoriach kompetencji władczych. Ich relacje posiadają charakter przestrzenny oparty o **zasadę pomocniczości (subsydiarności)**. Zasada pomocniczości jest zawarta w Preambule do Konstytucji RP i silnie przeniknęła ustawodawstwo o samorządzie terytorialnym wszystkich szczebli. Wprowadza ona postulat tworzenia takiego ustroju, aby rola państwa w zaspokajaniu potrzeb indywidualnych i społecznych sprowadzała się do niezbędnego minimum.

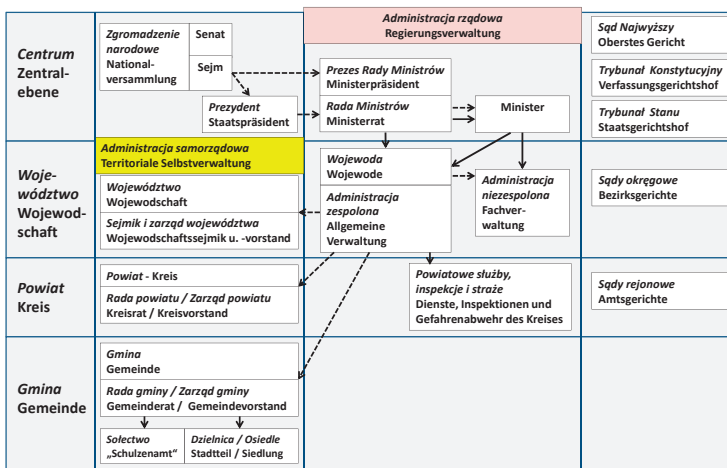
Zasada **decentralizacji władzy publicznej** z kolei, nakazuje przekazanie możliwie dużej liczby zadań publicznych podmiotom działającym na własną odpowiedzialność, przy prawnym zapew-

nieniu odpowiedniej niezależności oraz niezbędnych środków. Jest ona dodatkowo wzmocniona przez zasadę przekazywania samorządowi istotnej części zadań publicznych.

Naczelną dyrektywą polskiego podziału terytorialnego, jest **zasada unitarności całego systemu**, czyli jednolitości w sferze zewnętrznej i wewnętrznej. Wszelkie jednostki zasadniczego podziału terytorialnego muszą być jednostkami samorządu terytorialnego.

W systemie polskiej administracji samorządowej występuje **dualizm administracyjny**, co oznacza, że w terenie swoje de facto zadania wykonują dwa rodzaje **administracji: rządowa i samorządowa**, które nie są w stosunku do siebie podległe.

W **województwach** kompetencje swoje wykonuje Wojewoda – jako wyznaczony przez Prezesa Rady Ministrów i jemu podlegający przedstawiciel administracji rządowej oraz **Sejmik Województwa z Marszałkiem** – jako samorządowa władza społeczności województwa.

Administracja samorządowa podlega jedynie **nadzorowi prawnemu ze strony administracji rządowej**. Administracja ta z reguły realizuje także **zadania zlecone** na mocy ustawowych rozstrzygnięć oraz zadania powierzone, które przejmuje na mocy porozumień. Dualizm ten występuje na szczeblu województwa, natomiast na szczeblu gminy i powiatu funkcje administracji rządowej pełnią wykonawcze organy administracji samorządowej.

Abb./Rys. 6: Verwaltungsstruktur der Republik Polen/Struktura władz Rzeczypospolitej Polskiej

BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND

LAND

Die Länder der Bundesrepublik Deutschland haben **Staatsqualität**, d.h., dass sie als Gliedstaaten über eigenständige rechtliche, politische und territoriale Kompetenzen verfügen. Ihre **Völkerrechtssubjektivität** ist von der des Bundes abgeleitet. Kompetenzen in auswärtigen Angelegenheiten erhalten sie auf Grundlage des Grundgesetzes. Dementsprechend können die Länder Verträge mit anderen Völkerrechtssubjekten abschließen, allerdings in der Regel nur mit Zustimmung der Bundesregierung und soweit sie für die Gesetzgebung zuständig sind.

Die **Stadtstaaten** Berlin und Hamburg sind rechtlich gesehen jeweils gleichzeitig ein Land und eine Stadt und sind nicht weiter in Gemeinden untergliedert. Der Stadtstaat Bremen besteht aus den Städten Bremen und Bremerhaven.

LEGISLATIVE

Das **Landesparlament** ist die **gesetzgebende Körperschaft** des Landes, die von allen wahlberechtigten Bürgern des Landes in freien, allgemeinen, gleichen und geheimen Wahlen gewählt wird. In den Flächenländern heißt die Volksvertretung des Landes **Landtag**, in den Stadtstaaten Hamburg und Bremen **Bürgerschaft** und in Berlin **Abgeordnetenhaus**. Die Legislaturperiode beträgt fünf Jahre (außer in Bremen, dort vier) und es gilt das Verhältniswahlrecht.

EXEKUTIVE

Die **ausführende Gewalt** in den Ländern obliegt der **Landesregierung**, an deren Spitze der vom Landesparlament für die Dauer seiner Amtszeit ernannte **Ministerpräsident** steht. Die **Landesminister** werden vom Ministerpräsidenten ernannt und entlassen und vom Landesparlament bestätigt. In den Freistaaten Bayern, Sachsen und Thüringen nennt sich die Landesregierung „**Staatsregierung**“, in den Stadtstaaten Berlin, Hamburg und Bremen „**Senat**“.

Die allgemeinen Verwaltungsbehörden der Länder werden durch zahlreiche **Sonderbehörden** unterschiedlicher Art ergänzt, mit verschiedenen Zuständigkeitsbereichen und unterschiedlicher Stellung gegenüber Behörden der allgemeinen Verwaltung, z.B. Industrieaufsichtsbehörden, Straßenbau-, Forst-, Finanz-, Bergbau- und Schulämter usw..

AUFSICHTSBEHÖRDEN

Die Einhaltung der Landesverfassung im Rahmen der Aktivitäten der Landesbehörden wird durch die **Landesverfassungsgerichte** überwacht. Der Aufsicht des Bundes unterliegt hingegen jener Tätigkeitsbereich der Länder, der die Wahrnehmung von Verwaltungsaufgaben zum Gegenstand hat, die der Bund den Ländern übertragen hat.

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC

KRAJ ZWIĄZKOWY

Kraje związkowe Republiki Federalnej Niemiec posiadają **jakość państwa**, co oznacza, że jako kraje członkowskie posiadają niezależne kompetencje prawne, polityczne i terytorialne. Ich **podmiotowość w prawie międzynarodowym** jest pochodną od podmiotowości federacji. Kompetencje w sprawach zagranicznych przysznaje im konstytucja federalna. Kraje związkowe mogą zatem zawierać umowy z innymi podmiotami prawa międzynarodowego, jednak z reguły tylko za zgodą Rządu Federalnego i w zakresie, w jakim są one odpowiedzialne za ustawodawstwo.

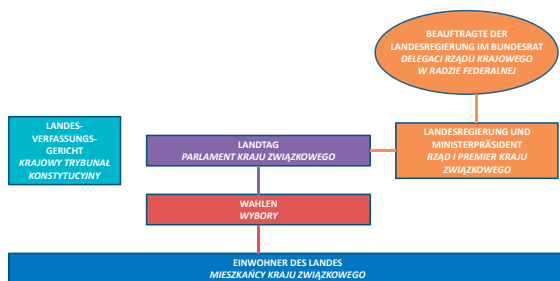

Abb./ Rys. 7: Struktur der Staatsorgane im Bundesland/
Struktura ustroju konstytucyjnego kraju związkowego w RFN

Miasta-państwa Berlin i Hamburg są prawnie zarówno krajem związkowym, jak i miastem i nie są dalej podzielone na gminy. Miasta-państwa Brema składa się z miast Brema i Bremerhaven.

WŁADZA USTAWODAWCZA

Parlament krajowy jest krajowym **organem ustawodawczym** wybieranym przez wszystkich uprawnionych obywateli danego kraju w wolnych, powszechnych, równych i tajnych wyborach. W krajach związkowych niemających statusu miasta-państwa, parlament kraju związkowego nazywa się **Landtag**, w miastach-państwach Hamburg i Brema **Bürgerschaft**, a w Berlinie **Abgeordnetenhaus**. Kadencje z reguły wynoszą 5 lat (tylko w Bremie 4 lata), a ordynacje wyborcze są proporcjonalne.

WŁADZA WYKONAWCZA

Władza wykonawcza w krajach należy do **Rządu krajowego** (Landesregierung), na czele którego stoi **Premier** (Ministerpräsident) powoływany przez Parlament krajowy na okres jego kadencji. **Ministrowie** (Landesminister) powoływani i odwoływani są przez Premiera oraz zatwierdzani przez parlament krajowy. W tzw. Wolnych Państwach Bawarii, Saksonii i Turyngii rząd jest

nazywany „**rządem państwowym**”. W miastach-państwach Berlinie, Hamburgu i Bremie rząd kraju związkowego nosi nazwę **Senatu**.

Struktura krajowej administracji terenowej jest uzupełniana licznymi **organami administracji specjalnej** (Sonderbehörden) o różnorodnym charakterze, zakresie kompetencji oraz różnie unormowanym stosunku do władz administracji ogólnej, np. urzędy nadzoru przemysłowego, urzędy budowy dróg, urzędy leśne, finansowe, górnicze, szkolne, etc.

ORGANY NADZORCZE

Organy nadzorcze: nadzór nad zgodnością działalności krajowych władz z krajową konstytucją wykonują **krajowe trybunał konstytucyjne**. Nadzorem federacji objęta jest natomiast ta sfera działalności krajów, która dotyczy wykonywania zadań administracyjnych zleczanych krajom przez federację.

REPUBLIK POLEN

WOJEWODSCHAFT

Da Polen ein **Einheitsstaat** ist, weisen die Wojewodschaften im Gegensatz zu den deutschen Bundesländern keine Staatsqualität auf.

Die Ausübung der **Selbstverwaltung der Wojewodschaft** obliegt den Bewohnern der Wojewodschaft, die per Gesetz eine regionale Selbstverwaltungsgemeinschaft bilden. Der Wirkungsbereich der Wojewodschaftselbstverwaltung umfasst die Erfüllung öffentlicher Aufgaben regionalen Charakters, die nicht per Gesetz den Organen der Regierungsverwaltung vorbehalten sind. Darüber hinaus darf der Wirkungsbereich der Wojewodschaftselbstverwaltung nicht die Unabhängigkeit des Kreises und der Gemeinde beeinträchtigen. Die innere Verfassung der Wojewodschaft ist im Statut der Wojewodschaft definiert.

Die **Wojewodschaft** wird als „regionale Selbstverwaltungsgemeinschaft“ definiert. Sie ist gleichzeitig die größte Einheit der grundlegenden territorialen Unterteilung des Landes, deren Ziel die Ausübung der öffentlichen Verwaltung ist. In Polen gibt es 16 Wojewodschaften.

Das repräsentative Organ der Wojewodschaftselbstverwaltung ist das **Wojewodschaftsparlament (Sejmik Województwa)**. Der Sejmik ist ein Gremium, das sowohl legislative als auch kontrollierende Funktionen hat. Er wird in allgemeinen Wahlen durch die Bürger der Wojewodschaft gewählt. Seine Amtszeit beträgt vier Jahre.

Der **Wojewodschaftsvorstand (Exekutivausschuss der Wojewodschaft: Zarząd Województwa)** ist das Exekutivorgan der Wojewodschaft. Der Wojewodschaftsvorstand wird vom Wojewodschaftsparlament gewählt. Er besteht aus insgesamt 5 Personen, darunter sind der

Abb./Rys. 8: Administrative Gliederung Polens in Wojewodschaften und Kreise/Podział administracyjny Polski na województwa i powiaty

Marschall der Wojewodschaft als Vorsitzender, nicht mehr als zwei stellvertretende Marschälle und weitere Mitglieder.

Der **Wojewode** ist hingegen der Vertreter der Zentralregierung, zuständig für die Kontrolle der Selbstverwaltung der Wojewodschaften, Landkreise (Powiaty) und Gemeinden (Gminy).

Die **Aufsicht über die Tätigkeit der Wojewodschaftselbstverwaltung** wird vom **Premierminister und dem Wojewoden** sowie in finanziellen Angelegenheiten von der **regionalen Rechnungskammer** ausgeübt, die eine staatliche, externe und unabhängige Kontroll- und Aufsichtsbehörde für territoriale Selbstverwaltungseinheiten im Bereich der Finanzverwaltung (Haushalt) und des öffentlichen Beschaffungswesens bildet.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

WOJEWÓDZTWO

Ze względu na to, że Polska jest **państwem unitarnym**, województwa, w odróżnieniu od niemieckich krajów związkowych, nie mają statusu państwa.

Sprawowanie **samorządu województwa** należy do mieszkańców województwa, którzy tworzą z mocy prawa regionalną wspólnotę samorządową. Do zakresu działania samorządu województwa należy wykonywanie zadań publicznych o charakterze wojewódzkim, niezastrzeżonych ustawami na rzecz organów administracji rządowej. Ponadto zakres działania samorządu województwa nie może naruszać samodzielności powiatu i gminy. Ustrój województwa określa statut województwa.

Województwo definiowane jest jako „regionalna wspólnota samorządowa” i jednocześnie jako największa jednostka zasadniczego podziału terytorialnego kraju, której celem jest wykonywanie administracji publicznej. W Polsce występuje 16 województw.

Organem przedstawicielskim samorządu województwa jest **Sejmik Województwa**. Sejmik jest organem o funkcjach stanowiących oraz kontrolnych. Jest wybierany w powszechnych wyborach przez mieszkańców województwa. Jego kadencja wynosi 4 lata.

Zarząd Województwa jest organem wykonawczym województwa. Zarząd województwa wybierany jest przez Sejmik Województwa. W skład Zarządu wchodzi łącznie 5 osób, w tym **Marszałek Województwa** jako jego przewodniczący, nie więcej niż 2 wicemarszałków oraz pozostali członkowie.

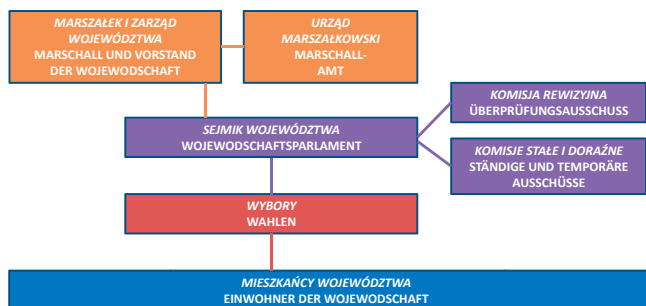

Abb./Rys. 9: Aufbau der Wojewodschaftsselbstverwaltung/Struktura ustroju jednostki wojewódzkiego samorządu terytorialnego

Wojewoda natomiast jest przedstawicielem rządu centralnego, odpowiedzialnym za kontrolę samorządu województw, powiatów i gmin.

Nadzór nad działalnością samorządu województwa sprawuje **Prezes Rady Ministrów i Wojewoda**, a w zakresie spraw finansowych – **Regionalna Izba Obrachunkowa**, która stanowi państwowy, zewnętrzny i niezależny organ kontroli i nadzoru jednostek samorządu terytorialnego w zakresie gospodarki finansowej (budżetu) i zamówień publicznych.

BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND

KREIS

Die **Kreise** bilden neben den Gemeinden die Grundstruktur der Kommunalverwaltung. Der Kreis ist eine übergemeindliche Einheit der Kommunalverwaltung, die als „Kreis“ (in Nordrhein-Westfalen, Schleswig-Holstein und Hessen) oder „Landkreis“ bezeichnet wird. Jedoch sind die Kreise den Gemeinden nicht übergeordnet und die Gemeinden nicht den Kreisen untergeordnet.

Der Kreis ist gegenüber der Gemeinde eine **parallele Hilfs- und Ergänzungsstruktur** zur Erfüllung jener Aufgaben, die deren Möglichkeiten überschreiten. Der Kreis nimmt sich also dann einer Aufgabe an, wenn die Leistungsfähigkeit der Gemeinde nicht ausreicht oder ein finanzieller Ausgleich zur Herstellung gleichwertiger Lebensverhältnisse im Kreis notwendig, aber auch wenn eine einheitliche Erledigung über Gemeindegrenzen hinweg erforderlich ist.

Es gibt keine Kreise im Bereich der Stadtstaaten (Berlin, Hamburg, Bremen) und auf dem Gebiet kreisfreier Städte. In solchen Fällen nehmen die Städte die Aufgaben eines Kreises wahr. In manchen Ländern existieren oberhalb der Kreisebene sog. Kommunalverbände.

Aufbau und Struktur der Kreise sind in **Landkreisordnungen** beschrieben.

In der Regel gibt es in allen Kreisen ein **repräsentatives und beschlussfassendes Gremium**, den **Kreistag**, und ein **Exekutivorgan**, den **Landrat**. Nur in Niedersachsen, Nordrhein-Westfalen, dem Saarland, Brandenburg und Mecklenburg-Vorpommern gibt es eine dritte Kreisbehörde, den **Kreisausschuss**.

Die Zusammensetzung des **Kreistages** wird in allgemeinen direkten Wahlen von der Bevölkerung des Kreises bestimmt und stellt deren politische Vertretung dar. Die Amtszeit des Kreistags beträgt in den meisten Fällen fünf Jahre. Nur in Bayern wird der Kreistag für sechs Jahre und in Hessen

Abb./Rys. 10: Übersichtskarte der Landkreise im Land Brandenburg/Mapa poglądowa powiatów w kraju związkowym Brandenburgia

und Schleswig-Holstein für vier Jahre gewählt. Der Kreistag ist das Entscheidungsgremium für alle relevanten Angelegenheiten des Kreises.

Der **Landrat** als das Exekutivorgan des Kreises wird in der Regel von den Bewohnern des Kreises in Direktwahlen für die Legislaturperiode des Kreistages gewählt. Er ist der Leiter des Landratsamtes, der Verwaltung des Landkreises, und übt zugleich, als untere staatliche Verwaltungsbehörde Verwaltungsbefugnisse des Landes aus (sogenannte „Doppelstellung“ oder „Janusköpfigkeit“ des Landrats).

Aufsichtsbehörden des Landkreises sind der Ministerpräsident und die gesetzlich festgelegten Aufsichtsbehörden des Landes.

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC

POWIAT

Powiaty, obok gmin składają się na podstawową strukturę samorządu lokalnego. Powiat stanowi jednostkę samorządu terytorialnego na szczeblu ponadgminnym, określaną mianem **Kreis** (w Nadrenii Północnej-Westfalii, Szlezwiku-Holszynie i Hesji) albo **Landkreis**. Pomiędzy powiatami a gminami nie występuje jednak stosunek nadzędności ani podporządkowania.

Powiat wobec gminy jest **równoległą strukturą o charakterze pomocniczo-uzupełniającym** w wypełnianiu spraw, które przekraczają jej możliwości. Powiat podejmuje zatem zadanie, jeśli sprawność gminy nie jest wystarczająca lub jeśli rekompensata finansowa jest niezbędna do stworzenia równoważnych warunków życia w powiecie, ale także wtedy, gdy wymagana jest jednolita realizacja zadania ponad granicami gminy.

Powiaty nie występują w obszarze miast będących krajami związkowymi (Berlin, Hamburg, Brema) oraz w obszarze miast wyłączonych z powiatu. W takich wypadkach miasta wykonują jedynie właściwości powiatu. W niektórych krajach powyżej poziomu powiatu istnieją wyższe stowarzyszenia samorządu terytorialnego. Ustroje powiatów określone są w **ordynacjach powiatowych** (Landkreisordnungen).

Generalnie, we wszystkich powiatach występuje **ciało przedstawicielsko-uchwałodawcze – Sejmik powiatu (Kreistag)** oraz **organ wykonawczy – Starosta powiatu (Landrat)**. Jedynie w Dolnej Saksonii, Nadrenii Północnej-Westfalii, Saarze, Brandenburgii i Meklemburgii-Pomorzu Przednim występuje trzeci organ powiatu – **Komisja powiatowa (Kreisausschuss)**.

Skład **Sejmiku powiatowego** wybierany jest bezpośrednio przez ogół mieszkańców powiatu i stanowi ich polityczne przedstawicielstwo. Kadencje Sejmików w większości przypadków trwają 5 lat. Jedynie w Bawarii Sejmik wybierany jest na 6 lat, a w Hesji i Szlezwiku – Holszynie na

Abb./Rys. 11: Übersichtskarte der Landkreise im Freistaat Sachsen/Mapa poglądowa powiatów w Wolnym Państwie Saksonia

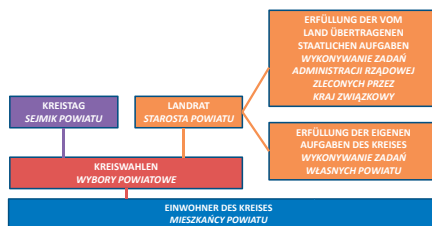

Abb./Rys. 12: Aufbau der Kreisverwaltung in Deutschland/Struktura samorządu powiatowego w RFN

4 lata. Sejmik powiatowy jest organem stanowiącym we wszystkich istotnych sprawach powiatu.

Starosta jako organ wykonawczy powiatu, wybierany jest zazwyczaj przez mieszkańców powiatu w wyborach bezpośrednich na okres kadencji Sejmiku powiatowego. Starosta jest szefem administracyjnego organu powiatowego – starostwa powiatowego – oraz jako najniższy krajowy organ administracyjny wykonuje właściwości administracyjne kraju (tzw. „podwójne stanowisko” starosty).

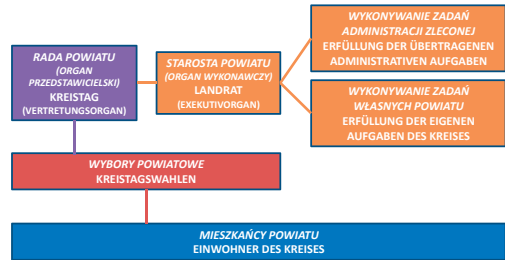
Organy nadzoru powiatu to premier kraju oraz wyznaczone ustawą krajowe organy nadzoru.

REPUBLIK POLEN

KREIS

Der **Kreis (Powiat)** hat ein festgelegtes **Territorium** und seine **Einwohner** bilden per Gesetz auf Kreisebene eine **Selbstverwaltungsgemeinschaft**. Neben den klassischen Selbstverwaltungskreisen, die mehrere Gemeinden umfassen, gibt es in Polen den sog. **Stadtkreis**. Dies ist eine Stadtgemeinde mit Kreisrechten. In allen Städten mit Kreisrechten ist der Stadtpräsident das Exekutivorgan.

Der Kreis hat Rechtspersönlichkeit und erfüllt die gesetzlich festgelegten öffentlichen Aufgaben **in eigenem Namen** und **in eigener Verantwortung**. Die Unabhängigkeit des Kreises unterliegt dem Schutz der Justiz. Die innere Struktur des Kreises wird durch dessen **Satzung** geregelt. Der Landkreis erfüllt umfangreiche **öffentliche Aufgaben mit überörtlichem Charakter**, die durch die Gesetze im Bereich der folgenden Bereiche definiert sind: öffentliche Bildung, Gesundheitsförderung und -schutz, Sozialhilfe, Familienförderung, Unterstützung von Behinderten, öffentlicher Verkehr und Straßen, Kultur, Körperkultur und Tourismus, Vermessungswesen, Immobilienverwaltung, Wasserwirtschaft, Umweltschutz, Landwirtschaft, öffentliche Ordnung und Sicherheit der Bürger, Hochwasser- und Brandschutz, Verhinderung von Arbeitslosigkeit.

Aufgaben im Bereich der Regierungsverwaltung können als Aufgaben im Auftrag des Staates an den Kreis übertragen werden. Die Erfüllung der Aufgaben des Kreises darf den Tätigkeitsbereich und die Zuständigkeit der Gemeinden in keiner Weise beeinträchtigen. Der Landkreis ist verpflichtet, seine Kompetenzen durch eine entsprechende Vereinbarung an die Gemeinde zu delegieren, wenn sich die Gemeinde darum mit einem begründeten Antrag bemüht.

Der **Kreisrat (Rada powiatu)** ist das Entscheidungs- und Kontrollorgan des Kreises. Die Amts-

Abb./Rys. 13: Struktur der Kreiselbstverwaltung der Republik Polen/Struktura jednostki samorządu powiatowego RP

zeit des Rates beträgt 4 Jahre und die Ratsmitglieder werden direkt gewählt. Das Exekutivorgan des Kreises ist der **Kreisvorstand (Zarząd powiatu)**. Er besteht aus dem **Starosten (Starosta – Landrat)** als Vorsitzendem sowie drei bis fünf weiteren Personen, darunter dem **Vize-Starosten (Wicestarosta)**. Der Kreisvorstand wird vom Kreisrat gewählt. Er führt die Beschlüsse des Kreisrats und die gesetzlich festgelegten Aufgaben des Kreises aus.

Die **Aufsicht über die Tätigkeit des Kreises wird vom Premierminister und dem Wojewoden** ausgeübt, und im Bereich der finanziellen Angelegenheiten von der **regionalen Rechnungskammer**. Die Aufsichtsbehörden dürfen nur in vom Gesetz vorgesehenen Fällen in die Tätigkeit des Kreises eingreifen. In extremen Fällen von Gesetzesverstößen durch den Kreis kann die Aufsichtsbehörde den Kreisrat auflösen. Gegen die Entscheidungen der Aufsichtsbehörde kann beim Verwaltungsgericht Rechtsbehelf eingelegt werden.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

POWIAT

Powiat posiada określone **terytorium**, a **mieszkańcy** z mocy prawa tworzą w jego ramach lokalną, **powiatową wspólnotę samorządową**. Obok klasycznych samorządowych jednostek powiatowych, w skład których włączone są gminy, w Polsce występuje tzw. **powiat grodzki**. Jest to gmina - miasto, na prawach powiatu, wykonująca zadania powiatu. We wszystkich miastach na prawach powiatu organem wykonawczym jest Prezydent miasta.

Posiadając osobowość prawną, powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne **w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność**. Samodzielność powiatu podlega ochronie sądowej. O ustroju powiatu stanowi jego **statut**. Powiat wykonuje określone ustawami szerokie **zadania publiczne o charakterze ponadgminnym** w zakresie takim jak m.in.: edukacja publiczna, promocja i ochrona zdrowia, pomoc społeczna, polityka prorodzinna, wspieranie osób niepełnosprawnych, transport zbiorowy i drogi publiczne, kultura, kultura fizyczna i turystyka, geodezja, gospodarka nieruchomościami, gospodarka wodna, ochrona środowiska, rolnictwo, porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli, ochrona przeciwpowodziowa i przeciwpożarowa, przeciwdziałanie bezrobociu.

Zadania z zakresu administracji rządowej mogą zostać powierzone zakresowi działania powiatu jako zadania zlecone przez państwo. Wykonywanie zadań powiatu nie może w żaden sposób naruszać zakresu działania i kompetencji gmin. Powiat zobligowany jest do przekazania wykonywanej kompetencji gminie mocą stosownego porozumienia, w przypadku gdy ta, wystąpi o to z uzasadnionym wnioskiem.

Rada powiatu jest organem stanowiącym i kontrolnym w powiecie. Kadencja rady trwa 4 lata, a radni wybierani są w wyborach bezpośrednich. Organem wykonawczym powiatu jest **Zarząd powiatu**. W skład Zarządu wchodzi: **Starosta**

Abb./Rys. 14: Übersichtskarte der Landkreise in der Wojewodschaft Lubuskie/ Mapa poglądowa powiatów w województwie lubuskim

jako jego przewodniczący oraz członkowie w liczbie od 3 do 5 osób, w tym **Wicestarosta**. Zarząd wybrany zostaje przez Radę powiatu. Zarząd powiatu wykonuje uchwały Rady powiatu i zadania powiatu określone przepisami prawa.

Nadzór nad działalnością powiatu sprawuje **Prezes Rady Ministrów oraz Wojewoda**, a w zakresie spraw finansowych - **Regionalna Izba Obrachunkowa**. Organy nadzoru mogą wkraczać w działalność powiatu tylko w przypadkach określonych ustawami. W skrajnych przypadkach naruszenia prawa przez powiat, podmiot nadzoru może rozwiązać Radę powiatu. Rozstrzygnięcia organu nadzoru podlegają możliwości zaskarżenia do sądu administracyjnego.

BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND

GEMEINDE

Die **Gemeinde** (oder **Kommune**) ist im politischen System Deutschlands als Gebietskörperschaft die unterste Stufe des Verwaltungsaufbaus und Trägerin der kommunalen Selbstverwaltung. Die Gemeinden sind dem öffentlichen Wohl verpflichtet, sodass ihre Betätigung sowohl einen öffentlichen Zweck erfüllt als auch der Daseinsvorsorge dient.

In allen Ländern bestehen Gemeinden, die in den **Stadtstaaten** Berlin und Hamburg allerdings mit dem Land identisch sind. Die Freie Hansestadt Bremen ist in zwei Stadtgemeinden (Bremen und Bremerhaven) gegliedert. In den übrigen 13 Ländern sind die kleineren Gemeinden in Landkreisen oder ähnlichen **Gemeindeverbänden** zusammengefasst.

Kleine und kleinste Gemeinden gehören teilweise noch zu einem **Amt** oder ähnlichen **Gemeindeverband**. Unterhalb der Ebene der Gemeinde bzw. Stadt finden sich weitere Verwaltungseinheiten (z.B. Ortsteile und Stadtbezirke).

Neben **Pflichtaufgaben** (etwa Meldewesen, Abfallbeseitigung, Straßenreinigung) gibt es **freiwillige Aufgaben** (meist im Sozial- und Kulturbereich wie Theater, Sport, Stadtbibliothek). Welche freiwilligen Aufgaben eine Kommune wahrnimmt, richtet sich dabei nach ihrer (finanziellen) Leistungsfähigkeit und wird vom örtlichen politischen Willen bestimmt. Es existieren **Mischformen**: So besteht die kommunale Familienpolitik sowohl aus Pflicht- wie auch aus freiwilligen Aufgaben.

Repräsentatives Entscheidungsgremium der Gemeinde ist der **Gemeinderat** (auch **Gemeindevertretung**, in Städten **Stadtverordnetenversammlung**). Er ist als Gremium in kommunalen Belangen in fast allen Ländern anzutreffen. Er wird in allgemeiner Wahl (Kommunalwahl) von den Einwohnern der Gemeinde gewählt. Den Vorsitz führt im All-

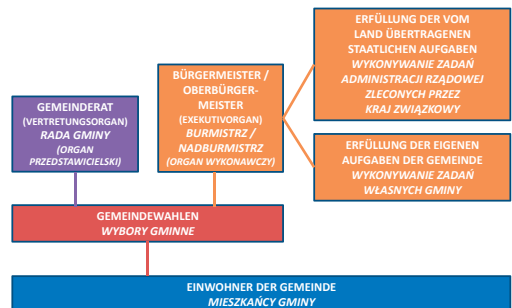
gemeinen der Gemeindevorsteher oder Bürgermeister.

Der **Bürgermeister / Oberbürgermeister** ist die Behörde, die in der Gemeinde die Verwaltungsbefugnisse ausübt und von den Einwohnern der Gemeinde in allgemeiner Wahl (Kommunalwahl) gewählt wird.

Unter **Kommunalwahlen** versteht man politische Wahlen in kommunalen Gebietskörperschaften sowie den Ortsteilen der Gemeinden und Bezirken der Stadtstaaten. Sie dienen zur Bestimmung von Volksvertretern in den kommunalen Vertretungen oder bei Direktwahlen zur Wahl der Person des Bürgermeisters oder Landrats. Daneben werden Vertreter in Bezirksverordnetenversammlungen, Ortsbeiräten u.ä. gewählt. Gemeinsam mit den Kommunalwahlen finden vielfach andere Wahlen (wie die zu Ausländerbeiräten oder Seniorenbeiräten) sowie Volksabstimmungen statt.

Aufsichtsbehörden der Kommunen sind der Ministerpräsident und die gesetzlich festgelegten Aufsichtsbehörden des Landes.

Nach Angaben der Landesregierung gab es am 01.01.2020 in Brandenburg vier kreisfreie Städte sowie 14 Landkreise mit 413 Gemeinden, davon 113 mit Stadtrecht. In Sachsen gab es dem Statistischen Landesamt zufolge per 01.01.2019 drei kreisfreie Städte sowie 416 Gemeinden in 10 Landkreisen, darunter 166 Städte. **In ganz Deutschland** gab es nach Angaben des Deutschen Städtetages am 01.01.2019 insgesamt **11.014 Städte und Gemeinden**.

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC

GINNA

W niemieckim systemie politycznym **gmina (Gemeinde)** jest najniższym szczeblem struktury administracyjnej i organem administracyjnym samorządu terytorialnego. Gminy mają obowiązek służyć dobru publicznemu, tak aby ich działalność służyła zarówno realizacji celu publicznego, jak i usługom użyteczności publicznej.

We wszystkich krajach związkowych istnieją gminy, chociaż w **miastach-państwach** Berlin i Hamburg są one identyczne z krajami związkowymi. Wolne Miasto Hanzeatyckie Brema podzielone jest na dwie gminy (Brema i Bremerhaven). W pozostałych 13 krajach związkowych mniejsze gminy są zgrupowane w powiatach lub podobnych **związkach gmin**.

Małe i najmniejsze gminy są nadal częścią **urzędu samorządowego (Amt)** lub podobnego **stowarzyszenia gmin**. Istnieją inne jednostki administracyjne (np. dzielnice) poniżej poziomu gminy lub miasta.

Poza **zadaniami obowiązkowymi** (takimi jak sprawy meldunkowe, gospodarka odpadami, czyszczenie ulic) istnieją również **zadania dobrowolne** (głównie w sektorze społecznym i kulturalnym, takim jak teatr, sport, biblioteka miejska). To, jakie dobrowolne zadania wykonuje gmina, zależy od jej możliwości (finansowych) i jest uzależnione od lokalnej woli politycznej. Są **formy mieszane**: na przykład miejska polityka rodzinna obejmuje zarówno zadania obowiązkowe, jak i dobrowolne.

Przedstawicielskim organem decyzyjnym gminy jest **rada gminy (Gemeinderat, także Gemeindevetretung)** lub w miastach **Stadtverordnetenversammlung**. Można ją znaleźć prawie we wszystkich krajach związkowych. Jest wybierana

w wyborach powszechnych (lokalnych) przez mieszkańców gminy. Na ogół przewodniczy jej wójt lub burmistrz.

Burmistrz (Bürgermeister / Oberbürgermeister) to organ wykonujący właściwości administracyjne w gminie, zostaje wybrany w wyborach powszechnych (lokalnych) przez mieszkańców gminy.

Wybory lokalne są wyborami politycznymi w samorządach terytorialnych, jak również w dzielnicach gmin oraz miast-państw. Służą one do mianowania przedstawicieli ludności lokalnej w organach przedstawicielskich jednostek samorządu terytorialnego albo, w przypadku wyborów bezpośrednich, do wyboru osoby burmistrza lub starosty. Ponadto przedstawiciele są wybierani w zgromadzeniach radnych dzielnic, radach sołeckich lub podobnych organach. Wraz z wyborami lokalnymi często odbywają się inne wybory (np. do rad cudzoziemców lub rad seniorów) oraz referenda.

Organy nadzoru gmin to premier kraju związkowego oraz wyznaczone ustawą krajowe organy nadzoru.

Według rządu kraju związkowego, na dzień 1 stycznia 2020 r. istniały w Brandenburgii cztery miasta na prawach powiatu i 14 powiatów z 413 gminami, w tym 113 z prawami miejskimi. Według Państwowego Urzędu Statystycznego, na dzień 1 stycznia 2019 r., istniały w Saksonii trzy miasta na prawach powiatu i 416 gmin w 10 powiatach, w tym 166 miast. Według Niemieckiego Związku Miast, na dzień 1 stycznia 2019 r. istniało **w całych Niemczech 11 014 miast i gmin**.

◀ *Abb./Rys. 15: Struktur der Gemeindeverwaltung in Deutschland/Struktura samorządu gminnego w RFN*

REPUBLIK POLEN

GEMEINDE

Die Bürger einer Gemeinde bilden per Gesetz eine **kommunale Selbstverwaltungsgemeinschaft**, während die Gemeinde selbst öffentliche Aufgaben in eigenem Namen und in eigener Verantwortung wahrnimmt. Die Gemeinde hat Rechtspersönlichkeit und genießt rechtlichen Schutz ihrer Unabhängigkeit. Die innere Verfassung der Gemeinde wird durch die **Gemeindegatzung** geregelt.

Der objektive Umfang der Aktivitäten der Gemeinde wird durch das **Prinzip der Kompetenzvermutung** bestimmt, d. h. die Zuständigkeit der Gemeinde umfasst alle öffentlichen Angelegenheiten von lokaler Bedeutung, die nicht gesetzlich anderen Einrichtungen vorbehalten sind.

Repräsentatives Entscheidungsgremium der Gemeinde ist der **Gemeinderat (Rada gminy)**, ein aus allgemeinen Wahlen hervorgegangenes, repräsentatives, kollegiales Organ, das von den Einwohnern der Gemeinde für eine Amtszeit von 4 Jahren ernannt wird. Der Gemeinderat handelt im Namen und im Auftrag der Einwohner.

Das Exekutivorgan der Gemeinde ist der **Gemeindevorsteher (Wójt**, in der Regel in ländlichen Gemeinden). **Bürgermeister (Burmistrz)** nennt sich das Exekutivorgan der Gemeinde, wenn sich deren Sitz in einer Stadt auf dem Gebiet der Gemeinde befindet. In Städten mit mehr als 100.000 Einwohnern wird das Exekutivorgan als **Stadtpräsident (Prezydent miasta)** bezeichnet.

Trotz unterschiedlicher Bezeichnungen ist der Umfang der **Zuständigkeiten** des ausführenden Organs der Gemeinde in allen Fällen gleich. Der Gemeindevorsteher (Bürgermeister, Präsident) wird in allgemeinen, gleichen und geheimen **Kommunalwahlen** direkt gewählt. Dabei wird das Gemeindegebiet als ein einziger Wahlkreis behandelt. Die Wahl

wird alle vier Jahre zusammen mit den Wahlen zu den Gemeinderäten durchgeführt.

Die **Aufsicht über die Tätigkeit der Gemeinde** wird auf der Grundlage des Kriteriums der Rechtskonformität ausgeübt. Die Aufsichtsorgane sind der **Premierminister und der Wojewode** sowie, was die finanziellen Angelegenheiten betrifft, die **regionale Rechnungskammer**. Die Aufsichtsorgane dürfen nur in gesetzlich festgelegten Fällen in die Tätigkeit der Kommune eingreifen. Die Kommunen haben das Recht, Rechtsbehelf einzulegen und die Entscheidungen der Aufsichtsorgane gerichtlich überprüfen zu lassen.

Nach Angaben des Hauptamts für Statistik gab es per 1. Januar 2019 **in Polen 2.477 Gemeinden**, darunter 302 Stadt-Land-Gemeinden (gminy miejskie), 638 Stadt-Land-Gemeinden (gminy miejsko-wiejskie) und 1.537 Landgemeinden (gminy wiejskie).

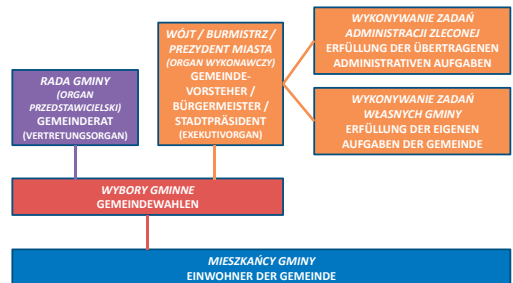

Abb./Rys. 16: Aufbau der Gemeindegatzung in Polen/Struktury jednostki samorządu gminnego RP

RZECZPOSPOLITA POLSKA

GMINA

Mieszkańcy gminy tworzą z mocy prawa **gminną wspólnotę samorządową**, natomiast sama gmina wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Gmina posiada osobowość prawną oraz prawną ochronę jej samodzielności. O ustroju gminy stanowi **statut gminy**.

Zakres przedmiotowy działania gminy określa **zasada domniemywania kompetencji**, tzn. do właściwości gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów.

Przedstawicielskim organem decyzyjnym gminy jest **rada gminy**. Jest ona kolegialnym, pochodzącym z wyborów powszechnych, powoływanym przez mieszkańców gminy na 4-letnią kadencję organem. Rada gminy działa w imieniu mieszkańców i za mieszkańców.

Organem wykonawczym gminy jest **Wójt** (zazwyczaj w gminach wiejskich). **Burmistrz** jest organem wykonawczym w gminie, w której siedziba władz znajduje się w mieście położonym na terytorium tej gminy. W miastach powyżej 100 000 mieszkańców organem wykonawczym jest **Prezydent miasta**.

Organ wykonawczy posiada zatem zróżnicowane nazewnictwo, jednak **zakres jego kompetencji** pozostaje we wszystkich przypadkach ten sam. Wójt (Burmistrz, Prezydent) wybierany jest bezpośrednio w **gminnych wyborach** powszechnych, równych i tajnych. Jednomandatowym okręgiem wyborczym staje się obszar gminy. Wybór dokonywany jest łącznie z wyborami do Rad gmin co 4 lata.

Nadzór nad działalnością gminną sprawowany jest na podstawie kryterium zgodności z prawem. Organami nadzoru są **Prezes Rady Ministrów i Wojewoda**, a w zakresie spraw finansowych – **Regionalna Izba Obrachunkowa**. Organy nadzoru mogą wkraczać w działalność gminną tylko

w przypadkach określonych ustawami. Gminom przysługuje prawo zaskarżania i dochodzenia drogą sądową decyzji organów nadzoru.

Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego według stanu 1 stycznia 2019 r. **w Polsce istniało 2 477 gmin**, w tym 302 gminy miejskie, 638 gmin miejsko-wiejskich i 1 537 gmin wiejskich.

GEMEINSAMKEITEN DER SELBSTVERWALTUNGSSYSTEME AUF EBENE DER REGIONEN UND KOMMUNEN

Folgende grundsätzliche Gemeinsamkeiten bestehen:

- Lokale Regierungsbehörden sind Körperschaften des öffentlichen Rechts, besitzen Rechtspersönlichkeit und arbeiten auf eigene Rechnung und Verantwortung.
- Das Recht auf Selbstverwaltung wird durch verfassungsrechtliche Bestimmungen garantiert und geschützt.
- Alle Gebietskörperschaften arbeiten innerhalb der Grenzen des Verfassungsrechts und der entsprechenden Gesetze.
- Die Rechtsaufsicht gilt für alle Gebietskörperschaften der Selbstverwaltung.
- Es gilt die Teilung in Legislativ- und Exekutivorgane.
- Die Legislativorgane erhalten ihre Legitimation von der örtlichen Gemeinschaft mittels allgemeiner Wahlen.

Trotz der vielen Unterschiede zwischen dem unitarischen und dem föderalen System ist eine gewisse Kompatibilität zwischen Bundesländern, Wojewodschaften (jeweils 16 an der Zahl), Kreisen bzw. kreisfreien Städten (402 in Deutschland, davon 107 kreisfreie Städte; 379 in Polen, davon 65 kreisfreie Städte) und Gemeinden (in Deutschland 11.014 Kommunen mit einer durchschnitt-

lichen Fläche von 32 km²; in Polen 2.477 Kommunen mit einer durchschnittlichen Fläche von 126 km²) sowohl im Bereich ihrer Kompetenzen als auch der territorialen Größe gegeben.

Auch in der Statistik ist eine gewisse Vergleichbarkeit durch die NUTS- und LAU-Regionen gegeben, z.B. bei den NUTS-2-Regionen, die in Deutschland die 16 Bundesländer (davon 3 Stadtstaaten) bzw. Teilräume derselben in den bevölkerungsreichen Bundesländern (z.B. Sachsen) sowie in Polen die 16 Wojewodschaften umfassen, wobei die Wojewodschaft Masowien seit 2018 in zwei NUTS-2-Regionen unterteilt ist, die eine mit der Hauptstadt Warschau und ihrem Umland, die andere mit den äußeren Bereichen der Wojewodschaft.

Die Klassifikation der Gebietseinheiten für die Statistik (Nomenclature des Unités territoriales statistiques – NUTS) und die Örtlichen Verwaltungseinheiten (Local Administrative Units – LAU) sind eine geografische Systematik, nach der das Gebiet der EU in vier Hierarchiestufen eingeteilt wird. Diese Einteilung ermöglicht den grenzüberschreitenden statistischen Vergleich von EU-Regionen.

Abb./Rys. 17: Stadtverwaltung in Guben/Urząd Miasta Guben

Weiterführende aktuelle Informationen zu NUTS und LAU finden Sie bei Eurostat:

<https://ec.europa.eu/eurostat/de/web/nuts/background>

und

<https://ec.europa.eu/eurostat/de/web/nuts/national-structures-eu>

CECHY WSPÓLNE SYSTEMÓW SAMORZĄDOWEJ I KRAJOWEJ ADMINISTRACJI

Następujące wspólne cechy istnieją:

- Organy administracji samorządowej są korporacjami prawa publicznego, posiadają osobowość prawną i działają na własny rachunek i odpowiedzialność.
- Prawo do samorządności zagwarantowane i chronione jest zapisami konstytucyjnymi.
- Wszystkie podmioty samorządowe działają w obrębie granic wyznaczonych prawem konstytucyjnym i właściwymi ustawami.
- Wobec wszystkich podmiotów samorządu lokalnego stosowany jest prawny nadzór.
- Stosowuje się podział na organy przedstawicielskie i wykonawcze.
- Organy przedstawicielskie posiadają legitymacje nadane w powszechnych wyborach przez społeczność lokalną.

Pomimo wielu różnic między systemem unitarnym i federalnym występuje pewna zgodność zarówno pod względem kompetencji, jak i wielkości obszaru krajów związkowych i województw (w obu przypadkach ich liczba wynosi 16), powiatów oraz miast na prawie powiatu (402 w Niemczech, z czego 107 to miasta na prawie powiatu; 379 w Polsce, w tym 65 miast na prawie powiatu) oraz gmin (w Niemczech 11 014 gmin o średniej powierzchni 32 km²; w Polsce 2477 gmin o przeciętnej powierzchni 126 km²).

Istnieje również możliwość statystycznego porównania regionów NUTS i LAU, na przykład w regionach NUTS 2, które w Niemczech obejmują 16 krajów związkowych (w tym 3 kraje związkowe - miasta) lub ich podobszary w gęsto zaludnionych krajach związkowych (np. w Saksonii), a w Polsce 16 województw, z których województwo mazowieckie zostało podzielone od 2018 r. na dwa regiony NUTS 2, jeden z miastem stołecznym Warszawa i okolicą, drugi z zewnętrznym obszarem województwa.

Klasyfikacja jednostek terytorialnych (Nomenclature des Unités territoriales statistiques - NUTS) oraz lokalne jednostki administracyjne (Local Administrative Units - LAU) stanowią klasyfikację geograficzną, zgodnie z którą terytorium UE jest podzielone na cztery poziomy hierarchiczne. Klasyfikacja ta umożliwia transgraniczne porównywanie regionów UE.

Dalsze aktualne informacje na temat NUTS i LAU można znaleźć na stronie Eurostat:

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/background>

i

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/national-structures-eu>

Abb./Rys. 18: Marschallamt der Wojewodschaft Lubuskie in Zielona Góra/
Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze

ÜBERSICHT ÜBER DIE BEHÖRDEN UND ORGANISATIONEN MIT SICHERHEITS-AUFGABEN IN DEUTSCHLAND UND POLEN

Behörden und Organisationen mit Sicherheitsaufgaben (kurz BOS) sind staatliche Einrichtungen und andere Organisationen, die mit sicherheitsrelevanten Aufgaben im Inneren betraut sind, d.h. dem Schutz der Bevölkerung vor Gefahren dienen.

Zu ihnen zählen insbesondere die nachfolgend im Detail betrachteten Behörden und Organisationen in den Bereichen innere Sicherheit (Polizei, incl. Bundespolizei und Grenzschutz, Zoll- und Finanzverwaltung) und nicht-polizeiliche Gefahrenabwehr (Feuerwehr, incl. staatlicher bzw. Berufsfeuerwehr und freiwilliger Feuerwehr).

Ein besonderes Augenmerk wird dabei den bereits bestehenden Strukturen und Erfahrungen der grenzübergreifenden Zusammenarbeit von Behörden und Organisationen mit Sicherheitsaufgaben an der deutsch-polnischen Grenze gewidmet. Dies betrifft auch Kooperationen, an denen Einrichtungen beteiligt sind, die nachfolgend nicht im Detail vorgestellt werden, wie z.B. die Bundesanstalt Technisches Hilfswerk (THW).

DIE BUNDESPOLIZEI

Die Bundespolizei (BPOL) ist eine Polizei des Bundes und gehört zum Geschäftsbereich des Bundesministeriums des Innern, für Bau und Heimat (BMI). Im Sicherheitssystem des Bundes nimmt die Bundespolizei sonderpolizeiliche Auf-

gaben wahr, die im Gesetz über die Bundespolizei, aber auch in zahlreichen anderen Rechtsvorschriften, wie beispielsweise im Aufenthaltsgesetz, im Asylgesetz und im Luftsicherheitsgesetz geregelt sind.

Bis zum 30. Juni 2005 trug die Bundespolizei die Bezeichnung Bundesgrenzschutz (BGS). Der Name ergab sich aus der früheren Hauptaufgabe, dem Schutz der Bundesgrenzen. Im Rahmen des Schengener Abkommens und mit der deutschen Wiedervereinigung im Jahre 1990 änderte sich das Einsatzspektrum des BGS grundlegend, grenzpolizeiliche Aufgaben gingen stark zurück, bahnpolizeiliche und Flughafensicherungsaufgaben kamen hinzu.

Die Bundespolizei verfügt über 42.500 Mitarbeiter, davon sind 35.270 Polizeivollzugsbeamte und 7.000 Verwaltungsbeamte bzw. Angestellte und gliedert sich in folgende Bereiche:

- Bahnpolizei
- Grenzpolizei
- Luftsicherheit
- Bundesbereitschaftspolizei

Aufgaben

Die Aufgaben und Befugnisse der Bundespolizei sind im Bundespolizeigesetz (BPoIG) geregelt.

Die Bundespolizei arbeitet im Bereich der Gefahrenabwehr, der Strafverfolgung und nimmt Aufgaben der Vollzugshilfe für andere Behörden wahr. Die Aufgaben der Bundespolizei sind aufgrund des Föderalismus und der Polizeihöhe der Länder auf spezielle Aufgaben begrenzt.

Ein wichtiges Betätigungsfeld der Bundespolizei ist die Bekämpfung der organisierten oder überörtlich tätigen Kriminalität im Schleusungswesen (Verstöße gegen §96, §97 AufenthG) durch die sogenannte Bundespolizeiinspektion Kriminalitätsbekämpfung (BPOLI KB).

Abb./Rys. 19: Hinweisschilder an Dienststellen der Bundes- und Landespolizei/Oznakowania przy komisariatach policji federalnej i krajowej

PRZEGLĄD ORGANIZACJI ORAZ SŁUŻB BEZPIECZEŃSTWA I PORZĄDKU PUBLICZNEGO W POLSCE I NIEMCZACH

Służby i organizacje bezpieczeństwa i porządku publicznego to instytucje państwowe i inne organizacje, którym powierzono zadania związane z bezpieczeństwem wewnętrznym państwa, tzn. służą do ochrony ludności przed zagrożeniami.

Zaliczają się do nich w szczególności władze i organizacje w obszarach bezpieczeństwa wewnętrznego (Policja, w tym Policja Federalna i Straż Graniczna, administracja celna i finansowa) oraz bezpieczeństwa pozapolicyjnego (Straż Pożarna państwowa lub zawodowa oraz Ochotnicza Straż Pożarna), które omówiono szczegółowo poniżej.

Szczególna uwaga zostanie poświęcona istniejącym strukturom i doświadczeniom we współpracy transgranicznej pomiędzy służbami i organizacjami bezpieczeństwa i porządku publicznego na granicy polsko-niemieckiej. Dotyczy to również współpracy z udziałem instytucji, które nie zostały szczegółowo niżej przedstawione, np. Federalna Agencja ds. Pomocy Technicznej (THW).

POLICJA FEDERALNA

Policja Federalna (BPOL) jest Policją Federacji i należy do zakresu działań Federalnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Budownictwa i Ojczyzny (BMI). W federalnym systemie bezpieczeństwa Policja Federalna wykonuje specjalne zadania, które są uregulowane w federalnym prawie policyjnym, a także w wielu innych przepisach prawnych, takich jak prawo pobytu, prawo azylowe i prawo bezpieczeństwa lotniczego.

Do 30 czerwca 2005r. Policja Federalna nosiła oznaczenie Federalna Straż Graniczna (BGS). Nazwa pochodzi od dawnego, głównego zadania, jakim jest ochrona granic federalnych. W ramach układu z Schengen i po zjednoczeniu Niemiec w 1990 r. zakres działalności BGS zasadniczo się zmienił, zadania Policji Granicznej dot. granic gwałtownie się zmniejszyły, dodano jednak zadania dot. bezpieczeństwa kolei i portów lotniczych.

Policja Federalna liczy 42 500 pracowników, z których 35 270 to funkcjonariusze organów ścigania, a 7 000 to urzędnicy lub pracownicy administracyjni, którzy dzielą się na następujące obszary:

- Policja Kolejowa
- Straż Graniczna
- Bezpieczeństwo Lotnicze
- Federalna Policja Prewencyjna

Zadania

Zadania i uprawnienia Policji Federalnej reguluje Ustawa o Policji Federalnej (BPoIG).

Policja Federalna działa w obszarach bezpieczeństwa, egzekwowania prawa i pomocy egzekucyjnej dla innych organów. Jej zadania są ograniczone do konkretnych zadań ze względu na federalizm i suwerenność policji w krajach związkowych.

Ważnym polem działania Policji Federalnej jest walka z przestępczością zorganizowaną lub przestępczością ponadlokalną związaną z przemytem (naruszenia § 96, § 97 AufenthaltG), przez tzw. Inspekcję Policji Federalnej związanej z przeciwdziałaniem przestępczości (BPOLI KB).

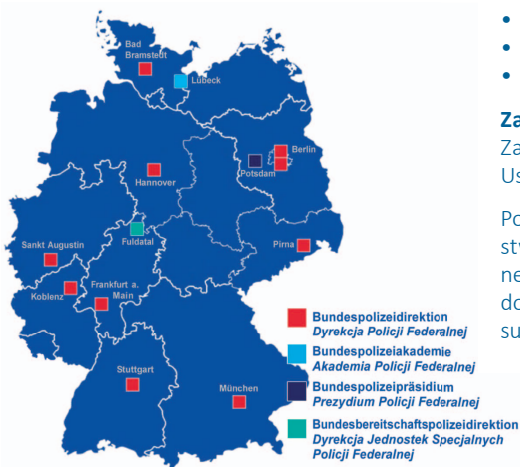

Abb./Rys 20: Struktur und Standorte der Bundespolizei/ Struktura i lokalizacja Policji Federalnej

BUNDESPOLIZEIPRÄSIDIUM

Das Bundespolizeipräsidium ist eine Bundesoberbehörde mit Hauptsitz in Potsdam, die dem BMI unmittelbar nachgeordnet ist. Es übt die Dienst- und Fachaufsicht über die restliche Bundespolizei aus und ist auch für die polizeilich-strategische Steuerung zuständig. Es wird vom Präsidenten des Bundespolizeipräsidiums und seinen Vizepräsidenten geleitet.

BUNDESPOLIZEIAKADEMIE

Die Bundespolizeiakademie (BPOLAK) in Lübeck ist die zentrale Aus- und Fortbildungsstätte des mittleren, gehobenen und höheren Polizeivollzugsdienstes in der Bundespolizei sowie für die weitere fachspezifische Fortbildung.

Der Bundespolizeiakademie sind Aus- und Fortbildungszentren (BPOLAFZ), Diensthundeschulen, die Bundespolizeisportschule Bad Endorf (Wintersportarten) und die Bundespolizeisportschule Kienbaum (Sommersportarten) sowie das Bundespolizeitrainingszentrum zugeordnet.

BUNDESPOLIZEIDIREKTIONEN

Die elf dem Bundespolizeipräsidium nachgeordneten Bundespolizeidirektionen (BPOLD) haben als Unterbehörden ihre Dienstsitze u.a. in Berlin, Pirna und am Flughafen Frankfurt/Main.

Die Zuständigkeitsgrenzen der einzelnen Direktionen sind dabei in der Regel deckungsgleich mit den Grenzen der Länder und ergeben sich aus der Bundespolizeizuständigkeitsverordnung (BPolZV). Ihnen sind die Bundespolizeiinspektionen (BPOLI) und diesen wiederum die Bundespolizeireviere (BPOLR) nachgeordnet. Jeder Bundespolizeidirektion ist zudem jeweils eine Mobile Kontroll- und Überwachungseinheit (MKÜ) angegliedert.

Der Bundespolizeidirektion Berlin (vgl. Karte) sind entlang der brandenburgisch-polnischen Grenze die Bundespolizeiinspektionen Angermünde, Frankfurt (Oder) und Forst (Lausitz)/Baršć (Łużyca) nachgeordnet. Letztere verfügt über Bundespolizeireviere in Cottbus/Chóšebuz, Senftenberg/Zły Komorow und Guben.

Die deutsch-polnische Grenze hat eine Gesamtlänge von ca. 460,4 km. Davon liegen 50 km an Land, 389,8 km in Flüssen und Kanälen und ca. 30 km in übrigen Gewässern. Auf die brandenburgisch-polnische Grenze entfallen davon ca. 264 km in Gewässern und ca. 15 km an Land.

DIREKTION BUNDESBEREITSCHAFTSPOLIZEI

Die Direktion Bundesbereitschaftspolizei (BPOLD BP) mit Sitz in Fulda/Vellmar (Hessen) ist verantwortlich für die Bereitschaftspolizeiverbände des Bundes (Bundesbereitschaftspolizei) und dem Bundespolizeipräsidium unmittelbar nachgeordnet. Sie ist die personalstärkste Direktion der Bundespolizei. Die Bundesbereitschaftspolizei besteht aus zehn Einsatzabteilungen. Sie verfügt über fast 6.200 Mitarbeiter, davon ca. 5.100 Polizeivollzugsbeamte.

DIREKTION 11

Die Bundespolizeidirektion 11 (Abkürzung: BPOLD 11) hat ihren Sitz in Berlin. In ihr sind die folgenden Spezialeinheiten einer zentralen Führungs- und Einsatzstruktur unterstellt:

- GSG 9 der Bundespolizei
- Bundespolizei-Fliegergruppe
- Polizeiliche Schutzaufgaben Ausland der Bundespolizei
- Besondere Schutzaufgaben Luftverkehr der Bundespolizei
- Einsatz- und Ermittlungsunterstützung der Bundespolizei

Darüber hinaus wurde die Fachverantwortung für die Entschärfungsdienste der Bundespolizei, der Bundespolizeidirektion 11 übertragen.

PREZYDIUM POLICJI FEDERALNEJ

(Bundespolizeipräsidium)

Prezydium Policji Federalnej jest wyższym organem federalnym z siedzibą w Poczdamie, który jest bezpośrednio podporządkowany BMI. Sprawuje nadzór służbowy i techniczny nad resztą Policji Federalnej, a także odpowiada za jej kontrolę prawno-strategiczną. Na jej czele stoi Prezydent Prezydium Policji Federalnej oraz jego Wiceprezydent.

AKADEMIA POLICJI FEDERALNEJ

(Bundespolizeiakademie)

Akademia Policji Federalnej (BPOLAK) w Lubece jest centralnym ośrodkiem szkoleniowym i doskonalącym dla służb policyjnych średniego i wyższego szczebla oraz do dalszego szkolenia specjalistycznego.

Akademia Policji Federalnej posiada ośrodki szkoleniowe i doskonalenia zawodowego (BPO-LAFZ), szkoły psów, Szkołę Sportową Policji Federalnej Bad Endorf (sporty zimowe) i Szkołę Sportową Policji Federalnej Kienbaum (sporty letnie), a także Centrum Szkolenia Policji Federalnej.

DYREKCJE OKRĘGOWE POLICJI FEDERALNEJ

(Bundespolizeidirektionen)

Jedenastu Dyrektorów Policji Federalnej (BPOLD) podległych Prezydium Policji Federalnej, posiada swoje biura między innymi w Berlinie, Pirnie i na lotnisku we Frankfurcie nad Menem.

Granice odpowiedzialności poszczególnych Dyrekcji są zwykle zgodne z granicami krajów związkowych i wynikają z Federalnego Rozporządzenia w Sprawie Odpowiedzialności Policji (BPolZV). Są im podporządkowane Inspekcje Policji Federalnej (BPOLI), a tym z kolei podlegają Komisariaty Policji Federalnej (BPOLR). Każda Dyrekcja Policji Federalnej jest również powiązana z Mobilną Jednostką Kontroli i Monitorowania (MKÜ).

Inspekcje Policji Federalnej w Berlinie (patrz mapa) są podporządkowane Inspekcjom Policji Federalnej w Angermünde, Frankfurcie nad Odrą oraz w Forst (Lausitz)/Barść (Łużyca), rozmieszczonym wzdłuż granicy polsko-branden-

burskiej. Ta ostatnia inspekcja ma Komendy Policji Federalnej w Chociebużu (Cottbus/Chóśebuz), Senftenberg/Zły Komorow i Guben.

Granica polsko-niemiecka ma łączną długość około 460,4 km. Z tego 50 km znajduje się na lądzie, 389,8 km na rzekach i kanałach i ok. 30 km na innych wodach. Granica polsko-brandenburska ma długość około 264 km na wodzie i około 15 km na lądzie.

DYREKCJA JEDNOSTEK SPECJALNYCH POLICJI FEDERALNEJ

(Direktion Bundesbereitschaftspolizei)

Dyrekcja Jednostek Specjalnych Policji Federalnej (skrót: BPOLD BP) z siedzibą w Fuldatał/Vellmar (Hesja) odpowiada za Jednostki Federalnej Policji Prewencyjnej. Jest to najpotężniejsza Dyrekcja Policji Federalnej. Federalna Policja Prewencyjna składa się z dziesięciu działów operacyjnych. Ma prawie 6 200 pracowników, w tym około 5 100 funkcjonariuszy organów ścigania.

DYREKCJA 11 (Direktion 11)

Dyrekcja Policji Federalnej 11 (skrót: BPOLD 11) ma siedzibę w Berlinie. Następujące siły specjalne w niej zawarte podlegają Centralnej Strukturze Zarządzania i Operacyjnej:

- GSG 9 Policji Federalnej
- Grupa Lotnicza Policji Federalnej
- policyjne zadania Policji Federalnej związane z ochroną za granicą
- zadania specjalne Policji Federalnej związane z ochroną ruchu lotniczego
- wsparcie operacji i dochodzeń ze strony Policji Federalnej

Ponadto specjalistyczna odpowiedzialność Policji Federalnej za usługi związane z rozbrojeniem została przeniesiona na Dyrekcję Policji Federalnej 11.

Der Grenzschutz stellt einen Teil der Sicherheitsstruktur der Republik Polen dar. Er wurde durch das Gesetz vom 12. Oktober 1990 ins Leben gerufen und begann seine Tätigkeit am 16. Mai 1991. Der Grenzschutz ist eine einheitliche, uniformierte und bewaffnete Behörde, deren Aufgabe der Schutz der Staatsgrenze, die Kontrolle des grenzüberschreitenden Verkehrs und die Vorbeugung und Bekämpfung illegaler Migration ist. Es ist eine Strafverfolgungsbehörde. Über die Behörde wacht der für innere Angelegenheiten zuständige Minister.

Nach Angaben der Hauptkommandantur des Grenzschutzes (2014) sind derzeit insgesamt 14.340 Bedienstete und 4.292 Zivilangestellte (zusammen 17.822 Personen) beim Grenzschutz beschäftigt. Unter den 14.340 Bediensteten gibt es 10.938 Männer und 3.402 Frauen (Frauenquote von 24 %). Der Grenzschutz bewacht die Grenze zu Lande auf 3.511 km und bedient 72 Grenzübergänge, darunter 20 Grenzübergänge an Flughäfen, 19 Straßengrenzübergänge, 14 Bahngrenzübergänge, einen Flussgrenzübergang zu Belarus (Weißrussland) und 18 Seegrenzübergänge.

STRUKTUR

Die Struktur des Grenzschutzes spiegelt das gesamte Aufgabenspektrum dieser Behörde wieder. Der Hauptkommandant als eine zentrale Regierungsverwaltungsbehörde ist dem für innere Angelegenheiten zuständigen Minister unterstellt. Die lokalen Organe des Grenzschutzes, die der Hauptkommandantur unterstellt sind, bilden 9 Grenzschutzabteilungen, darunter die Grenzschutzabteilung „Oder“ in Krosno Odrzańskie.

Die Struktur der Grenzschutzabteilungen umfasst Grenzschutzdienststellen und Grenzschutzdivisionen. Letztere gibt es nur bei der Grenzschutzabteilung „See“ in Danzig.

AUSBILDUNGSZENTREN

Es gibt zentrale Schulungszentren des Grenzschutzes in Koszalin und Kętrzyn sowie ein Zentrum für Fachspezifische Ausbildung des Grenzschutzes in Lubań.

AUFGABEN UND BEFUGNISSE

Die Aufgaben und Befugnisse des Grenzschutzes sind im Gesetz vom 12. Oktober 1990 über den Grenzschutz geregelt. Sie betreffen alle Maßnahmen zum Schutz der Staatsgrenze zu Wasser, zu Lande und in der Luft.

Darüber hinaus unterstützt der polnische Grenzschutz – genau wie die deutsche Bundespolizei – personell und materiell die internationalen Polizeimissionen der UNO, OSZE und der Europäischen Union, ist Partner der Europäischen Grenzschutzagentur FRONTEX und beteiligt sich an regionalen grenzüberschreitenden Kooperationsformen (Kontaktpunkte für den polizeilichen Informationsaustausch) zu den Nachbarstaaten des Landes.

Abb./Rys 21: Logo des Grenzschutzes der Republik Polen/
Logo Straży Granicznej RP

Straż Graniczna stanowi część struktury bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej. Została powołana do życia Ustawą z dn. 12. października 1990 r. i rozpoczęła działanie w dn. 16. maja 1991 r. Straż Graniczna jest jednolitą, umundurowaną i uzbrojoną formacją, której zadaniem jest ochrona granicy państwowej, kontrola ruchu transgranicznego oraz zapobieganie i zwalczanie nielegalnej migracji. Jest ona organem ścigania karnego. Nad formacją czuwa minister odpowiedzialny za sprawy wewnętrzne.

Według danych Komendy Głównej Straży Granicznej (2014) obecnie zatrudnionych w Straży Granicznej jest łącznie 14 340 funkcjonariuszy i 4 292 pracowników cywilnych (łącznie 17 822 osób). Wśród 14 340 funkcjonariuszy jest 10 938 mężczyzn i 3 402 kobiety (udział kobiet to 24%). Straż Graniczna strzeże granicy lądowej na 3 511 km i obsługuje 72 przejścia graniczne, w tym 20 przejść na lotniskach, 19 drogowych przejść granicznych, 14 kolejowych, jedno wodne przejście (z Białorusią) i 18 przejść morskich.

STRUKTURA

Struktura Straży Granicznej odzwierciedla całe spektrum zadań tej formacji. Komendant główny jako centralny urząd administracji rządowej podlega ministrowi odpowiedzialnemu za sprawy wewnętrzne. Lokalne jednostki Straży Granicznej, które podlegają komendzie głównej, tworzą 9 oddziałów Straży Granicznej, m.in. Nadodrzański Oddział Straży Granicznej z siedzibą w Krośnie Odrzańskim.

Struktura oddziałów Straży Granicznej zawiera placówki Straży Granicznej oraz dywizjony Straży Granicznej. Ostatnie istnieją tylko w przypadku Morskiego Oddziału Straży Granicznej z siedzibą w Gdyni.

CENTRA KSZTAŁCENIA

Centra szkolenia Straży Granicznej istnieją w Koszalinie i Kętrzynie oraz Ośrodek Szkoleń Specjalistycznych Straży Granicznej w Lubaniu.

ZADANIA I UPRAWNIENIA

Zadania i uprawnienia Straży Granicznej uregulowane są w Ustawie z dn. 12 października 1990 o Straży Granicznej. Dotyczą wszystkich zadań w celu ochrony granicy państwowej na wodzie i lądzie oraz w przestrzeni powietrznej.

Ponadto polska Straż Graniczna – dokładnie tak jak niemiecka Policja Federalna – wspiera personalnie i materialnie międzynarodowe misje policyjne ONZ, OBWE i Unii Europejskiej, jest partnerem Europejskiej Agencji Straży Granicznej FRONTEX i bierze udział w regionalnych transgranicznych formach kooperacji (centra współpracy w celu wymiany informacji policyjnych) z państwami sąsiadującymi kraju.

Die Polizei des Landes Brandenburg ist die zusammenfassende Bezeichnung für die Gesamtheit aller Polizeibehörden und -einrichtungen des Landes Brandenburg im Geschäftsbereich des Ministeriums des Innern und für Kommunales des Landes Brandenburg. Dazu gehören:

- das Polizeipräsidium (PP),
- die Fachhochschule der Polizei (FHPol) und
- der Zentraldienst der Polizei (ZDPol).

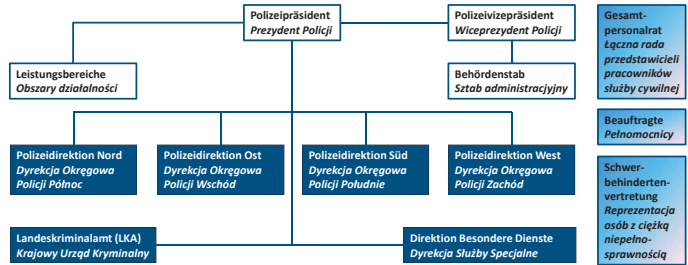

Abb./Rys. 22: Organisationsschema der Polizei Brandenburg/Schemat organizacji Policji Brandenburgii

AUFGABEN

Die Polizei des Landes Brandenburg hat als Exekutivorgan u.a. Aufgaben der Gefahrenabwehr, der vorbeugenden Bekämpfung von Straftaten und der Verfolgung von Straftaten und Ordnungswidrigkeiten.

Die rechtliche Grundlage gefahrenabwehrenden polizeilichen Handelns bildet das Gesetz über die Aufgaben, Befugnisse, Organisation und Zuständigkeit der Polizei im Land Brandenburg (Brandenburgisches Polizeigesetz – BbgPolG vom 19. März 1996, mit letzter Änderung vom 25.01.2016).

Neben der Beschreibung der polizeilichen Aufgaben werden im Gesetz die Befugnisse der Polizei im Bereich der Gefahrenabwehr geregelt. Zur zwangsweisen Durchsetzung polizeilicher Maßnahmen kann die Polizei Zwangsmittel einsetzen.

POLIZEIPRÄSIDIUM

Das Polizeipräsidium mit Sitz in Potsdam umfasste laut Haushaltsplan 2017/2018 7.177 Mitarbeiter. Ab dem 01.01.2018 sind 7.220 Stellen für das Polizeipräsidium ausgewiesen. Untergliedert ist das Präsidium in vier Flächendirektionen mit 16 Polizeiinspektionen, das Landeskriminalamt und die Direktion Besondere Dienste. Im Jahr werden durch das Einsatz- und Lagezentrum des Polizei-

präsidiums etwa 400.000 Notrufeinsätze realisiert. Im Jahr 2016 hatte die Polizei des Landes Brandenburg 185.831 Straftaten zu bearbeiten, davon konnten 53 % (PKS 2016) aufgeklärt werden. Darüber hinaus waren 82.407 Verkehrsunfälle mit 11.282 Verletzten und 121 Getöteten zu bearbeiten.

Spezialeinheiten, Bereitschaftspolizei und Hubschrauberstaffel

Die Direktion Besondere Dienste (DBD) setzt sich aus dem Führungsdienst der DBD, der Bereitschaftspolizeiabteilung (BPA), der Abteilung Spezialeinheiten/Spezialkräfte (SE/SK) und der Polizeihubschrauberstaffel (PHuSt) zusammen und strukturiert sich an fünf Standorten im Land Brandenburg.

Die besonders ausgebildeten und speziell ausgestatteten geschlossenen Einheiten und Kräfte sind vorwiegend zur Unterstützung bei besonderen Einsatzlagen vorgesehen. Beispielhaft sind das Großveranstaltungen, Demonstrationen, Staatsbesuche, Katastrophenereignisse. Die Einsätze erfolgen auf Anforderung im eigenen Land und darüber hinaus im gesamten Bundesgebiet.

Policja kraju związkowego Brandenburgia jest pojęciem nadrzędnym dla wszystkich organów i instytucji policyjnych kraju związkowego Brandenburgia w zakresie działań Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Komunalnych kraju związkowego Brandenburgia. Należą tu:

- Prezydium Policji (PP)
- Wyższa Zawodowa Szkoła Policji (FHPol) oraz
- Centralna Służba Policji (ZDPol)

ZADANIA

Policja kraju związkowego Brandenburgia ma jako organ wykonawczy m.in. zadania ochrony przed zagrożeniami, zapobiegania przestępstwom oraz ścigania przestępstw i wyroczeń.

Podstawę prawną dla działania policji w zakresie ochrony przed zagrożeniami tworzy Ustawa o zadaniach, uprawnieniach, organizacji i kompetencji policji kraju związkowego Brandenburgia (Ustawa o policji Brandenburgii – BbgPolG z dn. 19. marca 1996 r., z ostatnią zmianą z dn. 25.01.2016 r.)

Poza opisem zadań dla policji w ustawie uregulowane są przysługujące policji uprawnienia w zakresie ochrony przed zagrożeniami. Do przymusowego przeprowadzenia działań policyjnych policja może użyć środków przymusu.

PREZYDIUM POLICJI

Prezydium Policji z siedzibą w Poczdamie zatrudniało zgodnie z planem budżetowym 2017/2018 7 177 pracowników. Od dn. 01.01.2018 r. wykazanych jest 7 220 stanowisk dla Prezydium Policji. Prezydium Policji dzieli się na 4 dyrekcje terenowe z 16 Inspekcjami Policji, Krajowym Urzędem Kryminalnym i Dyrekcją Służby Specjalne. Rocznie Centrum Działań i Sytuacji Prezydium Policji realizuje ok. 400 000 działań wynikających z telefonów alarmowych. W r. 2016 policja kraju

Abb./Rys. 23: Die vier Polizeidirektionen des Landes Brandenburg/ Cztery dyrekcje okręgowe policji kraju związkowego Brandenburgia

związkowego Brandenburgia prowadziła 185 831 przestępstw, z tego 53% (PKS 2016) zostało wykrytych. Ponadto prowadzono sprawy 82 407 wypadków drogowych z 11 282 rannych i 121 zabitych.

Jednostka specjalna, oddziały prewencji i eskadra śmigłowców

Dyrekcja Służby Specjalne (DBD) składa się ze służby dowodzenia DBD, oddziałów prewencji (BPA), wydziału jednostki specjalne/siły specjalne (SE/SK) i policyjnej eskadry śmigłowców (PhuSt), a rozlokowana jest w pięciu miejscach w kraju związkowym Brandenburgia.

Te specjalnie wyszkolone i wyposażone jednostki i siły zwarte są przewidziane przede wszystkim do wsparcia w działaniach szczególnych. Przykładem mogą być tutaj imprezy masowe, demonstracje, wizyty państwowe, katastrofy. Działania odbywają się na zapotrzebowanie we własnym landzie, a ponadto na obszarze całej Republiki Federalnej.

LANDESKRIMINALAMT

Das Landeskriminalamt (LKA) ist die kriminalpolizeiliche Zentralstelle des Landes.

Hier werden sowohl umfangreiche Servicefunktionen für die Polizei des gesamten Landes wahrgenommen (z.B. im Bereich der Kriminaltechnik) als auch eigene Ermittlungsverfahren bearbeitet. Im Rahmen der Zentralstellenfunktion werden Lagebilder zu verschiedenen Delikts- und Phänomenbereichen erarbeitet sowie landesweite statistische Daten zur Verfügung gestellt und analysiert.

Das Landeskriminalamt ist dem Polizeipräsidium unterstellt und gliedert sich in vier Abteilungen mit insgesamt 14 Dezernaten.

Abb./Rys. 24: *Polizeidirektion Süd in Cottbus/Chóšebuz/Dyrekcja Okręgowa Policji Południe w Chociebużu*

AUFGABEN UND ZUSTÄNDIGKEITEN DER WASSERSCHUTZPOLIZEI

Das Land Brandenburg ist das wasserreichste Bundesland. Zentrale Aufgabe der Wasserschutzpolizei ist der schiffahrtspolizeiliche Vollzug auf allen schiffbaren Wasserstraßen im Land Brandenburg.

Darüber hinaus leistet die Wasserschutzpolizei Amtshilfe für andere Behörden und unterstützt Feuerwehren, Rettungsdienste sowie Einrichtungen des Katastrophenschutzes.

ZENTRALDIENST DER POLIZEI

Der Zentraldienst der Polizei (ZDPol) ist die zentrale Dienstleistungs- und Serviceeinrichtung für die Polizei mit dem Hauptsitz in Zossen, OT Wündsdorf. Er ist dem Ministerium des Innern und für Kommunales des Landes Brandenburg unterstellt und somit dem Polizeipräsidium gleichgestellt. Sowohl der ZDPol als auch die Fachhochschule sind Dienstleister für das Polizeipräsidium.

FACHHOCHSCHULE DER POLIZEI DES LANDES BRANDENBURG

Die Fachhochschule der Polizei des Landes Brandenburg (FHPol) führt die Polizeiausbildung für den mittleren und gehobenen Polizeivollzugsdienst in Oranienburg durch. Das erste Jahr des Studiums für den höheren Dienst wird gemeinsam für die Brandenburger und die Berliner Polizei in Oranienburg durchgeführt.

- ▲ Sitz der **Polizeidirektion Süd** in Cottbus/Chóšebuz
Siedziba Dyrekcji Okręgowej Policji Południe w Chociebużu
- Sitz einer **Polizeiinspektion**
Siedziba Inspekcji Policji
CB-SPN: Cottbus/Spree-Neiße, EE: Elbe-Elster, LDS: Dahme-Spreewald, OSL: Oberspreewald-Lausitz; BBI: Schönefeld
- Polizeirevier
Komisariat Policji
- Standorte der Kriminalpolizei
Placówki Policji Kryminalnej
- Standorte der Wasserschutzpolizei
Placówki Policji Wodnej
- Standort der Autobahnpolizei
Placówka Policji Autostradowej

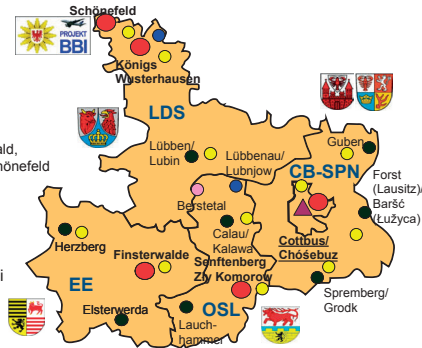

Abb./Rys. 25: *Polizeiinspektionen und Reviere der Polizeidirektion Süd/Inspekcje i komisariaty Dyrekcji Okręgowej Policji Południe*

KRAJOWY URZĄD KRYMINALNY (LANDESKRIMINALAMT)

Krajowy Urząd Kryminalny (LKA) jest kryminalno-policijną centralą landu.

Wykonywane są tutaj zarówno liczne usługi na rzecz policji całego landu (np. w zakresie techniki kryminalistycznej), jak również prowadzone własne sprawy dochodzeniowe. W ramach pełnionej funkcji jednostki centralnej gromadzone są dane na temat sytuacji w zakresie różnych zjawisk przestępczych oraz przekazywane do dyspozycji i analizowane dane statystyczne z całego landu.

Krajowy Urząd Kryminalny podporządkowany jest Prezydium Policji i dzieli się na cztery departamenty oraz 14 biur.

ZADANIA I KOMPETENCJE POLICJI WODNEJ

Kraj związkowy Brandenburgia jest najbogatszym w wodę landem. Centralnym zadaniem policji wodnej jest egzekwowanie prawa w zakresie policyjno-wodnym na wszystkich żeglownych drogach wodnych w kraju związkowym Brandenburgia.

Ponadto policja wodna udziela pomocy prawnej świadczonej przez organy administracyjne innym urzędom i wspiera straż pożarną, służby ratunkowe oraz jednostki ochrony przed katastrofami.

CENTRALNA SŁUŻBA POLICJI (ZENTRALDIENST DER POLIZEI)

Centralna Służba Policji (ZDPol) jest centralną instytucją usługową i serwisową dla policji z sie-

dzibą główną w Zossen, OT Wünsdorf. Jest ona podporządkowana ministerstwu spraw wewnętrznych i komunalnych kraju związkowego Brandenburgia i w ten sposób postawiona na równi z Prezydium Policji. Zarówno ZDPol jak i Wyższa Zawodowa Szkoła Policji są usługodawcami dla Prezydium Policji.

WYŻSZA ZAWODOWA SZKOŁA POLICJI KRAJU ZWIĄZKOWEGO BRANDENBURGIA

Wyższa Zawodowa Szkoła Policji kraju związkowego Brandenburgia (FHPol) przeprowadza kształcenie policyjne dla służby podoficerskiej oraz oficerów młodszych w Oranienburgu. Pierwszy rok studiów dla służby oficerów starszych przeprowadzany jest wspólnie dla policji brandenburskiej i berlińskiej w Oranienburgu.

Abb./Rys. 26: Die Landespolizei Brandenburg im Einsatz/Policja kraju związkowego Brandenburgia w akcji

Die Polizei ist eine uniformierte und bewaffnete Formation im Dienste der Gesellschaft zum Schutz der Bürger und zur Aufrechterhaltung der Sicherheit und öffentlichen Ordnung. Sie ist Strafverfolgungsbehörde und wurde kraft des Gesetzes über die Polizei vom 6. April 1990 geschaffen. Die Polizei untersteht dem für innere Angelegenheiten zuständigen Minister. Vorgesetzter aller Polizeibeamten und der zivilen Mitarbeiter dieser Institution ist der Hauptkommandant der Polizei mit Sitz in Warschau. Ihm unterstehen die 16 Wojewodchaftskommandanturen der Polizei, u.a. jene für Lubuskie in Gorzów Wlkp.

Die polnische Polizei zählt etwa 100.000 Personen, von denen 58% in der Schutzpolizei dienen, 34% in der Kriminalpolizei und die übrigen 8% im Unterstützungsdienst.

AUFGABEN DER POLIZEI

Zu den Aufgaben der Polizei gehören u.a.:

- Schutz von Leben und Gesundheit der Bürger sowie des Eigentums vor rechtswidrigen Angriffen auf diese Güter,
- Gewährleistung von Sicherheit und Ordnung, der Ruhe auf öffentlichen Plätzen, im Güter- und öffentlichem Personenverkehr, im Straßenverkehr und auf dem Wasser,
- Aufklärung und Verfolgung der Täter von Straftaten und Ordnungswidrigkeiten,
- Prävention von Straftaten und Ordnungswidrigkeiten, Zusammenarbeit mit anderen Institutionen in diesem Bereich,
- Zusammenarbeit mit den Polizeien anderer Staaten sowie mit Behörden und Institutionen der Europäischen Union, Erfüllung von Aufgaben, die sich aus den Vorschriften der Europäischen Union, aus unterzeichneten internationalen Abkommen und Vereinbarungen sowie gesonderten Vorschriften ergeben.

Bei der Ausübung ihrer dienstlichen Aufgaben verfügt die Polizei über das Recht der Anwendung von Zwangsmitteln. Rechtsgrundlage dafür ist das Gesetz vom 24. Mai 2013 über Mittel des unmittelbaren Zwangs und zur Anwendung von Schusswaffen (Dz.U. 2013 Pos. 628).

STRUKTUR DER POLIZEI

Die Polizei besteht aus folgenden Diensten:

- Kriminaldienst,
- Ermittlungsdienst,
- schutzpolizeilichem Dienst,
- Unterstützungsdienst (im Bereich der Organisation, Logistik und Technik).

Die wichtigsten Einrichtungen der Polizei sind:

- die Hauptkommandantur der Polizei (Komenda Główna Policji - KGP),
- das Zentrale Ermittlungsbüro der Polizei (Centralne Biuro Śledcze Policji - CBŚP),
- die 16 Wojewodchaftskommandanturen der Polizei (Komendy Wojewódzkie Policji),
- die Hauptstädtische Kommandantur der Polizei (Komenda Stołeczna Policji),
- das Zentrale Kriminaltechnische Labor der Polizei,
- Polizeischulen, u.a. die Hochschule der Polizei in Szczytno.

In Polen gab es Ende 2015 insgesamt 399 Polizeiwachen.

POLIZEI IN DER WOJEWODSCHAFT LUBUSKIE

Die Polizei in der Wojewodschaft Lubuskie hat folgende Einheiten:

- Wojewodchaftskommandantur der Polizei (Komenda Wojewódzka Policji) in Gorzów Wielkopolski,
- Stadtkommandanturen der Polizei (Komendy Miejskie Policji) in Gorzów Wlkp. und Zielona Góra,
- zehn Kreiskommandanturen der Polizei (Komendy Powiatowe Policji), darunter in Krosno Odrzańskie und Żary,
- die selbständige Unterabteilung Prävention der Polizei (Samodzielny Pododdział Prewencji Policji) in Gorzów Wielkopolski,
- die selbständige Unterabteilung Terrorismusbekämpfung der Polizei (Samodzielny Pododdział Kontrterrorystyczny Policji) in Gorzów Wielkopolski.

Policja jest formacją umundurowaną i uzbrojoną, służącą społeczeństwu w celu ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Policja jest jednym z organów ścigania. Została utworzona na mocy Ustawy o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 roku. Policja podlega ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych. Przełożonym wszystkich funkcjonariuszy Policji i pracowników cywilnych tej instytucji jest Komendant Główny Policji z siedzibą w Warszawie. Podlega mu 16 Wojewódzkich Komend Policji, m.in. ta dla Województwa Lubuskiego z siedzibą w Gorzowie Wlkp.

W Polsce Policja liczy ponad 100 000 funkcjonariuszy i pracowników, z czego 58% w służbie prewencyjnej, 34% w służbie kryminalnej a pozostałe 8% w służbie wspomagającej.

ZADANIA POLICJI

Zadania policji obejmują m.in.:

- ochronę życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
- ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania,
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców,
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi,
- współdziałanie z policjami innych państw oraz ich organizacjami międzynarodowymi, a także z organami i instytucjami Unii Europejskiej na podstawie umów i porozumień międzynarodowych oraz odrębnych przepisów.

W ramach wykonywania czynności służbowych policjanci mogą stosować środki przymusu bezpośredniego. Podstawą prawną jest tu ustawa z dn.

24 maja 2013r. o środkach przymusu bezpośredniego i użyciu broni palnej (Dz.U. 2013 poz. 628).

STRUKTURA POLICJI

Policja składa się z następujących rodzajów służb:

- kryminalnej,
- śledczej,
- spraw wewnętrznych,
- prewencyjnej oraz wspomagającej działalności Policji w zakresie organizacyjnym, logistycznym i technicznym.

Głównymi jednostkami policji są:

- Komenda Główna Policji (KGP),
- Centralne Biuro Śledcze Policji – CBŚP,
- Komenda Wojewódzka Policji – KWP (16),
- Komenda Stołeczna Policji – KSP,
- Centralne Laboratorium Kryminalistyczne,
- Szkoły Policyjne, m.in. Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie.

Na koniec 2015 r. w Polsce istniało w sumie 399 posterunków policji.

POLICJA W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM

Policja w województwie lubuskim dysponuje następującymi jednostkami:

- Komenda Wojewódzka Policji w Gorzowie Wielkopolskim,
- Komendy Miejskie Policji w Gorzowie Wielkopolskim i Zielonej Górze,
- 10 Komend Powiatowych Policji, m.in. w Krośnie Odrzańskim i Żarach,
- Samodzielny Pododdział Prewencji Policji w Gorzowie Wielkopolskim,
- Samodzielny Pododdział Kontrterrorystyczny Policji w Gorzowie Wielkopolskim.

Służba Kryminalna
Kriminaldienst

Służba Prewencji
Schutzpolizei

Służba Ruchu
Drogowego
Verkehrsdienst

Służba Wspomagająca
Logistik

Oddziały Specjalne
Spezialeinheiten

Policja Sądowa
Gerichtspolizei

Abb./Rys. 27: Liste der Abzeichen der polnischen Polizei/Służby policyjne wraz z insygniami

EUROREGION SPREE-NEIßE-BOBER UND EUROREGION PRO EUROPA VIADRINA

Euroregion PRO EUROPA VIADRINA
 Mittlere Oder e.V.
 Holzmarkt 7
 5230 Frankfurt (Oder)
 Stowarzyszenie Gmin Polskich
 Euroregionu „Pro Europa Viadrina”
 ul. Władysława Łokietka 22
 6-400 Gorzów Wlkp.

**Euroregion Spree-Neiße-Bober/
 Sprewa-Nysa-Bóbr**
 Euroregion Spree-Neiße-Bober e.V.
 Berliner Straße 7 / 03172 Guben
 Stowarzyszenie Gmin RP
 Euroregion „Sprewa - Nysa - Bóbr”
 ul. Piastowska 18 / 66-620 Gubin

EUROREGION SPREWA-NYSA-BÓBR I EUROREGION PRO EUROPA VIADRINA

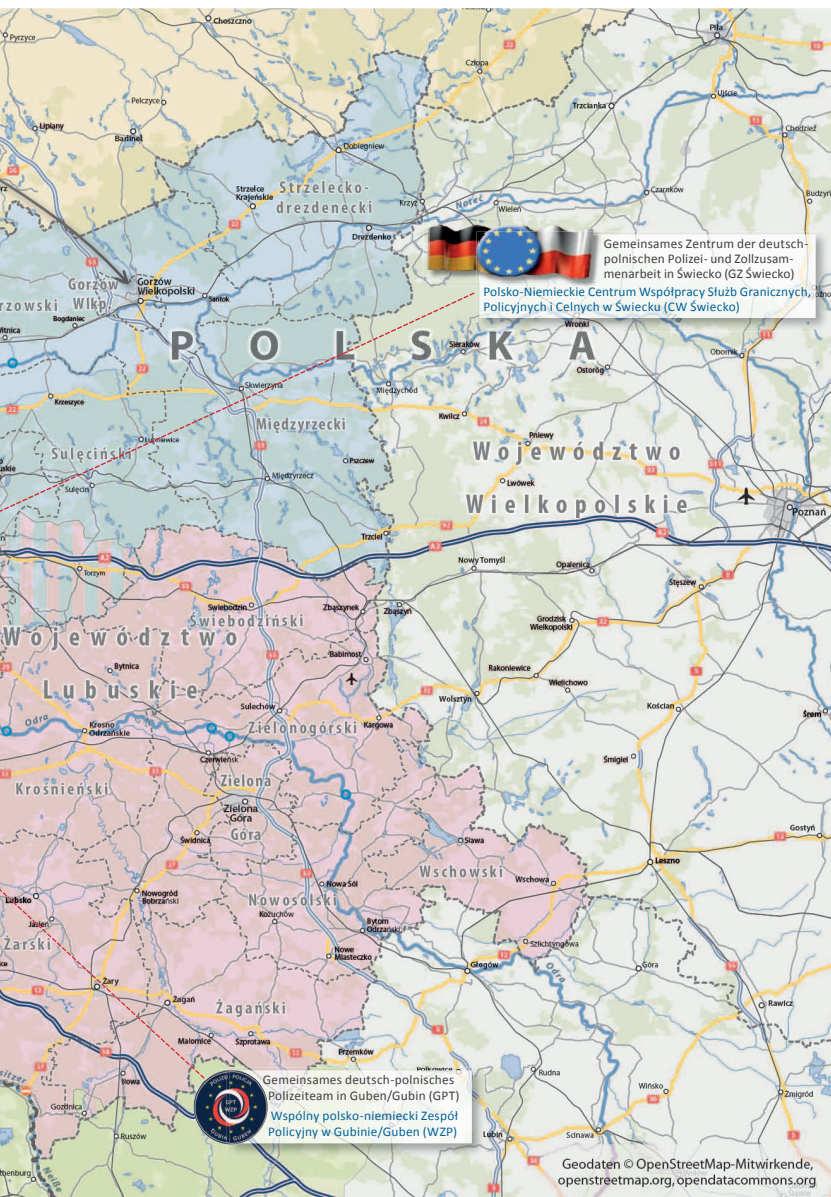

Abb./Rys 28: Die Euroregionen PRO EUROPA VIADRINA und Spree-Neiße-Bober im deutsch-polnischen Verflechtungsraum/ Euroregiony PRO EUROPA VIADRINA i Sprewa-Nysa-Bóbr im polsko-niemieckim obszarze powiazi

GRENZÜBERSCHREITENDE POLIZEILICHE ZUSAMMENARBEIT AUS SICHT DES POLIZEIPRÄSIDIUMS

PARTNER

Folgende Institutionen arbeiten im Projekt „Deutsch-Polnischer DIALOG zur Sicherheit in der Grenzregion“ zusammen:

Polizeipräsidium Land Brandenburg, Polizei (Woj. Lubuskie), Grenzschutz, Zentrales Ermittlungsbüro, Agentur für Innere Sicherheit, Deutsche

Botschaft Warschau, Polnische Botschaft Berlin, Euroregion Pro Europa Viadrina und Euroregion Spree-Neiße-Bober.

SCHWERPUNKTMASSNAHMEN

Schwerpunkte der Zusammenarbeit sind Joint-Investigation Teams (Touca, Sprinter, Achse, Feuer), operative Ermittlungsgruppen (Helios, Geld, Kfz), das Gemeinsame Zentrum Świecko, gemeinsame Streifen, die Zusammenarbeit der Verkehrspolizei, die Zusammenarbeit der Spezialeinheiten, der Sprachlehrgang „Im Tandem gegen die Grenzriminalität“, die Grenzkonferenz.

ENTWICKLUNG DER KRIMINALITÄT IN DEN GRENZGEMEINDEN

Die Fallzahlenentwicklung der Kriminalität in den Grenzgemeinden (vgl. Karte) war von 2014 bis 2017 rückläufig. Es gab einen Rückgang um 1.852 Fälle auf 17.766 Fälle (-9,4%). Die Aufklärungsquote war um +4,1 Prozentpunkte auf 58,8% gestiegen. Sie lag somit über dem Landesniveau von 55,3%. Die Häufigkeitszahl von 8.600 lag weit über dem Landesdurchschnitt von 7.015.

Die Fallzahlen gingen in verschiedenen Deliktfeldern zurück, darunter beim Diebstahl von Fahrrädern, einschließlich unbefugter Gebrauch (1.443; -432 Fälle / -23,0%), beim Diebstahl in/ aus Boden-, Kellerräumen, Waschküchen (617; -352 Fälle / -36,3%), bei Beleidigungen (510; -113 Fälle / -18,1%) und Sachbeschädigung (1.668; -330 Fälle / -16,5%). Ein Anstieg ist hingegen in den Deliktfeldern Erschleichen von Leistungen (468; +203 Fälle / +76,6%), Hausfriedensbruch (346; +104 Fälle / +43,0%), Warenbetrug (307; +112 Fälle / +57,4%), Betrugsdelikte (1.870; +381 Fälle / +25,6%) und Widerstandsdelikte (606; +150 Fälle / +32,9%) zu verzeichnen.

Abb./Rys. 29: Ausschnitt aus der Karte des Landes Brandenburg mit Ämtern und Gemeinden/Fragment z mapy kraju związkowego Brandenburgia z urzędami i gminami pogranicza

TRANSGRANICZNA WSPÓŁPRACA POLICYJNA Z PUNKTU WIDZENIA PREZYDIUM POLICJI

PARTNERZY

Poniższe instytucje współpracują w projekcie „Polsko-Niemiecki DIALOG dotyczący bezpieczeństwa w regionie przygranicznym”:

Prezydium Policji Landu Brandenburgia, Policja (woj. lubuskie), Straż Graniczna, Centralne Biuro Śledcze Policji, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Ambasada RFN w Warszawie, Ambasada RP w Berlinie, Euroregion Pro Europa Viadrina i Euroregion Sprewa-Nysa-Bóbr.

DZIAŁANIA PRIORYTETOWE

Głównymi podmiotami współpracy są wspólne zespoły dochodzeniowe (Touca, Sprinter, oś, ogień), wspólne grupy operacyjno-śledcze (Helios, pieniądze, pojazdy), Centrum Współpracy w Świecku, wspólne patrole, współpraca służby ruchu drogowego, współpraca jednostek specjalnych, kursy językowe „W tandemie przeciwko przestępczości transgranicznej”, konferencja graniczna.

ROZWÓJ PRZESTĘPCZOŚCI W GMINACH PRZYGRANICZNYCH

Liczba przypadków przestępczości w gminach przygranicznych (por. mapę) spadła od 2014 do 2017 roku. Spadek nastąpił o 1 852 przypadki na 17 766 (-9,4%). Wskaźnik wykrywalności przestępstw wzrósł o +4,1 punktu procentowego do 58,8%. Jest on zatem na poziomie krajowym ponad 55,3%. Wskaźnik częstotliwości na poziomie 8 600 jest znacznie wyższy od średniej krajowej wynoszącej 7 015.

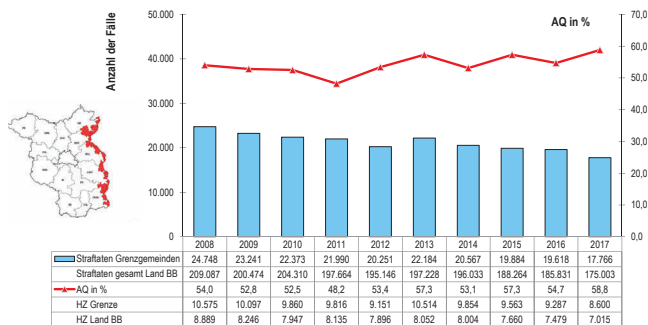

Abb./Rys. 30: Entwicklung der Kriminalität in den Grenzgemeinden/ Rozwój przestępczości w gminach przygranicznych

Liczba przypadków spadła w różnych obszarach przestępczości, w tym kradzieży rowerów, także w przypadku nieuprawnionego użycia (1 443; -432 przypadki / -23,0%), kradzieży w / z piwnic, pralni (617; -352 przypadki / -36,3%), zniewagi (510; -111 przypadków / -18,1%) i szkód majątkowych (1 668; -330 przypadków / -16,5%). Z drugiej strony wzrosła liczba przestępstw związanych z wyłudzeniami (468; +203 przypadki / +76,6%), naruszeniem miru domowego (346; +104 przypadki / +43,0%), oszustwem towarowym (307; +112 przypadków / +57,4%), oszustwem (1 870; +381 przypadków / +25,6%) oraz ze stawianiem oporu (606; +150 przypadków / +32,9%).

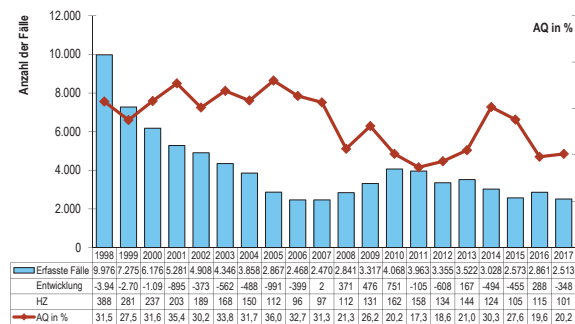

Abb./Rys. 31: Entwicklung der Kfz-Kriminalität/Rozwój przestępczości samochodowej

GRENZÜBERSCHREITENDE POLIZEILICHE ZUSAMMENARBEIT AUS SICHT DES POLIZEIPRÄSIDIUMS

ENTWICKLUNG DER KFZ-KRIMINALITÄT

Auch die Zahl der PKW-Diebstähle war zwischen 2014 und 2017 rückläufig. Es wurden 348 Kraftwagen weniger entwendet (-12,2 %). Die Aufklärungsquote im Land Brandenburg stieg 2017 im Vergleich zum Vorjahr leicht an – um 0,6 Prozentpunkte auf 20,2% (im Bundesdurchschnitt liegt sie bei 25,1%). Der Anteil nichtdeutscher Tatverdächtiger betrug 48,1 % (2016: 235 Tatverdächtige; 2017: 235 Tatverdächtige), dies waren überwiegend Polen.

BEWERTUNG DER ZUSAMMENARBEIT

Da Täter auf beiden Seiten der Grenze handeln, ist es entscheidend, dass die Polizeibehörden zusammenarbeiten und sich grenzübergreifend abstimmen, zumal Maßnahmen der einen Seite Einfluss auf die andere Seite haben.

Die Erfolgsformel der deutsch-polnischen Zusammenarbeit lautet **„Aufbauen – Entwickeln – Pflegen“**.

Wichtige Meilensteine der Zusammenarbeit wurden bereits realisiert, so z.B.:

- Entwicklung des Gemeinsamen Zentrums der deutsch-polnischen Polizei- und Zollzusammenarbeit in Świecko unter Beteiligung der Justiz (siehe S. 58),
- Gemeinsames Polizeiteam Guben/Gubin (siehe folgendes Kapitel).

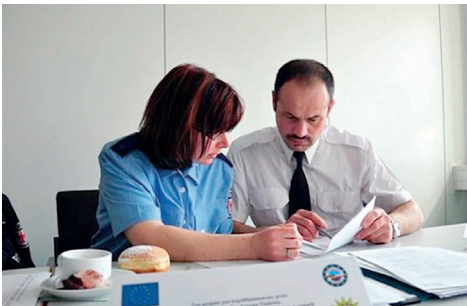

Abb./Rys. 32: Sprachlehrgang „Im Tandem gegen die Grenzkriminalität“/ Kurs językowy „W tandemie przeciwko przestępczości transgranicznej”

TRANSGRANICZNA WSPÓŁPRACA POLICYJNA Z PUNKTU WIDZENIA PREZYDIUM POLICJI

ROZWÓJ PRZESTĘPCZOŚCI SAMOCHODOWEJ

Liczba kradzieży samochodów od 2014 do 2017 roku stale spadała. Skradziono 348 pojazdów mniej (-12,2%). Wskaźnik wykrywalności przestępstw w Brandenburgii w 2017 r. lekko wzrósł w porównaniu z rokiem poprzednim - o 0,6 punktu procentowego, do 20,2% (średnia krajowa wynosi 25,1%). Udział podejrzanych spoza Niemiec wyniósł 48,1% (2016: 235 podejrzanych; 2017: 235 podejrzanych), byli to w większości Polacy.

OCENA WSPÓŁPRACY

W związku z tym, że sprawy działają transgranicznie po obu stronach granicy, niezwykle ważne jest, aby organy policyjne transgranicznie koordynowały swoje działania i współpracowały ze sobą, zwłaszcza, że działania jednej strony mają wpływ na drugą stronę.

Formuła sukcesu polsko-niemieckiej współpracy brzmi: „**Tworzyć – Rozwijać – Utrzymywać**”.

Ważne kamienie milowe we współpracy zostały już osiągnięte, na przykład:

- Rozwój Wspólnego Centrum Niemiecko-Polskiej Współpracy Policyjnej i Celnej w Świecku z udziałem sądownictwa (patrz s. 59),
- Wspólny niemiecko-polski Zespół Policyjny Guben/Gubin (patrz następny rozdział).

Abb./Rys. 33: Grenztagung/Konferencja graniczna 2018

Abb./Rys. 34: Gemeinsame Streifen/Wspólne patrole

GEMEINSAMES DEUTSCH-POLNISCHES POLIZEITeam IN GUBEN / GUBIN (GPT)

Ausgehend von der bisherigen Zusammenarbeit der Polizei in der Europastadt Guben-Gubin mit maximal zwei gemeinsamen Streifen im Monat und zu besonderen Anlässen sowie grenzüberschreitenden Arbeitstreffen von Kriminalpolizei und Revierleitern wird die Kooperation der lokalen Polizeien im Rahmen des INTERREG-VA-Projekts „Gemeinsames deutsch-polnisches Polizeiteam in Guben/Gubin (GPT)“ vertieft. In ihm arbeiten die Polizeidirektion Süd (PD Süd) mit Sitz in Cottbus/Chóśebuz und die Wojewodschaftskommandantur der Polizei (KWP) in Gorzów Wlkp. zusammen. Es wird durch folgende Merkmale charakterisiert:

- die dauerhafte Institutionalisierung und Ausweitung der gemeinsamen Streifen,
- gemeinsame Streifen von Montag bis Freitag – bei entsprechender Lageanalyse auch am Wochenende,
- drei deutsche und drei polnische Polizeibeamten/innen als Team,
- Anlaufpunkt für Einwohner beider Städte sowie Touristen,
- Imagebildende Institution für die PD Süd / KWP Gorzów Wlkp.

Die Realisierung des Vorhabens erfolgt zwischen dem 01.10.2019 und 30.09.2022. Die Verantwortung für das Projekt liegt beim Leiter der Polizeidirektion (L/PD) Süd und dem Kommandanten der KWP Gorzów. Die Gesamtkosten des Projekts betragen 296.902,80€, bei einem Anteil der EFRE-Mittel in Höhe von 252.367,38 €.

Abb./Rys. 35: Logo GPT/WZP

PROJEKTIHALTE

Zentrale Bestandteile des Projekts sind:

- die Durchführung von 24 Sprachkursen (Deutsch im brandenburgischen Fördergebiet, Polnisch im polnischen Fördergebiet),
- die Ausbildung eines brandenburgisch-polnischen Trainerteams für interkulturelle Kompetenz,
- die Beschaffung von Kommunikationsmitteln, eines Funkstreifenwagens und von E-Bikes,
- die Schaffung eines identitätsstiftenden Logos.

Das Trainerteam für interkulturelle Kompetenz soll die dauerhafte Schulung des GPT, aber auch von Dienstorgansationen der PD Süd, der KWP Gorzów Wlkp. und bei Bedarf darüber hinaus übernehmen. Die Schulungen dienen dem Abbau von Verständnisproblemen, dem Aufzeigen von unterschiedlichen Strukturen, Zuständigkeiten und Herangehensweisen sowie der Vermittlung zwischen den unterschiedlichen Mentalitäten, von Kultur und Geschichte.

PROJEKTZIELE

Das Hauptziel des Projekts ist die Anhebung der institutionellen Zusammenarbeit der Polizeien von Guben und Gubin auf ein neues Niveau.

Ziele des Aufbaus des GPT sind:

- der Aufbau eines Vertrauensverhältnisses zwischen der Bevölkerung beider Städte und dem GPT,
- der Beitrag des GPT zur Identitätsstiftung für die Doppelstadt,
- die Verhinderung von Straftaten durch die Präsenz des GPT in Guben-Gubin,
- die Stärkung des Sicherheitsgefühls der Einwohner beider Städte,
- die Vertiefung der Zusammenarbeit der beteiligten übergeordneten Dienststellen,
- die Ausübung einer Multiplikatorfunktion für die Polizeien beider Länder durch das GPT, insbesondere für das Verständnis der Strukturen, Organisationsabläufe und Entscheidungsfindung.

W oparciu o dotychczasową współpracę policji w Euromieście Gubin-Guben z maksymalnie dwoma wspólnymi patrolami w miesiącu, przy specjalnych okazjach a także transgranicznych spotkaniach roboczych policji kryminalnej i dowódców rewirów, pogłębiła się współpraca między lokalnymi siłami policji w ramach projektu INTERREG-VA „Wspólny polsko-niemiecki Zespół Policyjny w Gubinie / Guben (WZP)”. Pracują w nim Dyrekcja Okręgowa Policji Południe (PD Süd) z siedzibą w Chociebużu (Cottbus/Chóśebuz) oraz w Komenda Wojewódzka Policji (KWP) w Gorzowie Wlkp. Charakteryzuje się on następującymi cechami:

- trwała instytucjonalizacja i poszerzenie wspólnych patroli,
- wspólne patrole od poniedziałku do piątku – przy stosownej analizie sytuacji również w weekendy,
- trzech niemieckich i trzech polskich policjantów jako zespół,
- punkt kontaktowy dla mieszkańców obu miast oraz turystów,
- instytucja budująca wizerunek dla PD Süd / KWP Gorzów Wlkp.

Projekt realizowany jest od 01.10.2019 r. do 30.09.2022 r. Odpowiedzialność za projekt spoczywa na naczelniku Dyrekcji Okręgowej Policji (L/

PD) Południe i komendancie KWP Gorzów Wlkp. Całkowity koszt projektu wynosi 296 902,80 € z czego 252 367,38 € pochodzi z EFRR.

ZAKRES PROJEKTU

Do głównych elementów projektu należą:

- prowadzenie 24 kursów językowych (język niemiecki w Brandenburgii, język polski w regionie polskim),
- szkolenie polsko-brandenburskiego zespołu trenerów w zakresie kompetencji interkulturowych,
- nabycie środków komunikacji, radiowozy i rowerów elektrycznych,
- stworzenie logo kreującego wizerunek.

Zespół trenerów kompetencji interkulturowych powinien zapewnić stałe szkolenie WZP, a w razie potrzeby przejąć także jego organizację PD Süd, KWP Gorzów Wlkp. Szkolenie służy zmniejszeniu problemów z wzajemnym zrozumieniem, pokazaniu różnych struktur, kompetencji, sposobów podejścia, a także pośredniczeniu między różnymi mentalnościami, kulturą i historią.

CELE PROJEKTU

Głównym celem projektu jest podniesienie współpracy instytucjonalnej sił policyjnych miast Gubin i Guben na nowy poziom.

Abb./Rys. 36: Einweihung des gemeinsamen deutsch-polnischen Polizeiteams in Guben/Gubin/Inauguracja Wspólnego polsko-niemieckiego Zespołu Policyjnego w Gubinie/Guben

Cele WZP są następujące:

- budowanie zaufania między populacją obu miast a WZP,
- wkład WZP w budowanie wizerunku wspólnego miasta,
- zapobieganie przestępczości poprzez obecność WZP w Gubinie-Guben,
- wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców obu miast,
- pogłębienie współpracy między zaangażowanymi, nadrzędnymi komisariatami,
- pełnienie funkcji multiplikatora dla policji w obu krajach, w szczególności w celu zrozumienia struktur, procesów organizacyjnych i podejmowania decyzji.

GEMEINSAMES DEUTSCH-POLNISCHES POLIZEITEAM IN GUBEN /GUBIN (GPT)

Dienstlich ist das GPT der Polizeiinspektion Cottbus/Spree-Neiße (PI CB-SPN) und der Kreiskommandantur der Polizei in Krosno Odrzańskie (KPP Krosno Odrz.) unterstellt.

AUFGABEN UND BEFUGNISSE DES GPT

Zu den Aufgaben des GPT zählen:

- die Bestreifung der Europastadt Guben/Gubin und Erfüllung von übertragenen Aufgaben/Sachverhalten,
- die Absicherung von Veranstaltungen in Guben/Gubin,
- die Übernahme und Unterstützung von Präventionsmaßnahmen, wie z.B. mit Schulen und Firmen beider Städte,
- die Beratung der Einwohner/innen und Interessierten zu aktuellen rechtlichen Vorschriften in beiden Ländern,
- die interne sowie externe Öffentlichkeitsarbeit,
- die fachliche Beratung des L/PD,
- die Multiplikatorrolle für die deutsch-polnische interkulturelle Kommunikation.

Die Befugnisse des GPT beruhen auf den Festlegungen von Artikel 9 des Abkommens zwischen der Regierung der Bundesrepublik Deutschland und der Regierung der Republik Polen über die Zusammenarbeit der Polizei-, Grenz- und Zollbehörden vom 09.07.2015 und umfassen u.a. die

Identitätsfeststellung, die Kontrolle mitgeführter Identitätsnachweise, Führer- und Fahrzeugscheine und anderer Dokumente sowie die vorläufige Festnahme und Übergabe an zuständige Polizeidienststelle (auch unter Zuhilfenahme von Mitteln des unmittelbaren Zwangs) und situationsabhängig sonstige notwendige Maßnahmen unter Hinzuziehung eines Beamten des Gebietsstaates.

Abb./Rys. 37 Fahrzeug des gemeinsamen deutsch-polnischen Polizeiteams in Guben/Gubin/Pojazd wspólnego polsko-niemieckiego Zespołu Policyjnego w Gubinie/Guben

WSPÓLNY POLSKO-NIEMIECKI ZESPÓŁ POLICYJNY W GUBINIE / GUBEN (WZP)

WZP podporządkowany jest Inspektoratowi Policji Chociebuż/Sprewa-Nysa (PI CB-SPN) oraz Komendzie Wojewódzkiej Policji w Krośnie Odrzańskim (KPP Krosno Odrz.).

niez przy zastosowaniu bezpośrednich środków przymusu) oraz, w zależności od sytuacji, inne niezbędne środki wraz z pomocą urzędnika regionalnego.

ZADANIA I UPRAWNIENIA WZP

Do zadań WZP należą:

- patrolowanie euromiasta Gubin/Guben i realizacja powierzonych zadań
- zabezpieczenie imprez w Gubinie/Guben
- przejęcie i wsparcie środków prewencyjnych w szkołach i firmach z obu miast
- doradzanie mieszkańcom i innym zainteresowanym w zakresie obowiązujących przepisów prawnych obu krajów
- promocja wewnętrzna i zewnętrzna
- fachowe doradztwo L/PD
- rola multiplikatora w niemiecko-polskiej komunikacji międzykulturowej.

Uprawnienia WZP opierają się na postanowieniach art. 9 umowy między rządem Republiki Federalnej Niemiec a rządem Rzeczypospolitej Polskiej o współpracy między policją, organami granicznymi i celnymi z dnia 09.07.2015r. i obejmują między innymi: sprawdzanie tożsamości, kontrolę dokumentów tożsamości, praw jazdy, dokumentów rejestracyjnych oraz innych dokumentów, a także tymczasowe zatrzymanie i przekazanie właściwemu komisariatowi policji (rów-

Abb./Rys. 38: Brandenburgische und polnische Polizei im gemeinsamen Einsatz mit der Stadtpolizei Gubin/Polska i brandenburska policja we wspólnej akcji wraz ze Strażą Miejską Gubina

Der Zoll untersteht dem Bundesministerium der Finanzen. Zum 1. Januar 2016 wurde mit der Neuorganisation des Zolls, die Generalzolldirektion, als neue Bundesoberbehörde eingerichtet. Die Ortsebene des Zolls bilden die Hauptzollämter und Zollfahndungsämter. Die Generalzolldirektion ist für die operative Steuerung der Zollverwaltung zuständig. Sie gliedert sich in neun Direktionen – zwei Zentraldirektionen und sieben Fachdirektionen.

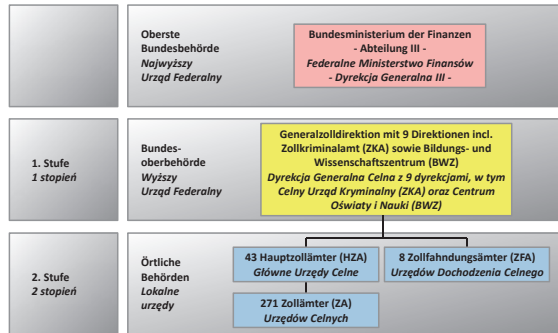

Abb./Rys. 39: Organisation der Zollverwaltung in Deutschland/Organizacja administracji celnej w Niemczech

ARBEITSBEREICHE DES ZOLLS

Arbeitsbereiche des Zolls sind u.a.

- die Überwachung der Wareneinfuhr und -ausfuhr sowie eines fairen Wettbewerbs,
- die Sicherung der Steuereinnahmen,
- die Bekämpfung der Schwarzarbeit und illegaler Beschäftigung,
- die Überwachung des gesetzlichen Mindestlohns,
- die Erhebung der Kraftfahrzeugsteuer,
- die Bekämpfung von Marken- und Produktpiraterie,
- die Durchführung von Vollstreckungsmaßnahmen,
- die Bekämpfung der grenzüberschreitenden organisierten Kriminalität/Wirtschaftskriminalität,
- der Artenschutz.

Im Jahr 2016 nahm der Zoll fast 132 Mrd. Euro ein, das entspricht etwa der Hälfte des Steueraufkommens des Bundes. Damit leistete er einen wichtigen Beitrag zur Sicherung der finanziellen Leistungsfähigkeit des Staates. Als Einnahmeverwaltung im Auftrag des Bundes, sichert der Zoll das Gemeinwesen, fördert den Wirtschaftsstandort Deutschland, trägt zur Stabilität der Sozialsysteme bei und sorgt für Sicherheit und wirtschaftliche Gerechtigkeit. Deutschlandweit sind ca. 39.000 Zöllnerinnen und Zöllner an 700 Standorten im Einsatz, so z.B. im Zollamt Forst (Lausitz)/Barść (Łużyca).

AUSBILDUNG

Der theoretische Teil der Ausbildung für den Zolldienst findet in den Ausbildungszentren für den mittleren Dienst in Plessow, Rostock oder Sigmaringen statt. Ca. 800 Anwärterinnen und Anwärter aus ganz Deutschland lernen hier. Die praktische Ausbildung übernimmt das Hauptzollamt, das die Einstellung vornimmt.

Die Ausbildung für den gehobenen Dienst findet an der Hochschule des Bundes in Münster statt. Es handelt sich um ein duales Studium. Während einer praktischen Einführung wird vermittelt, was der Alltag im gehobenen Zolldienst mit sich bringt. Danach schließen sich ein sechsmonatiges Grundstudium und vier Theorieteil im Fachbereich „Finanzen“ der Hochschule des Bundes für öffentliche Verwaltung in Münster an.

Praktische Erfahrungen werden in den Dienststellen des jeweiligen Hauptzollamtes vermittelt.

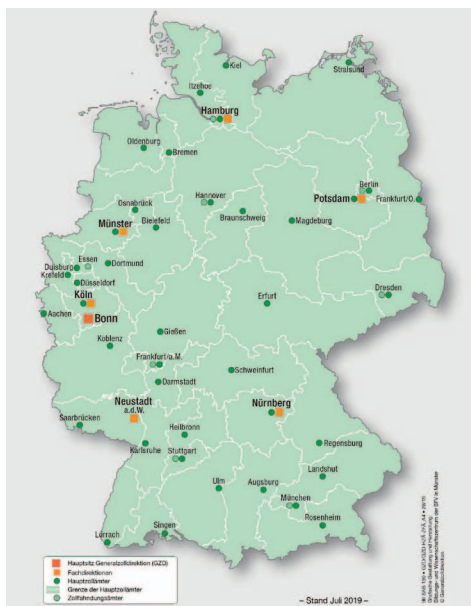

Abb./Rys. 40: Standorte der Generalzolldirektion, der Hauptzollämter und der Zollfahndungsämter / Lokalizacje Generalnej Dyrekcji Celnej, głównych urzędów celnych oraz dochodzeniowych

Służba celna podlega Federalnemu Ministerstwu Finansów. Z dniem 1 stycznia 2016 r., wraz z reorganizacją służb celnych, utworzono Dyrekcję Generalną Celną jako nowy federalny organ wyższego szczebla. Lokalny poziom służb celnych tworzą główne urzędy celne i dochodzeniowe. Dyrekcja Generalna Celna odpowiada za zarządzanie operacyjne administracją celną. Składa się z dziewięciu dyrekcji - dwóch dyrekcji centralnych i siedmiu dyrekcji specjalistycznych.

ZAKRES PRACY SŁUŻBY CELNEJ

Zakres pracy służby celnej obejmuje m. in.:

- monitorowanie przywozu i wywozu towarów oraz uczciwej konkurencji,
- zabezpieczenie wpływów podatkowych,
- Zwalczanie pracy niezgłoszonej i nielegalnego zatrudnienia,
- monitorowanie ustawowej płacy minimalnej,

- pobieranie podatku od pojazdów,
- zwalczanie piractwa marek i produktów,
- wdrożenie środków egzekwowania prawa,
- zwalczanie transgranicznej przestępczości zorganizowanej/ przestępczości gospodarczej,
- ochronę gatunków chronionych.

W 2016 roku służba celna pobrała prawie 132 mld euro, co odpowiada około połowie wpływów podatkowych rządu federalnego. Wniosła przy tym istotny wkład w zabezpieczenie zdolności finansowej państwa. Jako administracja podatkowa w imieniu rządu federalnego, służba celna zabezpiecza wspólnotę, promuje Niemcy jako miejsce prowadzenia działalności gospodarczej, przyczynia się do stabilności systemów społecznych oraz zapewnia bezpieczeństwo i sprawiedliwość gospodarczą. Około 39 000 funkcjonariuszy celnych jest rozmieszczonych w 700 miejscach na terenie różnych Niemiec, np. w Urzędzie Celnym w Forst (Lausitz)/Bařć (Łużyca).

WYKSZTAŁCENIE

Część teoretyczna wykształcenia służby celnej odbywa się w ośrodkach szkoleniowych korpusu podoficerów w Plessow, Rostoku lub Sigmaringen. Uczy się tu ok. 800 kandydatów z całych Niemiec. Szkolenie praktyczne jest prowadzone przez główny urząd celny, który je zatrudnia.

Szkolenie korpusu oficerskiego odbywa się na Federalnej Akademii w Münsterze. Jest to podwójny kierunek studiów. Podczas praktycznego wprowadzenia można się dowiedzieć, z czym wiąże się codzienne życie oficera w służbie celnej. Następnie na wydziale „Finanse” Federalnej Akademii Administracji Publicznej w Münsterze odbywa się sześciomiesięczna nauka podstawowa i cztery części teoretyczne.

Doświadczenie praktyczne zdobywa się w jednostkach właściwych głównych urzędów celnych.

DIE SPEZIALEINHEITEN ZUZ UND OEZ

Es gibt eine speziell ausgebildete und ausgestattete Zentrale Unterstützungsgruppe Zoll (ZUZ), die zum Einsatz gelangt, wenn eine konkrete Gefahr für Leib und Leben der eingesetzten Zöllnerinnen und Zöllner besteht. Jährlich werden von diesen Beamten ca. 100 Einsätze bundesweit absolviert. Das Vollstrecken von Haftbefehlen gegen gewaltbereite Täter gehört ebenso dazu wie das Sichern von Durchsuchungen, die ohne Schutz nicht möglich wären.

Die Observationseinheit Zoll (OEZ) hat zu diesem Zeitpunkt ihren Job bereits erledigt. Sie sammelt im Vorfeld verdeckt Informationen, die für das Strafverfahren und das Verhaften von Kriminellen von Bedeutung sind.

KONTROLLEINHEITEN-ZOLLBOOT

Sie sind die Seeleute im Zolldienst und gehören zur Küstenwache. Man findet sie an Nord- und Ostsee aber auch am Bodensee, wo sie 33 Seehäfen und fast 2.000 Kilometer deutsche Küstenlinie überwachen. Rund 400 Zöllnerinnen und Zöllner kontrollieren auf 34 Zollbooten und Spezialschiffen das Gebiet entlang der deutschen Grenzen.

ZOLLHUNDEFÜHRER/INNEN

Der Zoll setzt deutschlandweit ca. 450 ausgebildete Spür- und Schutzhunde ein, um Stoffe wie Drogen, Tabak oder geschützte Tierarten auffindig zu machen. Es gibt aber auch Hunde, die speziell zum Schutz von Kolleginnen und Kollegen ausgebildet werden, sogenannte Schutzhunde. Derartige Führer können Bedienstete nach Abschluss ihrer Ausbildung im mittleren Dienst werden, die für die Zusatzausbildung zugelassen werden. Gemeinsam mit dem Zolldog durchlaufen diese eine zusätzliche Schulung.

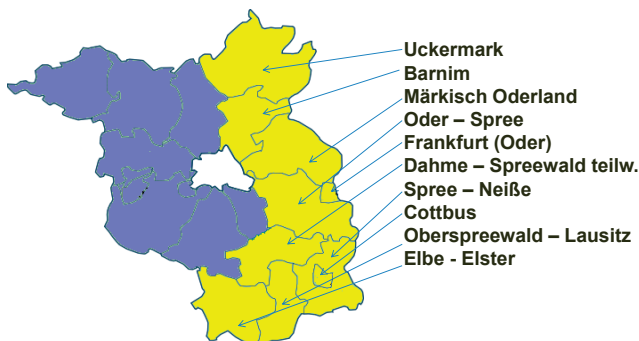

Abb./Rys. 41: HZA Frankfurt (Oder), örtliche Zuständigkeit (15.480 km²)/ Główny Urząd Celný Frankfurt n. Odrą, właściwość miejscowa (15 480 km²)

HAUPTZOLLÄMTER

Die Hauptzollämter (HZA) als Ortsbehörden sind erste Ansprechpartner für Wirtschaft, Bürgerinnen und Bürger und zuständig für die zollamtliche Behandlung von Waren sowie die Bewilligung und Überwachung zollspezifischer Fachverfahren. Im brandenburgisch-polnischen Grenzraum erfüllt das HZA Frankfurt (Oder) diese Funktion, vgl. Karte in Abb. 40.

ZOLLFAHDUNGSÄMTER

Die acht Zollfahndungsämter sind ebenfalls örtliche Behörden der Zollverwaltung. Sie sind für die Ermittlung der Straf- und Ordnungswidrigkeiten-Tatbestände zuständig. Schwerpunkte der Ermittlungstätigkeit bilden die Bereiche Zigaretten- und Rauschgiftkriminalität, Produktpiraterie sowie Straftaten im Bereich Zölle und Außenwirtschaftsrecht.

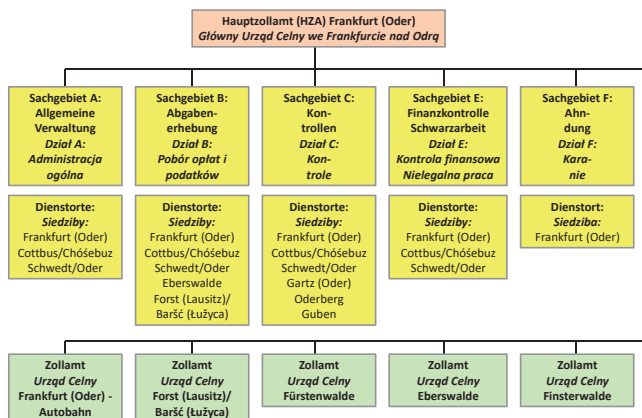

Abb./Rys. 42: HZA Frankfurt (Oder), organisatorischer Aufbau/Główny Urząd Celny we Frankfurcie nad Odrą, struktura organizacyjna

JEDNOSTKI SPECJALNE ZUZ I OEZ

Istnieje specjalnie wyszkolona i wyposażona Centralna Grupa Wsparcia Celnego (ZUZ), która jest wykorzystana gdy istnieje konkretne zagrożenie dla życia i zdrowia działających funkcjonariuszy celnych.

Każdego roku funkcjonariusze ci podejmują około 100 czynności na terenie całego kraju. Obejmuje to wykonanie nakazów aresztowania wobec brutalnych przestępców oraz zapewnienie przesłuchania, które nie byłoby możliwe bez ochrony.

Jednostka obserwacji celnej (OEZ) już zakończyła swoją pracę w tym czasie. Gromadzi ona informacje ważne dla postępowań karnych i aresztowań przestępców.

JEDNOSTKI KONTROLNE NA ŁODZIACH CELNYCH

Są to marynarze w służbie celnej i należą do straży przybrzeżnej. Znajdują się oni na Morzu Północnym i Bałtyckim, ale także na Jeziorze Bodeńskim gdzie monitorują 33 porty i prawie 2 000 kilometrów niemieckiego wybrzeża. Około 400 celników kontroluje obszar wzdłuż granicy Niemiec na 34 łodziach celnych i specjalnych statkach.

PRZEWODNIK PSA SŁUŻBOWEGO

Służba celna wykorzystuje ok. 450 wyszkolonych psów tropiących i obronnych w całych Niem-

czech do lokalizowania substancji takich jak narkotyki, tytoń lub chronione gatunki zwierząt. Istnieją jednak również psy, które są specjalnie wyszkolone do ochrony kolegów, tzw. psy obronne. Po ukończeniu szkolenia podstawowego funkcjonariusz wraz z psem może zostać dopuszczony do dodatkowego szkolenia na przewodnika psa w służbie celnej.

GŁÓWNE URZĘDY CELNE

Główne urzędy celne (HZA) jako władze lokalne są pierwszym punktem kontaktowym dla przedsiębiorstw, obywateli i są

odpowiedzialne za obsługę celną towarów, a także za zatwierdzenie i monitorowanie specjalnych procedur celnych. Na granicy polsko-brandenburskiej tę funkcję pełni Główny Urząd Celny we Frankfurcie nad Odrą (HZA Frankfurt (Oder)), patrz mapa na rys. 40.

URZĘDY DOCHODZENIA CELNEGO

Osiem urzędów dochodzenia celnego to również lokalne organy celne. Odpowiadają one za ściganie przestępstw kryminalnych i wykroczeń. Ich działania dochodzeniowe koncentrują się na przestępstwach związanych z papierosami, narkotykami, piractwem produktów oraz przestępstwach kryminalnych w dziedzinie prawa celnego i handlu zagranicznego.

Abb./Rys. 43: Zusammenarbeit des deutschen Zolls mit dem polnischen Zoll- und Finanzdienst/Współpraca polskiej Służby Celno-Skarbowej z niemiecką Służbą Celną

STRUKTUR

Die Nationale Steuerverwaltung (KAS) untersteht dem für öffentliche Finanzen zuständigen Minister, ihr Leiter ist der stellvertretende Finanzminister.

Die KAS besteht aus folgenden Organisationseinheiten:

- 16 Steuerverwaltungskammern
- 400 Finanzämtern
- 16 Zollämtern

Der Direktor der Steuerverwaltungskammer überwacht die Aufgabenerfüllung durch die Leiter der Finanzämter und den Leiter des Zoll- und Steueramtes.

Die Leiter der Finanzämter besitzen die Zuständigkeit der bis zum 28. Februar 2017 gesondert funktionierenden Leiter der Finanzämter und Leiter der Zollämter im Zusammenhang u.a. mit der Erhebung von Steuern, Zöllen, Gebühren nichtsteuerlicher öffentlicher Zahlungsverpflichtungen (sowie anderen Verpflichtungen auf der Grundlage gesonderter Vorschriften sowie die Verwaltungsvollstreckung von Zahlungsverpflichtungen). Sie gewährleisten auch den Service und die Unterstützung für Steuerpflichtige.

Die Aufgaben des Leiters des Zollamtes bestehen u.a. in der Zollkontrolle, der Festlegung und Bestimmung von Steuern, Gebühren und nichtsteuerlichen öffentlichen Zahlungsverpflichtungen (und sonstigen Verpflichtungen auf der Grundlage gesonderter Vorschriften) sowie der Verzollung von Waren.

AUFGABEN

Hauptaufgabe der Nationalen Finanzverwaltung ist die Erhebung von Steuern und Zöllen sowie die Kontrolle der rechtmäßigen Anwendung öffentlicher Abgaben. Der Aufgabenkatalog der KAS ist in Art. 2 des Gesetzes über die KAS enthalten. Im Vergleich zur bis zum 28. Februar 2017 funktionierenden Steuerverwaltung legt die konsolidierte KAS einen größeren Wert u. a. auf:

- die Betreuung von großen Steuerpflichtigen (In der KAS-Zentrale gibt es eine Abteilung Kundenservice und Key-Player. Sie legt die Standards bei der Kundenbetreuung fest und achtet auf eine professionelle Betreuung von Schlüsselskunden und Großsteuerzahlern.),
- einheitliche Steuer- und Zollinformationen (Das landesweite nationale Steuerinformationssystem sichert eine einheitliche und individuelle Interpretation der Steuervorschriften sowie Steuer- und Zollinformationen über die Servicenummern 801 055 055 sowie 22 330 03 30.),
- Kriminalitätsvorbeugung (u.a. Mehrwertsteuerbetrug).

In der KAS-Zentrale sowie den örtlichen Dienststellen gibt es Organisationseinheiten zur Überwachung und Bekämpfung der Wirtschaftskriminalität, die für die Liquidation der bestehenden Grauzonen und die Eindämmung von Vergehen und Unregelmäßigkeiten zuständig sind.

Abb./Rys. 44: Lebuser Zoll- und Finanzamt in Gorzów Wlkp./ Lubuski Urząd Celno-Scarbowy w Gorzowie Wlkp.

STRUKTURA

Krajowa Administracja Skarbowa jest podporządkowana ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych, a jej szefem jest wiceminister finansów.

KAS tworzą następujące jednostki organizacyjne:

- izby administracji skarbowej (16)
- urzędy skarbowe (400)
- urzędy celno-skarbowe (16)

Dyrektor izby administracji skarbowej nadzoruje wykonywanie zadań przez naczelników urzędów skarbowych i naczelnika urzędu celno-skarbowego.

Naczelnicy urzędów skarbowych posiadają kompetencje odrębnie funkcjonujących do 28 lutego 2017 r. naczelników urzędów skarbowych i naczelników urzędów celnych, związane m.in. z poborem podatków, należnościami celnymi, opłatami oraz niepodatkowych należności budżetowych (oraz innych należności na podstawie odrębnych przepisów czy też egzekucji administracyjnej należności pieniężnych). Zapewniają też obsługę i wsparcie podatników.

Z kolei zadania naczelnika urzędu celno-skarbowego to m.in. kontrola celno-skarbowa, ustalanie

i określanie podatków, opłat i niepodatkowych należności budżetowych (oraz innych należności na podstawie odrębnych przepisów) czy obejmowanie towarów procedurami celnymi.

ZADANIA

Głównym zadaniem Krajowej Administracji Skarbowej jest pobór należności podatkowych i celnych oraz kontrola prawidłowości realizacji obowiązków związanych z daninami publicznymi. Pełny katalog zadań KAS zawiera przepis art. 2 ustawy o KAS.

W odniesieniu do administracji skarbowej funkcjonującej do 28 lutego 2017 r. skonsolidowany KAS większy nacisk kładzie m.in. na:

- obsługę dużych podatników
(W centrali KAS działa Departament Obsługi Klientów oraz Kluczowych Podmiotów. Wytycza on kierunki w standardach obsługi klientów oraz dba o zachowanie profesjonalnej obsługi klientów kluczowych i dużych podatników.),
- jednolitą informację podatkową i celną (Ogólnopolska Krajowa Informacja Skarbowa, zapewnia jednolite indywidualne interpretacje przepisów prawa podatkowego oraz informację podatkową i celną, dostępną przez telefon 801 055 055 lub 22 330 03 30.),
- zapobieganie przestępczości (m.in. wyłudzeniom VAT).

W centrali KAS oraz w jednostkach terenowych istnieją pioniry kontroli i zwalczania przestępczości ekonomicznej, które odpowiadają za likwidację istniejącej szarej strefy i minimalizację wyroczeń i nieprawidłowości.

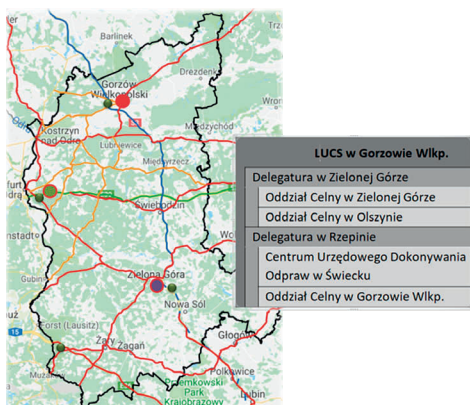

Abb./Rys. 45: Organisationseinheiten des Lebuser Zoll- und Finanzamts (LUCS)/Jednostki organizacyjne Lubuskiego Urzędu Celno-Skarbowego (LUCS)

AUFGABEN AN DER STAATSGRENZE

Hauptaufgaben im Zusammenhang mit der unmittelbaren Nähe der Staatsgrenze sind:

- Durchführung von Zoll- und Finanzkontrollen;
- Erkennung, Aufdeckung und Bekämpfung der Kriminalität im Zusammenhang mit dem grenzüberschreitenden Verkehr von Energieprodukten, Tabakwaren und Alkohol;
- Bekämpfung des Mehrwertsteuerbetrugs im Bereich der über deutsche und britische Seehäfen aus Fernost importierten Textilien und Schuhe;
- Bekämpfung der Kriminalität im Zusammenhang mit dem illegalen Handel mit Drogen, Vorprodukten, Abfällen, Waffen und Munition, gefälschten Waren usw.

Zentrale Aufgaben, die im Lebusener Zoll- und Finanzamt (Lubuski Urząd Celno-Scarbowy, LUCS) ausgeführt werden:

- Nationale Einsatzgruppe Alkohol (Krajowa Grupa Zadaniowa ds. Alkoholu) in Rzepin,
- Nationale Einsatzgruppe Suchtstoffe (Krajowa Grupa Zadaniowa ds. Środków Odurzających) in Rzepin,
- Zentrales Uniformlager (Centralny Magazyn Mundurowy).

**Punkty kontroli –
główne szlaki
komunikacyjne :**
Świecko
Gubinek
Olsztyna
Łeknica

Abb./Rys. 46: Überwachung des Straßengüterverkehrs – Feste SENT-Kontrollpunkte/Monitorowanie Drogowego Przewozu Towarów – stałe punkty kontroli SENT

ZADANIA PRZY GRANICY PAŃSTWA:

Głównymi zadaniami związanymi z bezpośrednią bliskością granicy Państwa są przede wszystkim:

- wykonywanie kontroli celno-skarbowej;
- rozpoznawanie, wykrywanie i zwalczanie przestępczości związanej z transgranicznym przemieszczaniem wyrobów energetycznych, wyrobów tytoniowych i alkoholu;
- zwalczanie wyłudzeń w zakresie podatku VAT wyrobów tekstylnych i obuwia importowanych z krajów dalekiego wschodu poprzez niemieckie i brytyjskie porty morskie;
- zwalczanie przestępczości związanej z nielegalnym obrotem narkotykami, prekursorami, odpadami, bronią i amunicją, towarami półproduktami, etc.

Zadania centralne realizowane w Lubuskim Urzędzie Celno-Skarbowym (LUCS):

- Krajowa Grupa Zadaniowa ds. Alkoholu w Rzepinie,
- Krajowa Grupa Zadaniowa ds. Środków Oduurzających w Rzepinie,
- Centralny Magazyn Mundurowy.

GEMEINSAMES ZENTRUM DER DEUTSCH-POLNISCHEN POLIZEI- UND ZOLLZUSAMMENARBEIT IN ŚWIECKO (GZ ŚWIECKO)

Im Deutsch-Polnischen Kooperationszentrum in Świecko sind folgende Dienste tätig:

- von polnischer Seite: Polizei, Grenzschutz, Zollkammer,
- von deutscher Seite: Bundespolizei, Landespolizeien: Brandenburg, Sachsen, Mecklenburg-Vorpommern und Zollamt.

Die polnische Polizei wird durch Beamte der Abteilung für kriminalpolizeiliche Aufklärung der Wojewodschaftskommandantur in Gorzów Wielkopolski vertreten.

Das Kooperationszentrum ist 24 Stunden am Tag und sieben Tage in der Woche im Einsatz.

Die rechtliche Grundlage für die Arbeit des Deutsch-Polnischen Kooperationszentrums ist das am 26.02.2002 in Berlin unterzeichnete Abkommen zwischen der Regierung der Republik Polen und der Regierung der Bundesrepublik Deutschland über die Zusammenarbeit von Polizei und Grenzschutz im Grenzraum.

Das Kooperationszentrum erbringt Dienstleistungen für polnische Polizeieinheiten (KWP, KPP, KP), die in Grenzgebieten im Sinne des oben genannten Regierungsabkommens stationiert sind, d.h. in den Wojewodschaften Westpommern, Lubuskie, Niederschlesien und deutsche Polizeieinheiten, die ihren Sitz in den grenznahen Gebieten der Länder Mecklenburg-Vorpommern, Brandenburg, Sachsen und Berlin haben.

Abb./Rys. 47: Gemeinsames Zentrum der deutsch-polnischen Polizei- und Zollzusammenarbeit in Świecko (GZ Świecko)/Polsko-Niemieckie Centrum Współpracy Służb Granicznych, Policyjnych i Celnych w Świecku (CW Świecko)

In sehr dringenden Fällen von Bedrohungen für Leben und Gesundheit werden auch polnische Polizeieinheiten aus dem ganzen Land und deutsche Polizeieinheiten aus ganz Deutschland versorgt.

Abb./Rys. 48: Gemeinsames Zentrum der deutsch-polnischen Polizei- und Zollzusammenarbeit in Świecko (GZ Świecko)

W Polsko-Niemieckim Centrum Współpracy w Świecku służbę pełnią następujące organy:

- ze strony polskiej: Policja, Straż Graniczna, Izba Celna,
- ze strony niemieckiej: Policja Federalna, Policje Landowe: Brandenburgii, Saksonii, Mecklenburgii-Pomorza Przedniego oraz Urząd Celny.

Policję polską reprezentują funkcjonariusze Wydziału Wywiadu Kryminalnego, Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wlkp.

Centrum Współpracy pełni służbę całodobowo, 7 dni w tygodniu.

Podstawą prawną funkcjonowania Polsko-Niemieckiego Centrum Współpracy jest umowa między Rządem RP a Rządem RFN o współpracy Policji i Straży Granicznych na terenach przygranicznych podpisana w Berlinie 26.02.2002 roku.

Centrum Współpracy obsługuje jednostki Policji polskiej (KWP, KPP, KP) mające swoją siedzibę na terenach przygranicznych w rozumieniu wyżej wymienionej umowy międzyrządowej, tj. w woj. zachodniopomorskim, lubuskim i dolnośląskim, oraz jednostki Policji niemieckiej mające swoją siedzibę na terenie przygranicznych landów: Mecklenburgia-Pomorze Przednie, Brandenburgia, Saksonia oraz Berlin.

Abb./Rys. 49: Luftbild des GZ Świecko am ehemaligen Grenzübergang in Świecko-Frankfurt (Oder)/Zdjęcie lotnicze CW Świecko przy dawnym przejściu granicznym Świecko-Frankfurt nad Odrą

W sprawach bardzo pilnych związanych z zagrożeniem życia i zdrowia obsługiwane są również jednostki Policji polskiej z całego kraju oraz jednostki Policji niemieckiej z całego obszaru Niemiec.

Abb./Rys. 50: Polsko-Niemieckie Centrum Współpracy Służb Granicznych, Policyjnych i Celnych w Świecku (CW Świecko)

Die Feuerwehr hat innerhalb des deutschen Notfallvorsorgesystems die Aufgabe, bei Bränden, Unfällen, Überschwemmungen und ähnlichen Ereignissen Hilfe zu leisten. Ihre Aufgaben lassen sich unter den Schlagworten „retten, löschen, bergen, schützen“ zusammenfassen, wobei unter „schützen“ vor allem Maßnahmen zu verstehen sind, die im Voraus die Entstehung, Ausbreitung und Auswirkung von Bränden verhindern oder minimieren sollen (vorbeugender Brandschutz).

Im Rahmen der nichtpolizeilichen Gefahrenabwehr gibt es in Deutschland ein flächendeckendes System von Feuerwehren. Da die Gesetzgebungskompetenz für das Feuerwehrwesen bei den Ländern liegt, bestehen hinsichtlich der Organisation und der Finanzierung Unterschiede. Die Feuerwehr ist bundesweit über die zentrale Notrufnummer 112 erreichbar.

Die deutschen Feuerwehren zählen insgesamt etwa 1,1 Millionen Aktive. Zusätzlich sind 250.000 Personen in den Jugendfeuerwehren organisiert. Die Freiwilligenquote liegt allgemein bei 96 Prozent, der Anteil der Frauen bei 10 Prozent. (Stand: 2017)

Spitzenverband der deutschen Feuerwehren ist der Deutsche Feuerwehrverband (DFV).

ARTEN DER FEUERWEHREN

Freiwillige Feuerwehr (FF)

Eine Freiwillige Feuerwehr ist eine öffentliche Feuerwehr, die sich hauptsächlich aus ehrenamtlichen Mitgliedern zusammensetzt. In Deutschland gibt es etwa 24.000.

Jugendfeuerwehr (DJF)

Die Jugendfeuerwehr ist die Nachwuchsabteilung in einer Freiwilligen Feuerwehr. Die Deutsche Jugendfeuerwehr (DJF) ist Teil des Deutschen Feuerwehrverbands (DFV).

Pflichtfeuerwehr

Die Pflichtfeuerwehr ist eine öffentliche Feuerwehr, die eingerichtet wird, wenn eine Freiwillige Feuerwehr mangels Personals nicht aufgebaut werden konnte. Geeignete

Personen werden dann für den Feuerwehrdienst verpflichtet, um den Brandschutz gewährleisten zu können. Die Anzahl der Pflichtfeuerwehren in Deutschland liegt im einstelligen Bereich.

Berufsfeuerwehr (BF)

Berufsfeuerwehren gibt es in Deutschland etwa 100. Eine Berufsfeuerwehr gehört zu einer Kommune. Die Belegschaft dieser öffentlichen Feuerwehr besteht in der Regel ausschließlich aus hauptamtlichen Einsatzkräften.

Werksfeuerwehr

Werksfeuerwehren, von denen es deutschlandweit ca. 900 gibt, sind private Feuerwehren, die entweder vom Staat angeordnet wurden oder vom Staat anerkannt sind. Die Werksfeuerwehren sind für den Brandschutz in Industriegebieten zuständig und setzen sich häufig aus hauptberuflichen und nebenberuflichen Mitarbeitern zusammen. Feuerwehren auf Flughäfen zählen ebenfalls zu Werksfeuerwehren.

Betriebsfeuerwehr

Im Gegensatz zu einer Werksfeuerwehr ist eine Betriebsfeuerwehr nicht staatlich anerkannt. Sie unterliegt keinen staatlichen Aufgaben und wurde oft im Rahmen von Versicherungsauflagen gegründet. Häufig setzen sich Betriebsfeuerwehren aus Betriebsmitarbeitern zusammen, die die Aufgaben zusätzlich zu ihren eigenen übernommen haben. In Deutschland sind etwa 300 Betriebsfeuerwehren tätig.

Bundeswehr-Feuerwehr

Die Bundeswehr-Feuerwehr ist eine feuerwehrtechnische Einrichtung der Bundeswehr, die bei besonderen Gefahrenschwerpunkten aufgestellt wird. In der Regel übernehmen jedoch ortsansässige Feuerwehren den Brandschutz.

W ramach Niemieckiego Systemu Gotowości Straż Pożarna ma za zadanie udzielać pomocy w przypadku pożarów, wypadków, powodzi i podobnych zdarzeń. Jej zadania można podsumować słowami kluczowymi „ratuj, gaś, zabezpieczaj, chroń”, przy czym słowo „chroń” należy rozumieć przede wszystkim jako środki, które mają na celu zapobieganie lub minimalizację występowania, rozprzestrzenienia się i skutków pożarów (zapobiegawcza ochrona przeciwpożarowa).

W ramach pozapolicyjnego systemu bezpieczeństwa istnieje w Niemczech ogólnokrajowy system Straży Pożarnej. Ponieważ kompetencje legislacyjne dla Straży Pożarnej należą do krajów związkowych, istnieją różnice w zakresie jej organizacji i finansowania. Straż Pożarna jest dostępna w całym kraju za pośrednictwem centralnego numeru alarmowego 112.

Niemieckie Straże Pożarne liczą łącznie około 1,1 miliona aktywnych członków. Ponadto w Młodzieżowej Straży Pożarnej zorganizowanych jest 250 000 osób. Wskaźnik wolontariatu wynosi na ogół 96 procent, natomiast odsetek kobiet 10 procent (Stan: 2017 r.)

Centralną organizacją niemieckich straży pożarnych jest Niemieckie Stowarzyszenie Straży Pożarnej (DFV)

RODZAJE STRAŻY POŻARNYCH

Ochotnicza Straż Pożarna

(Freiwillige Feuerwehr, FF)

Ochotnicza Straż Pożarna to publiczna Straż Pożarna, która składa się głównie z ochotników. W Niemczech jest około 24 000 osób.

Młodzieżowa Straż Pożarna (DJF)

Młodzieżowa Straż Pożarna jest młodszym oddziałem Ochotniczej Straży Pożarnej. Niemiecka Młodzieżowa Straż Pożarna (DJF) jest oddziałem Niemieckiego Stowarzyszenia Straży Pożarnej (DFV).

Obowiązkowa Straż Pożarna (Pflichtfeuerwehr)

Obowiązkowa Straż Pożarna to publiczna Straż

Pożarna, która tworzona jest, jeśli Ochotnicza Straż Pożarna nie mogłaby zostać zbudowana z powodu braków personalnych. Odpowiednie osoby są wówczas zobowiązane do służby, aby zapewnić ochronę przeciwpożarową. Liczba Obowiązkowych Straży Pożarnych w Niemczech zamyka się w jednocyfrowej liczbie.

Zawodowa Straż Pożarna (Berufsfeuerwehr, BF)

W Niemczech działa około 100 zawodowych Straży Pożarnych, które należą do gmin. Personel tej publicznej Straży Pożarnej z reguły składa się wyłącznie z personelu zatrudnionego w pełnym wymiarze godzin.

Zakładowa Zawodowa Straż Pożarna

(Werkfeuerwehr)

Zakładowe Straże Pożarne, których w Niemczech jest około 900, są prywatnymi strażami pożarnymi, których utworzenie zostało nakazane lub uznane przez państwo. Zakładowe Straże Pożarne są odpowiedzialne za ochronę przeciwpożarową w obszarach przemysłowych i często składają się z pracowników zatrudnionych w pełnym i niepełnym wymiarze godzin. Straże Pożarne na lotniskach są również zaliczane do Zakładowych Straży Pożarnych.

Zakładowa Ochotnicza Straż Pożarna

(Betriebsfeuerwehr)

W przeciwieństwie do Zakładowej Straży Pożarnej Zakładowa Ochotnicza Straż Pożarna nie jest uznana przez państwo. Nie podlega ona obowiązkowi ustawowemu i jest często zakładana w ramach wymagań ubezpieczeniowych. Do Zakładowej Ochotniczej Straży Pożarnej należą często pracownicy danej firmy, którzy prócz zadań własnych podjęli się także wykonywania zadań dodatkowych. W Niemczech działa około 300 Zakładowych Ochotniczych Straży Pożarnych.

Straż Pożarna Bundeswehry

(Bundeswehr-Firewehr)

Straż Pożarna Bundeswehry jest techniczną jednostką Bundeswehry ds. ochrony przeciwpożarowej, która powstaje w przypadku szczególnego zagrożenia. Z reguły jednak lokalne Straże Pożarne przejmują ochronę przeciwpożarową.

Die Feuerwehr in Polen teilt sich in die staatlich organisierten Berufsfeuerwehren (polnisch: Państwowa Straż Pożarna) und Freiwilligen Feuerwehren, Werkfeuerwehren und Flughafenfeuerwehren. Letztere gelten als nichtstaatliche Organisationen und sind daher auch nicht den Berufsfeuerwehren unterstellt.

Staatliche Feuerwehr

(Państwowa Straż Pożarna, PSP)

Die Staatliche Feuerwehr (Berufsfeuerwehr) ist eine professionelle, uniformierte und mit spezieller Ausrüstung ausgestattete Formation zur Bekämpfung von Bränden, Naturkatastrophen und anderen lokalen Gefahren. Sie umfasst rund 30.000 aktive Einsatzkräfte (Stand 2017). Die grundlegenden Aufgaben der staatlichen Feuerwehr wurden im Gesetz vom 24. August 1991 über die staatliche Feuerwehr festgelegt.

Nationales Rettungs- und Brandbekämpfungssystem

(Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy, KSRG)

Die Staatliche Feuerwehr ist verantwortlich für die Organisation des Nationalen Rettungs- und Brandbekämpfungssystems, dessen Hauptziel es ist, Menschen, materielle Güter und die Umwelt zu retten, durch:

- das Löschen von Bränden,
- die Beseitigung örtlicher Gefährdungen (Rettungsmaßnahmen),
- die Bekämpfung chemischer oder ökologischer Gefahren,
- die Durchführung technischer Rettungsmaßnahmen,
- die medizinische Rettung im Bereich der qualifizierten Ersten Hilfe (KPP).

Das KSRG arbeitet der Verwaltungsstruktur des Landes entsprechend auf drei Verwaltungsebenen:

- Kreisebene – grundlegende Exekutivebene, die Aufgaben werden von Kräften des Kreises wahrgenommen,
- Wojewodschaftsebene – Koordinierung und Unterstützung von Rettungsaktionen, wenn die Kräfte des Kreises nicht ausreichen,
- Landesebene – Koordination und Unterstützung von Rettungsaktionen, wenn die Kräfte der Wojewodschaft nicht ausreichen.

Freiwillige Feuerwehr

(Ochotnicza Straż Pożarna, OSP)

Die nichtstaatlich organisierte Freiwillige Feuerwehr umfasst ca. 696.653 aktive Mitglieder in 16.250 Stützpunkten (Stand 2019). Von diesen sind 4.341 in das Nationale Rettungs- und Brandbekämpfungssystem integriert.

Die Ausrüstung und Ausbildung der OSP ermöglichen die Übernahme von Aufgaben in vielen Bereichen des Rettungswesens. Maßnahmen aus dem Kernbereich, d.h. Rettung und Brandbekämpfung, können von 15.201 OSP übernommen werden, weiterhin: die technische Rettung von 5.307, die Hochwasserrettung von 2.933, die chemische und die ökologische Rettung von 473, die medizinische Rettung von 5.403, die Höhenrettung von 472, die Wasserrettung von 1.128, die Suche und Rettung von 3.510 und andere Bereiche von 542 OSP.

Abb./Rys. 52: Arten der Feuerwehren in Polen/Rodzaje Straży Pożarnych w Polsce

Straż Pożarna w Polsce podzielona jest na zorganizowane przez państwo profesjonalne Straże Pożarne i Ochotnicze Straże Pożarne, Zakładowe Straże Pożarne i Straż Pożarną na lotniskach. Te ostatnie są organizacjami pozarządowymi i dlatego nie podlegają zawodowym jednostkom Straży Pożarnej.

Państwowa Straż Pożarna (PSP)

Państwowa Straż Pożarna jest zawodową, umundurowaną i wyposażoną w specjalistyczny sprzęt formacją, przeznaczoną do walki z pożarami, kłeskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami. Składa się z około 30 000 aktywnych członków. Podstawowe zadania Państwowej Straży Pożarnej zostały określone w Ustawie z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej.

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy (KSRG)

Państwowa Straż Pożarna odpowiada za organizację Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, którego głównym celem jest ratowanie ludzi, dóbr materialnych i środowiska poprzez:

- gaszenie pożarów,
- likwidację miejscowych zagrożeń (działania ratownicze),
- ratownictwo chemiczne i ekologiczne,
- ratownictwo techniczne,
- ratownictwo medyczne w zakresie udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy (KPP).

KSRG działa na trzech poziomach administracyjnych odpowiadających strukturze administracyjnej kraju:

- powiatowy – podstawowy poziom wykonawczy, działania prowadzone są przez siły powiatu
- wojewódzki – koordynacja i wsparcie działań ratowniczych, kiedy siły powiatu są niewystarczające,
- krajowy – koordynacja i wsparcie działań ratowniczych, kiedy siły województwa są niewystarczające.

Ochotnicza Straż Pożarna (OSP)

Pozarządowa, Ochotnicza Straż Pożarna składa się z około 696 653 aktywnych członków w 16 250 jednostkach (stan na 2019r.). Spośród nich 4 341

członków jest włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego.

Wyposażenie i wyszkolenie w OSP umożliwia podjęcie działań w wielu zakresach ratownictwa. Działania z zakresu podstawowego czyli ratowniczo-gaśniczego może podjąć 15 201 OSP, poza tym z zakresów ratownictwa technicznego – 5 307, ratownictwa powodziowego – 2 933, ratownictwa chemicznego i ekologicznego – 473, ratownictwa medycznego – 5 403, ratownictwa wysokościowego – 472, ratownictwa wodnego – 1 128, poszukiwawczo-ratowniczych – 3 510 oraz innych dziedzin – 542.

Abb./Rys. 53: Logo der staatlichen Feuerwehr Polens/ Logo Państwowej Straży Pożarnej RP

In den Freiwilligen Feuerwehren dienen 696.653 Personen: 630.052 Männer und 66.601 Frauen, davon 465.717 Männer sowie 53.612 Frauen im Alter von 18 bis 65 Jahren. Andererseits können 228.394 Feuerwehrleute der OSP direkt an Rettungs- und Feuerlöschaktionen teilnehmen. Die Freiwilligen Feuerwehren werden auch von Fördermitgliedern unterstützt, von denen es 84.552 gibt, und von 42.434 Ehrenmitgliedern.

Die personelle Kontinuität der Freiwilligen Feuerwehren wird durch Jugend- und Pfadfinder-Feuerwehrgruppen gewährleistet, in denen Jugendliche die Grundsätze des Feuerwehrdienstes, der Brandverhütung und das Verhalten im Gefahrenfall erlernen. Insgesamt gibt es im Land fast neuneinhalbtausend Jugendfeuerwehrgruppen (MDP), in denen etwa 90.000 Mädchen und Jungen im Alter von 12 bis 18 Jahren aktiv sind.

Freiwillige Feuerwehren nutzen etwa 16.500 Feuerwachen, die meistens in Eigenregie gebaut wurden. Die Hälfte davon sind multifunktionale Einrichtungen, die der gesamten Gemeinde dienen. Das gesellschaftliche Leben der Dörfer und Kleinstädte spielt sich um sie herum ab.

Verband der Freiwilligen Feuerwehren der Republik Polen

(Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP)

Der Verband der Freiwilligen Feuerwehren der Republik Polen ist ein landesweiter, selbstverwalteter, dauerhafter Verband, der die Freiwilligen Feuerwehren und andere juristische Personen zusammenschließt, um ihre Interessen zu vertreten und ihre satzungsgemäßen Ziele zu fördern und zu erreichen.

Die Vereinigung erfüllt Aufgaben von öffentlichem Interesse im Bereich des Brandschutzes, unterstützt verschiedene Formen der Kultur- und Bildungsarbeit, sorgt für die Bekanntheit der historischen Errungenschaften der Feuerwehrbewegung, entwickelt künstlerische und sportliche Aktivitäten in den Freiwilligen Feuerwehren.

Abb./Rys. 54: Schema der Organisationsstruktur der Staatlichen Feuerwehr der Republik Polen/Schemat struktury organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej RP

STRAŻ POŻARNA W POLSCE

W OSP działają ogółem aż 696 653 osoby - 630 052 mężczyzn oraz 66 601 kobiet, w tym 465 717 mężczyzn oraz 53 612 kobiet w wieku 18-65 lat. Natomiast 228 394 strażaków OSP może brać bezpośredni udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych. Ochotnicze Straże Pożarne wspierają również członkowie wspierający, których jest 84 552 oraz członkowie honorowi - 42 434.

Zapewnieniem ciągłości szeregów OSP są młodzieżowe i harcerskie drużyny pożarnicze, w których młodzież poznaje tajniki strażackiej służby, zasady zapobiegania pożarom oraz zachowania w wypadku zagrożenia. Ogółem działa w kraju blisko dziewięć i pół tysiąca Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych (MDP), zrzeszających około 90 tysięcy dziewcząt i chłopców w wieku 12-18 lat.

Ochotnicze Straże Pożarne użytkują około 16 000 remiz, najczęściej wybudowanych własnymi siłami. W połowie są to obiekty wielofunkcyjne służące całej społeczności. Wokół nich skupia się życie społeczne wsi i miasteczek.

Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP

Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej jest ogólnopolskim, samorządowym, trwałym stowarzyszeniem, które zrzesza Ochotnicze Straże Pożarne i inne osoby prawne w celu reprezentowania ich interesów oraz propagowania i realizacji celów statutowych.

Związek wykonuje zadania o charakterze użyteczności publicznej w zakresie ochrony przeciwpożarowej, wspiera różnorodne formy pracy kulturalno-oświatowej, popularyzuje dorobek historyczny ruchu strażackiego, rozwija działalność artystyczną i sportową w Ochotniczych Strażach Pożarnych.

DIE FEUERWEHR IM LAND BRANDENBURG

Im Land Brandenburg gibt es ca. 40.000 Feuerwehrfrauen und -männer. Davon sind etwa 38.000 Kameradinnen und Kameraden ehrenamtlich tätig. Weiterhin gibt es 700 Beamte und Angestellte in fünf Berufsfeuerwehren sowie 300 Beamte und Angestellte in den Freiwilligen Feuerwehren mit hauptamtlichen Einsatzkräften. Hinzu kommen nochmal ca. 900 Einsatzkräfte in neun Werkfeuerwehren.

Die genauen Aufgaben und Aufgabenträger im Brandschutz und der Hilfeleistung sind föderal strukturiert. Das **Brandenburgische Brand- und Katastrophenschutzgesetz (BbgBK)** bestimmt die **Aufgabenträger** für den Brandschutz wie folgt:

- **örtliche Aufgabenträger**
  - Ämter, amtsfreie Gemeinden, Verbandsgemeinden sowie kreisfreie Städte,
- **überörtliche Aufgabenträger**
  - Landkreise und kreisfreie Städte sowie
- **für zentrale Aufgaben**
  - Land Brandenburg (Ministerium für Inneres und für Kommunales).

Die Landkreise und kreisfreien Städte sind gleichzeitig Untere und das Land Oberste Katastrophenschutzbehörde.

Den Kommunen wird die Aufgabe übertragen, eine leistungsfähige Feuerwehr zu unterhalten. Zusätzlich sind sie bspw. dafür zuständig, eine ausreichende Löschwasserversorgung zu gewährleisten oder die Selbsthilfe und Brandschutzerziehung der Bevölkerung zu fördern.

In den Ämtern, Verbandsgemeinden und amtsfreien Gemeinden werden **Freiwillige Feuerwehren** aufgestellt und unterhalten. Dafür wird ein Amts- bzw. Stadtwehrführer eingesetzt. In den jeweiligen Orten und Ortsteilen gibt es entsprechende Ortswehrführer. Auch diese üben ihre Tätigkeit ehrenamtlich aus.

In größeren kreisangehörigen Städten wird der Brandschutz in der Regel durch Freiwillige Feuerwehren sichergestellt, welche z.T. über hauptamtliche Kräfte verfügen. Durch die Stadt wird ein Stadtwehrführer eingesetzt. Dieser kann seine Funktion sowohl hauptamtlich als auch ehrenamtlich wahrnehmen.

In den kreisfreien Städten gibt es sowohl Berufsfeuerwehren als auch Freiwillige Feuerwehren. Der Leiter der Berufsfeuerwehr ist dabei gleichzeitig der Leiter der Freiwilligen Feuerwehr.

Ein wichtiger Bestandteil im Gefahrenabwehrsystem des Landes Brandenburg ist die **Landes-**

schule und Technische Einrichtung für Brand- und Katastrophenschutz (LSTE) in Eisenhüttenstadt, auch „Landesfeuerweherschule“ genannt. Ihre Leistungsfähigkeit hat die LSTE bei mehreren Großschadenslagen (Waldbrände 1992/93, Oderhochwasser 1997, Elbehochwasser 2002 und 2013) unter Beweis gestellt.

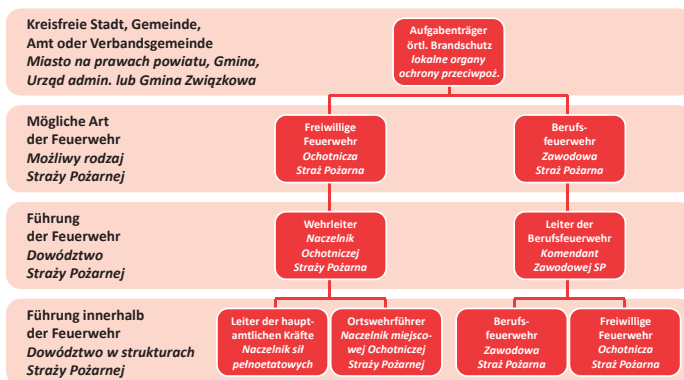

Abb./Rys. 55: Struktur der öffentlichen Feuerwehr im Land Brandenburg/ Struktura publicznej Straży Pożarnej w kraju związkowym Brandenburgia

W Brandenburgii jest około 40 000 strażaków, około 38 000 z nich to wolontariusze. Jest także 700 urzędników i pracowników służby cywilnej w pięciu jednostkach Straży Pożarnej oraz 300 pełnoetatowych urzędników służby cywilnej i pracowników Ochotniczych Straży Pożarnych. W dziewięciu jednostkach straży pożarnej znajduje się również około 900 osób personelu ratunkowego.

Dokładne zadania i organy zobowiązane w zakresie ochrony przeciwpożarowej i udzielania pomocy mają strukturę federalną. **Brandenburska ustawa o ochronie przeciwpożarowej i katastrofach (BbgBKG)** określa **organy ochrony przeciwpożarowej** w następujący sposób:

- **władze lokalne**
  - Urzędy administracyjne, gminy, gminy związkowe i miasta na prawach powiatu,
- **władze ponadlokalne**
  - Powiaty i miasta na prawach powiatu,
- **do zadań centralnych**
  - Brandenburgia (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Spraw Lokalnych).

Powiaty i miasta na prawach powiatu są zarówno oddolnym, jak i najwyższym organem ochrony ludności.

Gminy mają za zadanie utrzymanie sprawnej Straży Pożarnej. Ponadto są one odpowiedzialne między innymi za zapewnienie wystarczającego

zaopatrzenia w wodę gaśniczą oraz promowanie edukacji ludności w zakresie samopomocy i ochrony przeciwpożarowej.

Ochotnicze Straże Pożarne są tworzone i utrzymywane w urzędach, związkach gmin i samodzielnymi gminach. W tym celu powołuje się głównego dowódcę, natomiast w poszczególnych miastach i dzielnicach funkcję pełni odpowiedni dowódca lokalni. Oni także wykonują swoją pracę na zasadzie wolontariatu.

W większych miastach działających na prawach powiatu ochronę przeciwpożarową zapewniają zwykle Ochotnicze Jednostki Straży Pożarnej, w których część członków jest zatrudnionych w pełnym wymiarze godzin. Miasto powołuje do pełnienia funkcji dowódcę miejskiego, który może ją wykonywać zarówno będąc zatrudnionym w pełnym wymiarze godzin, jak i na zasadzie wolontariatu.

W miastach działających na prawach powiatu funkcjonują zarówno Zawodowe jak i Ochotnicze Straże Pożarne. Dowódca Zawodowej Straży Pożarnej jest jednocześnie dowódcą Ochotniczej Straży Pożarnej.

Ważną częścią brandenburskiego systemu obrony przed zagrożeniami jest **Państwowa Szkoła i Techniczny Zakład Ochrony Przeciwpożarowej i Katastrof (LSTE)** w Eisenhüttenstadt, znany również jako „Państwowa Szkoła Straży Pożarnej”. LSTE udowodnił swą skuteczność w kilku poważnych przypadkach zagrożeń (pożary lasów 1992/93, powódź na Odrze w 1997r., powódź na Łabie w 2002 i 2013 r.).

Zur Verbesserung der Organisation der Bekämpfung von Gefahrenstellen werden kleine Verantwortungsbereiche gebildet, welche der Einsatzleitung unterstellt sind. W celu usprawnienia organizacji walki ze strefami niebezpiecznymi tworzone są małe obszary odpowiedzialności, które podlegają dowództwu operacyjnemu.

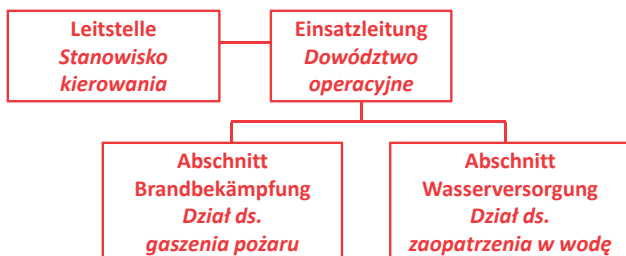

Abb./Rys. 56: Gefahrenabwehr/Obrona przed zagrożeniami

DIE FEUERWEHR IM LAND BRANDENBURG

Ein besonderes Kennzeichen der LSTE ist darüber hinaus ihre grenzübergreifende Ausrichtung. So z.B. wird das im Rahmen der INTERREG A-Förderung 2007 – 2013 errichtete „Brandübungshaus“ von Feuerwehrleuten aus Polen und Deutschland genutzt (vgl. dazu auch das Kapitel zur Zusammenarbeit der Feuerwehren aus Brandenburg und Lubuskie auf S. 72).

LANDESFUERWEHRVERBAND BRANDENBURG (LFV)

Der Landesfeuerwehrverband Brandenburg e.V. ist Mitglied im Deutschen Feuerwehrverband und wirkt aktiv in dessen Gremien mit. Zweck des Verbandes ist die Förderung des Feuerwehr- und Brandschutzes.

Organe des Verbandes sind:

- die Delegiertenversammlung
- der Präsidialrat
- das Präsidium mit dem Präsidenten des LFV als Vorsitzendem.

Dem LFV nachgeordnet sind die Kreisfeuerwehrverbände (KFV), unter ihnen der grenzüberschreitend sehr aktive Kreisfeuerwehrverband Spree-Neiße.

BRANDSCHUTZEINHEITEN DES LANDES BRANDENBURG (BSE)

Die Brandschutzeinheiten des Landes Brandenburg (Abkürzung: BSE) sind im Rahmen des Brandenburger Katastrophenschutzes konzipierte Einheiten, die wegen der dortigen hohen Waldbrandgefahr geschaffen wurden. Generell sind sie aber auch für andere Brand- und Großschadenslagen vorgesehen. Ähnliche Einheiten, mit denselben bzw. annähernd gleichen Aufgaben heißen in anderen Bundesländern Kreisfeuerwehrebereitschaft.

Es existieren insgesamt 15 Einheiten. Die Brandschutzeinheiten hatten ursprünglich jeweils eine Sollstärke von 1:134 (1 Einheitsführer und 134 Einsatzkräfte) und 22 Fahrzeugen. Nach Einführung der Katastrophenschutzverordnung im Jahr 2012 wurde die Mindestpersonalstärke auf 73 Einsatzkräfte und 15 Fahrzeuge verkleinert.

Die Einsatzkräfte bestehen im Wesentlichen aus ehrenamtlichen Kräften der Freiwilligen Feuerwehren Brandenburgs. Die Fahrzeuge sind üblicherweise in Feuerwehrhäusern bzw. Feuerwachen dieser Feuerwehren untergebracht und werden auch für den regulären Einsatzdienst eingesetzt.

Im Grenzraum haben die Brandschutzeinheiten eine grenzüberschreitende Bedeutung, da sie bei Brand- und Großschadenslagen beiderseits der Grenze zum Einsatz kommen können. Aus diesem Grund wurde die Infrastruktur der BSE z.T. auch im Rahmen von INTERREG A-Projekten gefördert, so z.B. das Feuerwehrgerätehaus Schenkendöbern (s. Abb. 58).

Abb./Rys. 57: Leitstelle Lausitz in Cottbus/Chóšebuz Stanowisko Kierowania Lausitz (Łużyce) w Chociebużu

Specjalną cechą LSTE jest orientacja transgraniczna. Na przykład w ramach finansowania INTERREG A 2007–2013 został zbudowany „Dom szkoleń przeciwpożarowych (rozgorzeniowy)” i jest używany przez strażaków z Polski i Niemiec (patrz także rozdział o współpracy między strażą pożarną z Brandenburgii i województwa lubuskiego, s. 73).

KRAJOWY ZWIĄZEK STRAŻY POŻARNYCH BRANDENBURGII (LFV)

Landesfeuerwehrverband Brandenburg e.V. jest członkiem Niemieckiego Stowarzyszenia Straży Pożarnej i działa aktywnie w swoich gremiach. Celem stowarzyszenia jest promowanie edukacji w zakresie straży pożarnej i ochrony przeciwpożarowej.

Organami stowarzyszenia są:

- Zgromadzenie Delegatów
- Rada Prezydyalna
- Prezydium wraz z prezydentami LFV pełniącymi funkcję przewodniczących.

LFV podlegają Okręgowe Stowarzyszenia Straży Pożarnej (KFV), w tym Stowarzyszenie Straży Pożarnej Spree-Neisse, które jest bardzo aktywne transgranicznie.

JEDNOSTKI PRZECIWOŻAROWE KRAJU ZWIĄZKOWEGO BRANDENBURGIA (BSE)

Jednostki Przeciwpożarowe Brandenburgii (w skrócie: BSE) to jednostki działające w ramach Brandenburskiego Systemu Ochrony Ludności, które powstały z powodu wysokiego ryzyka pożarów lasów. Zasadniczo są one także przewidziane do innych sytuacji związanych z pożarem i poważnymi szkodami. Podobne jednostki, wykonujące te same lub prawie takie same zadania, nazywane są w innych krajach związkowych Powiatową Strażą Pożarną w gotowości.

Istnieje łącznie 15 Jednostek Ochrony Przeciwpożarowej. Początkowo jednostki te miały docelową siłę w wys. 1:134 (1 dowódca jednostki i 134 strażaków) oraz 22 pojazdy. Po wprowadzeniu Rozporządzenia o Ochronie Cywilnej w 2012r., zmniejszono minimalną liczbę personelu do 73

strażaków i 15 pojazdów.

Członkowie służby ratowniczej składają się zasadniczo z ochotników Straży Pożarnej Brandenburgii. Pojazdy zwykle są umieszczane w jednostkach straży pożarnej i są również używane do regularnych interwencji.

W strefie przygranicznej jednostki ochrony przeciwpożarowej mają znaczenie transgraniczne, ponieważ w sytuacjach pożaru i poważnych szkód mogą interweniować po obu stronach granicy. Z tego powodu infrastruktura BSE była również częściowo sfinansowana w ramach projektów INTERREG A, np. strażnica pożarna Schenkendöbern (p. rys. 58).

Abb./Rys. 58: Groß Gastrose/Wjeliki Góścera: Feuerwehrgerätehaus, in INTERREG IVA als deutsch-polnischer Feuerwehrstützpunkt gefördert/ Groß Gastrose/Wjeliki Góścera: Remiza strażacka, współfinansowana w ramach programu INTERREG IV A jako polsko-niemiecka baza Straży Pożarnej

STRUKTUR DER STAATLICHEN FEUERWEHR IN DER WOJEWODSCHAFT LUBUSKIE

Die Staatliche Feuerwehr in der Wojewodschaft Lubuskie verfügt über folgende Einheiten:

- Wojewodschafskommandantur der Staatlichen Feuerwehr (Komenda Wojewódzka PSP) in Gorzów Wlkp.,
- Stadtkommandanturen der Staatlichen Feuerwehr (Komendy Miejskie PSP) in Gorzów Wlkp. und Zielona Góra,
- zehn Kreiskommandanturen der Staatlichen Feuerwehr (Komendy Powiatowe PSP), darunter in Krosno Odrzańskie und Żary.

ZUSAMMENFASSUNG DER TÄTIGKEIT DER STAATLICHEN FEUERWEHR IN DER WOJEWODSCHAFT LUBUSKIE 2019

Die Staatliche Feuerwehr in der Wojewodschaft Lubuskie zählte im Jahr 2019 insgesamt 14.287 Einsätze (5.181 Brände, 7.992 lokale Bedrohungen, 1.114 Fehlalarme). Jeden Tag waren 163 Retter in voller Einsatzbereitschaft, um sofortige Hilfe zu leisten. Im Jahresverlauf erhielt die Staatliche Feuerwehr insgesamt 11 Löschfahrzeuge (8 mittlere und 3 schwere) und die Freiwilligen Feuerwehren bekamen 17 neue Fahrzeuge. Die Einheiten erhielten auch andere neue Spezialausrüstungen in Form von Autos, Quads, Hydrauliksets, Logistik-, Wasser- und Tauch- oder Höhenausrüstung.

ORGANISATION DER FEUERWEHR IN DEN LANDKREISEN, AM BEISPIEL DES KREISES ŻARY

Brandschutzeinheiten auf dem Gebiet des Kreises Żary sind:

- die Kreiskommandantur der Staatlichen Feuerwehr in Żary,
- zwei Rettungs- und Feuerlöschleinheiten der Staatlichen Feuerwehr (in Żary und Lubsko),
- 25 Einheiten der Freiwilligen Feuerwehr, darunter 18, die in das Nationale Rettungs- und Brandbekämpfungssystem integriert sind,
- eine Einheit des Militärischen Brandschutzes (WOP) in Potok.

Im Verband der Freiwilligen Feuerwehren der Republik Polen gibt es im Kreis Żary 639 Mitglieder.

In 18 Feuerwehreinheiten des Nationalen Rettungs- und Brandbekämpfungssystems und 7 Einheiten der Freiwilligen Feuerwehr außerhalb desselben gibt es 466 Kameradinnen und Kameraden, die die Voraussetzungen für die Teilnahme an Rettungs- und Feuerlöschmaßnahmen erfüllen, d.h. über eine Grundausbildung sowie eine Ausbildung zu den Themen Gesundheit und Sicherheit, medizinische Untersuchung und Versicherung verfügen.

Abb./Rys. 59: Rettungs- und Feuerlöschleinheit der Staatlichen Feuerwehr in Lubsko/Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza PSP w Lubsku

STRUKTURA PSP W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM

Państwowa Straż Pożarna w województwie lubuskim dysponuje następującymi jednostkami:

- Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Gorzowie Wielkopolskim,
- Komendy Miejskie Państwowej Straży Pożarnej w Gorzowie Wielkopolskim i Zielonej Górze,
- 10 Komend Powiatowych Państwowej Straży Pożarnej, m.in. w Krośnie Odrzańskim i Żarach.

PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM W 2019 ROKU

Państwowa Straż Pożarna w województwie lubuskim w 2019 roku liczyła 14 287 interwencji (5 181 – pożary, 7 992 – miejscowe zagrożenia, 1 114 – alarmy fałszywe). Każdego dnia w pełnej gotowości do wyjazdu i udzielenia natychmiastowej pomocy było 163 ratowników. W roku Państwowa Straż Pożarna wzbogaciła się o łącznie 11 samochodów gaśniczych (8 średnich i 3 ciężkie), a ochotnicze straże pożarne o 17 nowych samochodów. Do jednostek trafiły również inny nowy sprzęt specjalistyczny w postaci samochodów, quadów, zestawów hydraulicznych, sprzętu logistycznego, wodno-nurkowego czy wysokościowego.

Abb./Rys. 60: Organisationsstruktur der Staatlichen Feuerwehr im Landkreis Żary/Struktura organizacyjna Państwowej Straży Pożarnej w powiecie żarskim

ORGANIZACJA STRAŻY POŻARNEJ W POWIATACH, NA PODSTAWIE PRZYKŁADU POWIATU ŻARSKIEGO

Jednostkami ochrony przeciwpożarowej na terenie powiatu żarskiego są:

- Komenda Powiatowa PSP w Żarach,
- 2 Jednostki Ratowniczo – Gaśnicze PSP (w Żarach i Lubsku),
- 25 Jednostek OSP, w tym 18 Jednostek OSP włączonych do KSRG,
- 1 Jednostka Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej (WOP) w Potoku.

W Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP w powiecie żarskim zrzeszonych jest 639 członków.

W 18 jednostkach OSP KSRG i 7 jednostkach OSP poza KSRG jest 466 druhów spełniających warunki niezbędne do udziału w działaniach ratowniczo – gaśniczych tj. posiadających przeszkolenie w zakresie podstawowym, bhp, badania lekarskie i ubezpieczenie.

Nr	Gmina / Gemeinde	Jednostka / Einheit
1.	Brody	Brody OSP KSRG
2.	Gmina / Gemeinde Żary	Bieniów OSP KSRG
3.		Lubance OSP KSRG
4.		Marszów OSP
5.		Mirostowice Dolne OSP
6.		Sieniewa Żarska OSP KSRG
7.		Złotnik OSP KSRG
8.	Jasień	Jasień OSP KSRG
9.		Zabłocie OSP KSRG
10.	Lipinki Łużyckie	Lipinki Łużyckie OSP KSRG
11.		Chocicz OSP
12.	Lubsko	Górzyn OSP KSRG
13.		Stara Woda OSP KSRG
14.	Łeknica	Łeknica OSP KSRG
15.	Miasto / Stadt Żary	Żary Kunice OSP KSRG
16.		Dabrowa Łużycka OSP
17.		Lipna OSP KSRG
18.	Przewóz	Piotrów OSP KSRG
19.		Przewóz OSP KSRG
20.		Debinka OSP
21.		Karsówka OSP
22.	Trzebień	Nwica OSP
23.		Trzebień OSP KSRG
24.		Żarki Wielkie OSP KSRG
25.	Tuplice	Tuplice OSP KSRG

Abb./Rys. 61: Organisation der Freiwilligen Feuerwehr (OSP) im Landkreis Żary, darunter 18 Einheiten, die in das Nationale Rettungs- und Brandbekämpfungssystem (KSRG) integriert sind/Organizacja Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP) w powiecie żarskim, w tym 18 jednostek OSP włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG)

ZUSAMMENARBEIT DER FEUERWEHREN IM GRENZRAUM BRANDENBURG-LUBUSKIE

GRUNDLAGEN

Die Aufgaben bei der grenzübergreifenden Zusammenarbeit im Bereich des Brand- und Katastrophenschutzes sowie des Rettungswesens werden auf der Grundlage staatlicher Vereinbarungen und Regierungsübereinkommen, lokaler Übereinkommen und Erklärungen zur Zusammenarbeit umgesetzt.

Die gegenseitige Unterstützung deutscher und polnischer Einsatzkräfte in der Euroregion Spree-Neiße-Bober basiert auf den folgenden Vereinbarungen:

- Abkommen zwischen der Bundesrepublik Deutschland und der Republik Polen über die gegenseitige Hilfeleistung bei Katastrophen oder schweren Unglücksfällen (vom 10. April 1997)
- Vereinbarung zwischen dem Ministerium des Innern des Landes Brandenburg und dem Ministerium für Innere Angelegenheiten und Administration der Republik Polen über gegenseitige Hilfeleistung bei Katastrophen und schweren Unglücksfällen (vom 25. Juli 2002)
- Vereinbarung zur Zusammenarbeit und gegenseitigen Hilfeleistung in den Bereichen Brand- und Katastrophenschutz sowie Rettungswesen, geschlossen am 05. September 2008 zwischen den Landkreisen Żary, Krosno Odrzańskie, Zielona Góra-Land und Spree-Neiße/Sprjewja-Nysa sowie den Städten Zielona Góra und Cottbus/Chóśebuz.

In der Wojewodschaft Lubuskie erfolgt die Zusammenarbeit mit ausländischen Rettungsdiensten auf zwei parallelen, miteinander verbundenen Ebenen: auf regionaler Ebene durch die Wojewodschaftskommandantur und auf lokaler Ebene durch die Kreiskommandanturen. Diese Zusammenarbeit ermöglicht den gegenseitigen Erfahrungsaustausch, die Planung und Organisation gemeinsamer Vorhaben, die auf das Zusammenwirken in Krisensituationen abzielen.

KOOPERATIONSPARTNER

Die wichtigsten Partner der grenzübergreifenden Kooperation im Grenzraum Brandenburg-Lubuskie sind:

- die Wojewodschaftskommandantur der Staatlichen Feuerwehr in Gorzów Wielkopolski,
- die Landesschule und Technische Einrichtung für Brand- und Katastrophenschutz (LSTE) in Eisenhüttenstadt,
- das Technische Hilfswerk (THW),
- der Landesbranddirektor Brandenburg,
- das Referat Brand- und Katastrophenschutz im Ministerium des Innern und für Kommunales Brandenburg (MIK),
- die Berliner Feuerwehr.

BEREICHE DER ZUSAMMENARBEIT

Die grenzübergreifende Zusammenarbeit wird in folgenden Themenbereichen realisiert:

- gemeinsame Rettungsaktionen,
- gemeinsame Übungen, Schulungen, Seminare und Workshops,
- Arbeitstreffen und -besuche,
- Informationsaustausch,
- Umsetzung gemeinsamer EU-Projekte,
- Treffen zu besonderen Anlässen,
- Brandschutz- und Sportwettkämpfe.

PODSTAWY

Zadania z zakresu współpracy transgranicznej w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ochrony przed katastrofami oraz ratownictwa realizowane są na podstawie umów państwowych i porozumień rządowych, lokalnych porozumień i deklaracji o współpracy.

Wzajemne wsparcie sił polskich i niemieckich w Euroregionie Sprewa-Nysa-Bóbr opiera się na następujących umowach:

- Umowa między Republiką Federalną Niemiec a Rzeczpospolitą Polską o wzajemnej pomocy w razie katastrof lub poważnych wypadków (z 10 kwietnia 1997r.)
- Umowa między Ministerstwem Spraw Wewnętrznych Kraju Związkowego Brandenburgii a Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie wzajemnej pomocy w przypadku katastrof i poważnych wypadków (z dnia 25 lipca 2002r.)
- Umowa o współpracy i wzajemnej pomocy w zakresie ochrony przeciwpożarowej i klęsk żywiołowych oraz służb ratowniczych, podpisana dn. 5 września 2008r. pomiędzy powiatami Żary, Krosno Odrzańskie, Zielona Góra i Sprewa Nysa a także miastami Zielona Góra i Chociebuż (Cottbus/Chóśebuz).

Abb./Rys. 62: Feuerwache der Staatlichen Feuerwehr in Zielona Góra/Remiza Państwowej Straży Pożarnej w Zielonej Górze

W województwie lubuskim współpraca z zagranicznymi służbami ratowniczymi prowadzona jest na dwóch równoległych powiązanych ze sobą płaszczyznach: regionalnej – realizowanej przez komendę wojewódzką, i lokalnej – prowadzonej przez komendy powiatowe. Współpraca ta pozwala na wzajemną wymianę doświadczeń, planowanie i organizowanie wspólnych przedsięwzięć mających na celu współdziałanie w sytuacjach kryzysowych.

PARTNERZY WSPÓŁPRACY

Głównymi partnerami współpracy transgranicznej na pograniczu lubusko-brandenburskim są:

- Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Gorzowie Wlkp.,
- Krajowa Szkoła Ochrony Przeciwpożarowej i przed Katastrofami (LSTE) w Eisenhüttenstadt,
- Federalna Służba Pomocy Technicznej (THW),
- Dyrektor Brandenburgskich Straży Pożarnych,
- Referat Ochrony Przeciwpożarowej i przed Katastrofami Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Komunalnych Brandenburgii,
- Berlińska Straż Pożarna.

OBSZARY WSPÓŁPRACY

Zagadnienia współpracy transgranicznej realizowane są w następujących obszarach:

- wspólne działania ratownicze,
- wspólne ćwiczenia, szkolenia, seminaria i warsztaty,
- spotkania i wizyty robocze,
- wymiana informacji,
- realizacja wspólnych projektów unijnych,
- spotkania okolicznościowe,
- zawody pożarnicze i sportowe.

ZUSAMMENARBEIT DER FEUERWEHREN IM GRENZRAUM BRANDENBURG-LUBUSKIE

Internationale Zusammenarbeit der Organisationseinheiten der Staatlichen Feuerwehr im Jahr 2018

Im Jahr 2018 führten Organisationseinheiten der Staatlichen Feuerwehr aus ganz Polen 99 Dienstreisen ins Ausland durch. Die meisten Reisen – 39 – wurden in die Bundesrepublik Deutschland unternommen, u.a. anlässlich:

- der Teilnahme an den Sitzungen des deutsch-polnischen Ausschusses für grenznahe Zusammenarbeit,
- von Übungen der Staatlichen Feuerwehr und des Technischen Hilfswerks zur Unterwasser-Lokalisierung (Wojewodschaftskommandantur der Staatlichen Feuerwehr in Stettin),
- der Ausarbeitung einer deutsch-polnischen methodischen Anleitung (Wojewodschaftskommandanturen der Staatlichen Feuerwehr in Gorzów Wlkp., Stettin, Breslau).

Darüber hinaus hatten die Organisationseinheiten der Staatlichen Feuerwehr im Jahr 2018 45-mal ausländische Delegationen zu Gast. Aus der Bundesrepublik Deutschland wurden neun Delegationen empfangen, darunter bei diesen Gelegenheiten:

- Treffen zur Ausarbeitung des „Zweijährigen Kooperationsplans der Staatlichen Feuerwehr und des Technischen Hilfswerks für die Jahre 2018 – 2019“ (Wojewodschaftskommandantur der Staatlichen Feuerwehr in Stettin),
- Realisierung des Projekts „Feuerwehrleute im sächsisch-polnischen Grenzgebiet mit einer innovativen Rettungs- und Löschausrüstung“ im Rahmen des Kooperationsprogramms Interreg V A Polen-Sachsen (Wojewodschaftskommandantur der Staatlichen Feuerwehr in Gorzów Wlkp.) sowie
- gemeinsame Übungen mit dem Technischen Hilfswerk.

Abb./Rys. 63 Feuerwache der Staatlichen Feuerwehr in Gubin/Remiza Państwowej Straży Pożarnej w Gubinie

WSPÓŁPRACA STRAŻY POŻARNYCH NA POGRANICZU LUBUSKO-BRANDENBURSKIM

Współpraca międzynarodowa jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej w 2018 r.

W 2018 r. jednostki organizacyjne PSP z całej Polski zrealizowały 99 służbowych wyjazdów zagranicznych. Najwięcej wyjazdów – 39 – realizowano do Republiki Federalnej Niemiec, m.in. z okazji:

- udziału w pracach Komitetu ds. współpracy przygranicznej polsko-niemieckiej,
- ćwiczeń Komendy Wojewódzkiej PSP w Szczecinie oraz THW (Bundesanstalt Technisches Hilfswerk - Federalna Agencja Pomocy Technicznej) ds. lokalizacji podwodnych,
- opracowania Instrukcji Metodycznej PL-DE (Komenda Wojewódzka PSP w Gorzowie Wlkp., Szczecinie, Wrocławiu).

Ponadto w 2018 r. jednostki organizacyjne PSP zrealizowały 45 przyjęć delegacji zagranicznych. Z Republiki Federalnej Niemiec przyjęto 9 delegacji, m.in. przy tych okazjach:

- spotkanie ws. wypracowania „Dwuletniego planu współpracy PSP-THW na lata 2018-2019” (Komenda Wojewódzka PSP w Szczecinie),
- realizacja projektu pn. „Strażacy na Pograniczu Polsko-Saksońskim, to innowacyjny sprzęt ratowniczo-gaśniczy, rozwijająca się gospodarka, skuteczni wobec migracji ludności” realizowany w ramach Programu Współpracy Interreg V-A Polska-Saksonia (Komenda Wojewódzka PSP w Gorzowie Wlkp.) oraz
- ćwiczenia wspólnie ze służbą THW.

Abb./Rys. 64: Deutsch-polnische Waldbrandübung 2019/Polsko-niemieckie gaszenie pożaru lasu - ćwiczenia 2019

WICHTIGE ADRESSEN UND TELEFONNUMMERN WAŻNE DANE TELEADRESOWE

EUROPAWEITE NOTRUFNUMMER EUROPEJSKI NUMER ALARMOWY

112

VERWALTUNG ADMINISTRACJA PUBLICZNA

Behördennummer

Numer kontaktu z władzami DE

115

POLIZEI POLICJA

DE Notrufnummer numer alarmowy 110

PL Notrufnummer numer alarmowy 997

Polizeipräsidium des Landes Brandenburg

Kaiser-Friedrich-Straße 143
14469 Potsdam (OT Eiche)

Tel. +49 700 3333 0331 (Bürgertelefon)

Fax +49 331 283-3039

E-Mail: praesidium.potsdam@polizei-
internet.brandenburg.de

https://polizei.brandenburg.de/standorte_und_erreichbarkeiten/id/66253

Polizeidirektion Süd

Landkreise: Dahme-Spreewald /
Damna-Blota, Oberspreewald-Lausitz
/ Görne-Blota-Lužyca, Spree-Neiße /
Sprjewja-Nysa und Elbe-Elster sowie
kreisfreie Stadt Cottbus / Chóšebuz
Juri-Gagarin-Straße 15-16
3046 Cottbus / Chóšebuz

Tel. +49 355 4937-2020

Fax +49 355 4937-2002

E-Mail: pressestelle01.pdsued@polizei-
internet.brandenburg.de

<https://polizei.brandenburg.de/seite/polizeidirektion-sued/61951>

Polizeiinspektion Cottbus/Spree-Neiße

Juri-Gagarin-Straße 16
03046 Cottbus / Chóšebuz

Tel. +49 355 4937-1224/1225

Fax +49 355 4937-1222

https://polizei.brandenburg.de/standorte_und_erreichbarkeiten/id/66316

Polizeirevier Guben

Alte Poststraße 1a
03172 Guben

Tel. +49 3561 46-1224

Fax +49 3561 46-1229

https://polizei.brandenburg.de/standorte_und_erreichbarkeiten/id/66564

Polizeidirektion Ost

Landkreise: Uckermark, Barnim,
Märkisch-Oderland und Oder-Spree
sowie kreisfreie Stadt Frankfurt (Oder)

Nunnenstraße 40

15234 Frankfurt (Oder)

Tel. +49 335 561-1230

Fax +49 335 561-2009

E-Mail: pressestelle.pdost@polizei.

brandenburg.de

<https://polizei.brandenburg.de/seite/polizeidirektion-ost/61903>

Polizeiinspektion Märkisch-Oderland

Märkische Straße 1

15344 Strausberg

Tel. +49 3341 330-0

Fax +49 3341 330-1229

https://polizei.brandenburg.de/standorte_und_erreichbarkeiten/id/66562

Polizeiinspektion Oder-Spree / Frankfurt (Oder)

August-Bebel-Straße 63

15117 Fürstenwalde

Tel. +49 3361 568-0

Fax +49 3361 568-1229

https://polizei.brandenburg.de/standorte_und_erreichbarkeiten/id/70300

Polizeirevier Frankfurt (Oder)

Nunnenstraße 40

15234 Frankfurt (Oder)

Tel. +49 335 561-1230

Fax +49 335 561-1229

https://polizei.brandenburg.de/standorte_und_erreichbarkeiten/id/66473

 Brandenburgs Polizei bietet für Nutzer von Apple- und Android-Smartphones einen neuen Service. Die Polizei-App! Sie steht zum kostenlosen Download in den App-Stores von Google und Apple bereit: <https://play.google.com/store/apps/details?id=de.brandenburg.polbb.android&hl=de>

Landespolizeipräsidium Sachsen

Sächsisches Staatsministerium des Innern, Abt. 3 - Öffentliche Sicherheit und Ordnung, Landespolizeipräsidium - Wilhelm-Buck-Straße 2
01097 Dresden

Tel. +49 351 564-0

Fax +49 351 564-3309

<https://www.polizei.sachsen.de/de/lpp.htm>

Polizeidirektion Görlitz

Conrad-Schiedt-Straße 2
02826 Görlitz

Tel. +49 3581 468-0

Fax +49 3581 468-17106

E-Mail: poststelle.pd-gr@polizei.sachsen.de

<https://www.polizei.sachsen.de/de/pgd.htm>

Komenda Wojewódzka Policji w Gorzowie Wlkp.

ul. Kwiatowa 10

66-400 Gorzów Wlkp.

Tel. +48 95 738-19-00

E-Mail: kwpgorzow@go.policja.gov.pl

<http://www.lubuska.policja.gov.pl/>

<http://bip.gorzow.kwp.policja.gov.pl/>

Komenda Powiatowa Policji w Krośnie Odrzańskim

ul. Sienkiewicza 22

66-600 Krosno Odrzańskie

Tel. +48 68 383 31 11

Fax +48 68 383 31 15

Tel. do sekretariatu: +48 68 383 31 00

E-Mail: komendant.kpp_krosno@

go.policja.gov.pl

<http://bip.krosnoodrzanские.kpp.policja.gov.pl/069/konta/kontakt/15583,Dane-teleadresowe.html>

Komisariat Policji w Gubinie

ul. Różana 1a

66-620 Gubin

Tel. +48 68 476 34 11

Fax +48 68 476 34 15

Tel. do sekretariatu: +48 68 476 34 00

E-Mail: komendant.kp_gubin@

go.policja.gov.pl

Komenda Powiatowa Policji w Słubicach

ul. Kazimierza Wielkiego 1

69-100 Słubice

Tel. +48 47 79 23 211

Fax +48 47 79 23 215

E-Mail: rzecznik.kpp_slubice@

go.policja.gov.pl

<http://bip.slubice.kpp.policja.gov.pl/>

<http://bip.strzelcekrainskie.kpp.policja.gov.pl/>

Komisariat Policji w Kostrzynie nad Odrą

ul. Jana Pawła II 64
66-470 Kostrzyn n/O
Tel. +48 47 791 64 00
Fax +48 47 791 64 15
E-Mail: komendant.kp_kostrzyn@
go.policja.gov.pl
<http://www.gorzow.lubuska.policja.gov.pl/go1/o-nas/jednoski-podlegle/13466,Komisariat-Policji-Kostrzyn-nO.html>

BUNDESPOLIZEI UND GRENZSCHUTZ **POLICJA FEDERALNA I STRAŻ** **GRANICZNA**

Gemeinsames Zentrum der deutsch-polnischen Polizei- und Zollzusammenarbeit in Świecko / Polsko-Niemieckie Centrum Współpracy Służb Granicznych, Policyjnych i Celnych w Świecku
Stanowisko Dyżurnego Policji w Centrum Współpracy w Świecku:

Tel. +48 95 7381926
Fax +48 95 7381928
Tel. MSWiA +48 79 24801 / 79 24803
Fax MSWiA +48 79 24805
E-Mail: pncw.swiecko@go.policja.gov.pl
<http://lubuska.policja.gov.pl/go/materialy-statyczne/polsko-niemieckie-centr/3592,Polsko-Niemieckie-Centrum-Wspolpracy-Sluzb-Granicznych-Policyjnych-i-Celnych-w-S.html>

ZOLLVERWALTUNG

ADMINISTRACJA CELNA

Hauptzollamt Frankfurt (Oder)
Dienststellenschlüssel 3650

Kopernikusstraße 25
15236 Frankfurt (Oder)
Postfach 12 84
15202 Frankfurt (Oder)
Tel. +49 335 563-0
Fax +49 335 563-1099
E-Mail: poststelle.hza-ff@zoll.bund.de
https://www.zoll.de/SharedDocs/Dienststellen/DE/1_DSSD_Importer/Hauptzollamt/HZA_Frankfurt_Oder/HZA_Frankfurt_Oder_3650/HZA_Frankfurt_Oder_3650.html

Hauptzollamt Frankfurt (Oder), Mobile Kontrollgruppe Guben

Berthold-Lissner-Str. 1
03172 Guben
Tel. +49 3561 402-0

Hauptzollamt Dresden, Dienstort Görlitz

Schützenstr. 6
02826 Görlitz
Tel. +49 3581 6613-0
Fax +49 3581 6613-10
E-Mail: poststelle.kev.goerlitz@zoll.bund.de

Lubuski Urząd Celno-Scarbowy w Gorzowie Wielkopolskim

ul. Kazimierza Wielkiego 65
66-400 Gorzów Wlkp.
Tel. +48 95 713 35 22, (95) 733 75 01
Fax +48 95 713 35 99
E-Mail: lubuski.ucs@mf.gov.pl
<https://www.lubuskie.kas.gov.pl/lubuski-urzad-celno-skarbowy-w-gorzowie-wielkopolskim/kontakt/dane-teleadresowe>

Oddział Celny w Zielonej Górze

ul. Kostrzyńska 14
65-127 Zielona Góra
Tel. sekretariat OC +48 68 322 92 83
Tel. sala odpraw +48 68 322 92 80 / 322 92 81
E-Mail: OC-3.UCS.411010@mf.gov.pl

FEUERWEHR STRAŻ POŻARNA **Notrufnummer Feuerwehr und Rettungs-** **dienst numer alarmowy straży** **pożarnej i pogotowia ratunkowego** **DE: 112**

Notrufnummer Staatliche Feuerwehr
numer alarmowy państwowej straży
pożarnej **PL: 998**

Notrufnummer Rettungsdienst
numer alarmowy pogotowia ratunko-
wego **PL: 999**

Ministerium des Innern und für Kommunales Brandenburg (MIK), Referat 34
u.a. Brand- und Katastrophenschutz,
Förderung des Ehrenamtes, Koordinierungszentrum Krisenmanagement

Henning-v.-Tresckow-Straße 9-13
14467 Potsdam
Tel.: +49 331 866 2420
E-Mail: katastrophenschutz@mik.brandenburg.de
<https://mik.brandenburg.de/sixcms/detail.php/863722>

Landesschule und Technische Einrichtung für Brand- und Katastrophenschutz (LSTE)

Eisenbahnstraße 1a
15890 Eisenhüttenstadt
Tel. +49 3364 757-130
Fax: +49 3364 757-299
E-Mail: randy.fechner@lste.brandenburg.de
<https://lste.brandenburg.de/>

Leitstelle Lausitz

Stadtverwaltung Cottbus/Chóśebuz
Fachbereich 37 – Feuerwehr Cottbus/Chóśebuz
Dresdener Straße 46
03050 Cottbus/Chóśebuz
Tel. +49 0355 632-0
Fax +49 0355 632-138
info@feuerwehr.cottbus.de
<https://www.leitstelle-lausitz.de/>

Integrierte Regionalleitstelle (IRLS) Ostsachsen

Feuerwehr Hoyerswerda / Wojerecy
Merzdorfer Strasse 1
02977 Hoyerswerda / Wojerecy
Tel. +49 03571 4765 0
Fax +49 03571 4765 111
E-Mail: verwaltung@irls-hoyerswerda.de

Kreisfeuerwehrverband Spree-Neiße e.V.

Heinrich-Heine-Straße 1
03149 Forst (Lausitz) / Baršć
Tel. +49 03562 986 132 55
Fax +49 03562 986 132 88
E-Mail: geschaeftsstelle@kfv-spn.de
<https://www.kfv-spn.de/>

Stadtfeuerwehrverband Cottbus e.V.

Thiemstraße 70
03042 Cottbus / Chóśebuz
Tel. +49 0355 424 075
Fax +49 0355 499 4870

Freiwillige Feuerwehr Guben

Cottbuser Pl. 19
03172 Guben
Tel. +49 03561 62030

Kreisfeuerwehrverband Märkisch-Oderland e.V.

Bahnhofstr. 7
15345 Rehfelde
Tel. +49 33435 460
E-Mail: pueschel_7@hotmail.com
<http://www.kfv-mol.de/Wordpress>

Kreisfeuerwehrverband Landkreis Oder-Spree e.V.

Fürstenwalder Str. 14
15848 Beeskow
Tel. +49 3366 5202088
E-Mail: d.korn@kfv-los.de
<https://www.lfv-bb.de/verband/kreisfeuerwehrverband-landkreis-oder-spree-e-v/>

Stadtfeuerwehrverband Frankfurt (Oder) e.V.

Berliner Chaussee 82A
15234 Kliestow
Tel. +49 335 62036
Fax +49 335 62036
<https://www.lfv-bb.de/verband/stadtfeuerwehrverband-frankfurt-oder-e-v/>

Freiwillige Feuerwehr Frankfurt (Oder)

Heinrich-Hildebrand-Str. 21
15232 Frankfurt (Oder)
Tel. +49 335 565 37 97
E-Mail: info@feuerwehr-ffo.de
<http://www.feuerwehr-ffo.de/kontakt/index.php?dynamisch=1>

Kreisfeuerwehrverband Görlitz e.V.

Lutherstraße 15, 02826 Görlitz
Tel. +49 3581 8 45 11 30
Fax +49 3581 8 45 11 31
E-Mail: mail@kfv-goerlitz.de
<https://www.kfv-goerlitz.de/>

Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Gorzowie Wlkp.

ul. Wyszynskiego 64
66-400 Gorzów Wlkp.
Tel. +48 95 733 83 04
Fax +48 95 720 89 90
E-Mail: sekretariat@straz.gorzow.pl
<http://www.straz.gorzow.pl/>

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Żarach

ul. Serbska 58
68-200 Żary
Tel. +48 68 363 07 00
E-Mail: sekretariat@straz.zary.pl
<http://www.straz.zary.pl/>

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Krośnie Odrzańskim

ul. Sienkiewicza 2a
66-600 Krosno Odrzańskie
Tel. +48 68 383 01 00, 68 383 50-76
Fax +48 68 383 01-06
E-Mail: sekretariat@straz.krosnoodrzańskie.pl
<http://www.straz.krosnoodrzańskie.pl/>

Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza Państwowej Straży Pożarnej w Gubinie

Kołątaja 22, 66-620 Gubin
Tel. +48 68 455 82 30
E-Mail: wojtund@straz.krosnoodrzańskie.pl

Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zielonej Górze

65-074 Zielona Góra
ul. Kasprowiczka 3/5
Tel. +48 68 457 56 00 – sekretariat
Tel. +48 695 889 500 – po godz. 16.00
Fax +48 68 457 56 04
E-Mail: sekretariat@straz.zgora.pl
<http://www.straz.zgora.pl/>

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Słubicach

ul. Konstytucji 3 maja 79
69-100 Słubice
Tel. +48 95 750 76 10
Fax +48 95 750 76 10
E-Mail: komenda@straz.slubice.pl
<http://www.straz.slubice.pl/kontakt/>

Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza Państwowej Straży Pożarnej w Kostrzynie nad Odrą

ul. Gorzowska 1
66-450 Kostrzyn nad Odrą
Tel. +48 95 73 38 482
Fax +48 95 73 38 482
<http://www.strazgorzow.pl/jrg-ppskostrzyn-nad-odra/>

Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Gorzowie Wlkp.

ul. Dąbrowskiego 3
66-400 Gorzów Wlkp.
Tel. Sekretariat: +48 95 73 38 404
Tel. Leitstelle/Stanowisko Kierowania: +48 95 73 38 400
Fax +48 95 73 38 460
E-Mail: sekretariat@strazgorzow.pl
<http://www.strazgorzow.pl/kontakt/>

Regionalne Centrum Ratownictwa w Witnicy

Żwirowa 8
66-460 Witnica
<http://witnica.pl/gospodarka/regionalne-centrum-ratownictwa/>

Deutsch-Polnisches Wörterbuch für Feuerwehrfachbegriffe / Niemiecko-Polski Słownik Fachowych Terminów Strażackich

<http://wb.lfv-bb.de/>

Weitere Kontaktinformationen finden Sie auf den Internetseiten der Euroregionen / Dalsze informacje kontaktowe można znaleźć na stronach internetowych Euroregionów:

Euroregion Spree-Neiße-Bober / Euroregion Sprewa-Nysa-Bóbr

<https://www.euroregion-snb.de/213/verein-spree/mitglieder>
<http://euroregion-snb.pl/kontakt>

Euroregion PRO EUROPA VIADRINA Euroregion PRO EUROPA VIADRINA

<https://www.euroregion-viadrina.de/mittlere-oder-e-v/mitglieder/>
www.euroregion-viadrina.pl/czlonkowie,68.html

QUELLENVERZEICHNIS SPIS ŹRÓDEŁ

VERWALTUNG ADMINISTRACJA

ARL/IGPIK 2011

Akademie für Raumforschung und Landesplanung (ARL) / Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej (IGPIK): Deutsch-Polnisches Handbuch der Planungsbegriffe / Polsko-niemiecki podręcznik pojęć planistycznych, Hannover 2001; s./p.: <https://shop.arl-net.de/deutsch-polnisches-handbuch-der-planungsbegriffe.html>

Euroregion PRO EUROPA VIADRINA

Euroregion PRO EUROPA VIADRINA: Karte aus dem Projekt/Mapa z projektu INTERREG IVA „Analyse Verkehrsnetz Oder-Neiße (AVERON)“; vgl./por.

<https://www.euroregion-viadrina.de/euroregion-pro-europa-viadrina/ueber-die-euroregion/averon-karte-de-pl-2015/>

Kociubiński 2019

Prof. Krzysztof Kociubiński (Uniwersytet Wrocławski):

Struktury administracji publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej i Republice Federalnej Niemiec.

Analiza porównawcza. Vergleich der administrativen Strukturen in Deutschland und Polen.

Forst (Lausitz)/Barść (Łużyca), 06.11.2019; vgl./por. <https://docplayer.pl/10493701-Struktury-administracji-publicznej-w-rzeczypospolitej-polskiej-i-republice-federalnej-niemiec-analiza-porownawcza.html>

BEHÖRDEN UND ORGANISATIONEN MIT SICHERHEITSAUFGABEN

WŁADZE I ORGANIZACJE DS.

BEZPIECZEŃSTWA

POLIZEI UND ZOLL

POLICJA I ADMINISTRACJA CELNA

HZA Frankfurt (Oder) 2018

Hauptzollamt Frankfurt (Oder), Zolloberinspektor René Weißhahn: Deutsch-Polnischer DIALOG zur Sicherheit in der Grenzregion – Polizei, Feuerwehr, Bundespolizei und Zoll im Austausch / Polsko-Niemiecki DIALOG na temat bezpieczeństwa w regionie przygranicznym – wymiana doświadczeń między Policją, Strażą Pożarną, Strażą Graniczną i Służbą Celną, Forst (Lausitz)/Barść (Łużyca), 27.11.2018

LUCS 2018

Lubuski Urząd Celno-Skarbowy w Gorzowie Wlkp.,: Polsko-Niemiecki DIALOG na temat bezpieczeństwa w regionie przygranicznym – Służba Celno-Skarbowa w województwie Lubuskim, Forst (Lausitz)/Barść (Łużyca), 27.11.2018

policia.pl

Policja Lubuska:

Polsko-Niemieckie Centrum Współpracy Służb Granicznych, Policyjnych i Celnych w Świecku; <http://lubuska.policja.gov.pl/go/materialy-statyczne/polsko-niemieckie-centrum-wspolpracy-sluzb-granicznych-policyjnych-i-celnych-w-s.html>

Polizeipräsidium 2018 a

Polizeipräsidium Land Brandenburg:

Infoheft Grenztagung 2018 „Einander besser Verstehen“

Żagań, 22.11.2018; vgl./por. <https://polizei.brandenburg.de/pressemeldung/achte-deutsch-polnische-grenztagung-tag/1258273>

Polizeipräsidium 2018 b

Polizeipräsidium Land Brandenburg,

KOR Glaser:

Deutsch-Polnischer DIALOG zur Sicherheit in der Grenzregion Forst (Lausitz)/Barść (Łużyca), 27.11.2018

Polizeipräsidium 2018 c

Polizeipräsidium Land Brandenburg,

Polizeidirektor Ulf Buschmann:

Grenzüberschreitende polizeiliche Zusammenarbeit aus Sicht des Polizeipräsidioms / Transgraniczna współpraca policyjna z punktu widzenia Prezydium Policji, Forst (Lausitz)/Barść (Łużyca), 27.11.2018

Polizeipräsidium 2020

Polizeipräsidium Land Brandenburg,

Torsten Roch:

Gemeinsames deutsch-polnisches Polizeiteam in Guben/Gubin (GPT) / Wspólny niemiecko-polski Zespół Policyjny w Guben/Gubin (WZP), Guben/Gubin, 17.01.2020

FEUERWEHR UND RETTUNGSWESEN

STRAŻ POŻARNA I SŁUŻBY

RATUNKOWE

KG PSP 2019

Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej:

Działalność służb ratowniczych w 2018 r., BIULETYN INFORMACYJNY Państwowej Straży Pożarnej za rok 2018, Warszawa 2019 <https://www.straz.gov.pl/aktualnosci/biuletyny>

KP PSP w Żarach 2018

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Żarach, bryg. Paweł Hryniewicz:

Deutsch-Polnischer DIALOG zur Sicherheit in der Grenzregion – Polizei, Feuerwehr, Bundespolizei und Zoll im Austausch / Polsko-Niemiecki DIALOG na temat bezpieczeństwa w regionie przygranicznym – wymiana doświadczeń między Policją, Strażą Pożarną, Strażą Graniczną i Służbą Celną, Forst (Lausitz)/Barść (Łużyca), 27.11.2018

KW PSP w Gorzowie Wlkp.

Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Gorzowie Wlkp.:

Współpraca międzynarodowa <http://www.straz.gorzow.pl/wspolpraca-miedzynarodowa/>

Landkreis Spree-Neiße 2018

Landkreis Spree-Neiße, Sachgebiet Brand- und Katastrophenschutz,

Wolfhard Kätzmer:

Deutsch-Polnischer DIALOG zur Sicherheit in der Grenzregion – Polizei, Feuerwehr, Bundespolizei und Zoll im Austausch: Gefahren, was jeder wissen sollte?! Forst (Lausitz)/Barść (Łużyca), 27.11.2018

LSTE

Landesschule und Technische Einrichtung für Brand- und Katastrophenschutz (LSTE): Die Feuerwehr im Land Brandenburg

ZOSP RP

Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej: Misja i cele <http://www.zosprp.pl/?q=node/785>

ABBILDUNGSNACHWEIS WYKAZ ŹRÓDEŁ ILUSTRACJI

ARL/IGPIK 2001

Grundlage für Abb. / podstawa dla rys. 3 (S. 133, 156) und/i 6 (S. 4, 20)

Euroregion PRO EUROPA VIADRINA

Grundlage für Abb. / podstawa dla rys. 28, Bearbeitung / opracowanie: Katrin Soschinski Kartografie Geodaten @ OpenStreetMap-Mitwirkende, openstreetmap.org, opendata-commons.org

Euroregion Spree-Neiße-Bober

Abb./rys. 17, 18, 19, 24, 33, 36, 37, 57, 58, 62, 63, erste Umschlagsseite links / pierwsza strona okładki po lewej, zweite Umschlagsseite links und rechts / druga strona okładki po lewej i po prawej, vierte Umschlagsseite links und in der Mitte / czwarta strona okładki po lewej i w środku

HZA Frankfurt (Oder) 2018

Abb./rys. 40, 41, 43; Grundlage für Abb. / podstawa dla rys. 39, 42

INFRASTRUKTUR & UMWELT

Professor Böhm und Partner

Abb./rys. 51, 52

Kociubiński 2019

Grundlage für Abb. / podstawa dla rys. 1, 2, 5, 7, 9, 12, 13, 15, 16

Kreisfeuerwehrverband Spree-Neiße e.V.

Abb./rys. 64, erste Umschlagsseite in der Mitte/pierwsza strona okładki w środku

KP PSP w Żarach 2018

Abb./rys. 59; Grundlage für Abb. / podstawa dla rys. 54, 60, 61

Landkreis Spree-Neiße 2018

Grundlage für Abb. / podstawa dla rys. 56

LSTE

Grundlage für Abb. / podstawa dla rys. 55

LUCS 2018

Abb./rys. 45, 46; Grundlage für Abb. / podstawa dla rys. 44

policja.pl

Abb./rys. 48, 50

Polizeipräsidium 2018 a

Abb./rys. 20 Grundlage für Abb. / podstawa dla rys. 22, 27

Polizeipräsidium 2018 b

Abb./rys. 23 Grundlage für Abb. / podstawa dla rys. 25

Polizeipräsidium 2018 c

Abb./rys. 26, 30, 31, 32, 34, 47, 49, erste Umschlagsseite rechts/pierwsza strona okładki po prawej, vierte Umschlagsseite rechts/czwarta strona okładki po prawej

Polizeipräsidium 2020

Abb./rys. 35, 38

Wikimedia Commons

Abb./rys. 4: File:Germany, administrative divisions (+districts) - de - colored.svg, Autor: TUBS; CC-BY-SA-3,0, [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Germany,_administrative_divisions_\(%2Bdistricts\)-_de_-_colored.svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Germany,_administrative_divisions_(%2Bdistricts)-_de_-_colored.svg)

Abb./rys. 8: File:POLSKA mapa woj z powiatami.png, Autor: Aotearoa; CC-BY-2.5,

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:POLSKA_mapa_woj_z_powiatami.png

Abb./rys. 10: File:Brandenburg, administrative divisions - de - colored.svg, Autor: TUBS; CC-BY-SA-3,0,

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Brandenburg,_administrative_divisions_-_de_-_colored.svg

Abb./rys. 11: File:Saxony, administrative divisions - de - colored.svg, Autor: TUBS; CC-BY-SA-3,0,

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Saxony,_administrative_divisions_-_de_-_colored.svg

Abb./rys. 14: File:Lubusz Voivodeship admi map (cropped) - PL.svg, Autor: SANTosito; CC-BY-SA-4,0,

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lubusz_Voivodeship_admi_map_\(cropped\)_-PL.svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lubusz_Voivodeship_admi_map_(cropped)_-PL.svg)

Abb./rys. 21: File:Logo Straży Granicznej POL.svg; Autor: Olek Remesz; CC-BY-SA ver. 2.5, 2.0, 1.0, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Logo_Stra%C5%BCy_Granicznej_POL.svg

Abb./rys. 29: File:Karte der Ämter in Brandenburg.png, Autor: Maximilian Dörrbecker (Chumwa); CC-BY-SA-2,0, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Karte_der_%C3%84mter_in_Brandenburg.png

Abb./rys. 53: File:Logo-psp-nowe-wrzesien-2017.svg, Autor: Zbigniew Stasik & Michał Kłosiński; CC-BY-SA-4,0,

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Logo-psp-nowe-wrzesien-2017.svg>

ZWEISPRACHIGE ÖFFENTLICHKEITSARBEIT DER EUROREGION SPREE-NEISSE-BOBER ÜBER UNTERSCHIEDLICHE KANÄLE

Sämtliche Neuigkeiten über Fördermittelangebote, relevante deutsch-polnische Veranstaltungstipps sowie alle weiteren wichtigen Informationen rund um die Euroregion Spree-Neiße-Bober finden Sie auf der Internetseite www.euroregion-snb.de, den drei Social-Media-Auftritten bei Facebook, Youtube und Instagram sowie in regelmäßigen Veröffentlichungen in der lokalen und regionalen Presse. Alle neuen Mitteilungen stehen selbstverständlich zweisprachig, d.h. in Deutsch und Polnisch, zur Verfügung.

DWUJĘZYCZNA PROMOCJA EUROREGIONU SPREWA-NYSA-BÓBR ZA POMOCĄ RÓŻNORODNYCH KANAŁÓW INFORMACYJNYCH

Wszelkie aktualne wiadomości o dostępnych formach dofinansowania, wskazówki dotyczące ważnych polsko-niemieckich wydarzeń, a także inne istotne informacje z życia Euroregionu Sprewa-Nyssa-Bóbr można znaleźć na stronie internetowej www.euroregion-snb.de, na trzech profilach w mediach społecznościowych na Facebooku, Youtube oraz Instagramie jak również w regularnie publikowanych artykułach w prasie lokalnej i regionalnej. Oczywiście każda wiadomość ukazuje się w wersji dwujęzycznej, tzn. w języku polskim i niemieckim.

Facebook: <https://www.facebook.com/EuroregionSpreeNeisseBober/>

YouTube: <https://bit.ly/3cySaH1>

Instagram: <https://www.instagram.com/euroregion/>

Förderung der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit aus Mitteln des Europäischen Fonds für Regionale Entwicklung (EFRE) im Rahmen des Kooperationsprogramms INTERREG V A Brandenburg–Polen 2014-2020

Dofinansowanie transgranicznej współpracy z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach Programu Współpracy INTERREG VA Brandenburgia – Polska 2014-2020

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Regionalny
Europejska Unia
Europejskiej Współpracy
Regionalnej

BB-PL
INTERREG V A
2014-2020

Redukować bariery – wspólnie wykorzystywać silne strony
Barrieren reduzieren – gemeinsame Stärken nutzen